HRVATSKI SABOR
Odbor za europske poslove

KLASA: 022-03/26-01/64
URBROJ: 6521-31-26-1
Zagreb, 11. lipnja 2026.

D.E.U. br. 25/013

ODBOR ZA GOSPODARSTVO
g. Ivica Mesić, predsjednik

ODBOR ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I PRIRODE
gđa Dušica Radojčić, predsjednica

Poštovani predsjednici odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje na razmatranje Odboru za gospodarstvo i Odboru za zaštitu okoliša i prirode dokument Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2025. godinu:

Stajalište Republike Hrvatske
o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869
COM (2025) 1006

koje je Koordinacija za vanjsku i europsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom KLASA: 022-03/26-07/240, URBROJ: 50301-21/23-26-2 na sjednici održanoj 1. lipnja 2026.

Navedeni Prijedlog uredbe je Europska komisija objavila 10. prosinca 2025., u sklopu inicijative „Akcijski plan za cjenovno pristupačnu energiju" iz Programa rada Europske komisije za 2025. godinu.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske do 15. srpnja 2026.

S poštovanjem,

PREDSJEDNICA ODBORA
Jelena Miloš

U prilogu:
- Stajalište Republike Hrvatske o COM (2025) 1006
- COM (2025) 1006

Na znanje: Informacijsko-dokumentacijska služba (INFODOK)

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on guidelines for trans-European energy infrastructure, amending Regulations (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 and (EU) 2024/1789 and repealing Regulation (EU) 2022/869

Brojčana oznaka dokumenta: COM(2025) 1006 final, 2025/0399(COD)

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta) i ustrojstvena jedinica:

Nadležno tijelo državne uprave:
Ministarstvo gospodarstva

Ustrojstvena jedinica:
Uprava za energetiku

Nadležna služba u MVEP (Sektor za COREPER I):

Služba za promet, energetiku i okoliš

Nadležna radna skupina Vijeća EU:

Radna skupina za energetiku

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:

Cilj ovog Prijedloga uredbe (revizija TEN-E uredbe) je rješavanje pitanja koja su identificirana u Procjeni učinka i Izvješću o provedbi koji prate ovaj prijedlog. Ovim Prijedlogom uredbe, uvode se izmjene kako slijedi:

- Osigurati da projekti uključeni u planove razvoja mreže i odabrani kao PCI/PMI adekvatno i učinkovito adresiraju infrastrukturne potrebe uz odgovarajuće razmatranje ne-žičanih rješenja.
- Olakšati korištenje alata za dijeljenje troškova za bržu implementaciju prekograničnih infrastrukturnih projekata, što će dovesti do povećane upotrebe alata za dijeljenje troškova i smanjenja vremena implementacije projekata.

- Pojednostaviti i ubrzati postupke izdavanja dozvola za prekogranične energetske infrastrukturne projekte (PCI/PMI) kako bi se omogućilo ispunjavanje postojećih rokova.
- Unaprijediti fizičku i kibernetičku sigurnost te otpornost prekogranične energetske infrastrukture.

Nadalje, Prijedlog uredbe procjenjuje i identificira skup mjera za pojednostavnjenje i poboljšanje učinkovitosti TEN-E uredbe te smanjenje neusklađenosti i regulatornih troškova za dionike gdje je to moguće.

Detaljno objašnjenje specifičnih odredbi prijedloga

Poglavlje I obuhvaća opće odredbe - predmet, ciljeve i opseg, kao i primjenjive definicije. Nadalje, uz dodatak Priloga II, uvode se nove kategorije infrastrukture u odnosu na Uredbu (EU) 2022/869 s ciljem jačanja sigurnosti, zaštite i učinkovitosti postojećih mreža, osobito kroz omogućavanje sigurnog upravljanja ulaganjima u opremu te uvođenje sustava za nadzor i digitalizaciju unutar visokonaponskih mreža, kao i kroz povećanje zaštite i otpornosti ključnih mrežnih elemenata putem ulaganja u posebno dizajniranu, s njima fizički povezanu opremu. Kategorije i definicije projekata također su prilagođene kako bi bile usklađene s EU-ovim zakonodavnim paketom za dekarbonizirani plin i vodik usvojenim 2024. godine, koji postavlja zajednička pravila za prijelaz na obnovljive i niskougljične plinove. Spomenuti paket daje prioritet proizvodnji i korištenju vodika u njegovom čistom obliku te njegovom transportu u namjenskom vodikovom sustavu. Također se uvodi definicija "ne-žičnih" rješenja u električnoj energiji koja uključuju razne načine povezivanja proizvodnje i potrošnje energije, a najvažnije rješenje je vezano uz to da se energija troši na mjestu proizvodnje odnosno da se ne stvara pritisak na razvoj mreže odnosno vodova (žica) kojima se prenosi energija. Rješenja koja su „ne žičana" treba pažljivo razmotriti jer mogu biti jeftinija od širenja mreže kako bi se osiguralo optimalno planiranje mreže.

Poglavlje II definira odredbe o procesu izrade popisa projekata od zajedničkog interesa Unije i projekata od uzajamnog interesa (projekata koji su na granici Unije s nečlanicama) unutar regionalnih grupa, kriterije za procjenu projekata od strane grupa i praćenje provedbe projekta.
Članak 3., dopunjen Dodatkom III, propisuje pravila za osnivanje regionalnih skupina kao i za postupak uspostavljanja popisa projekata od zajedničkog interesa Unije i projekata od uzajamnog interesa susjednih zemalja. U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869, članak 3. i ***Dodatak III*** omogućuju pojednostavljen pristup naprednim projektima koji su već na popisu Unije, kako bi se zadržao njihov status projekata od zajedničkog ili uzajamnog interesa.
U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869, članak 4., koji određuje kriterije za procjenu projekata od strane skupina, dopunjen Dodatkom IV, dodatno pojašnjava da projekti od zajedničkog interesa sežu do prve točke povezivanja u trećoj zemlji i osigurava da su ti projekti popraćeni odgovarajućim razvojem unutarnje infrastrukture u trećim zemljama. Za zemlje koje ugovaraju Energetsku zajednicu, koristi koje donose pojedinačni projekti uzimaju se u obzir i za EU i za zemlje koje ugovaraju Energetsku zajednicu, a ne samo za EU kako je to dosad učinjeno.
U članku 5., odredbe o provedbi i praćenju projekata s popisa Unije ojačane su zahtjevima vezanim uz procjene rizika u pogledu fizičke i kibernetičke sigurnosti, nadograđujući se na

Direktivu (EU) 2022/2557[1] o otpornosti ključnih subjekata i Direktivu (EU) 2022/2555[2] o mjerama za visoku zajedničku razinu kibernetičke sigurnosti u cijeloj Uniji.
Kad je riječ o europskim koordinatorima koji se mogu imenovati kada projekt naiđe na značajne poteškoće u provedbi, ***članak 6.*** predviđa da se razdoblje za koje se oznaka primjenjuje može obnoviti.

Poglavlje III bavi se izdavanjem dozvola i javnim prihvaćanjem projekata od zajedničkog interesa. U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869, ovo poglavlje je revidirano s tri glavna cilja: (1) ažurirati okvir za izdavanje dozvola kako bi se osiguralo da projekti od zajedničkog interesa Unije i projekti od uzajamnog interesa susjednih zemalja dobiju najbolji mogući tretman u skladu s njihovom strateškom važnošću i posebnim statusom, osobito uzimajući u obzir mjere izdavanja dozvola uvedene u Paketu tržišta vodika i dekarboniziranog plina te revidiranu Direktivu o obnovljivoj energiji; (2) ažurirati režim izdavanja dozvola kako bi podržalo ubrzano izdavanje dozvola za elektroenergetske mreže, u skladu s potrebama prepoznatim u *Draghi izvješću* i izmjenama uvedenim u Direktivi (EU) 2019/944[3]; (3) povećati jasnoću režima izdavanja dozvola i poboljšati njegovu učinkovitost.
Članak 7. o prioritetnom statusu projekata na popisu Unije ažuriran je kako bi uključivao zahtjeve da elektroenergetski projekti od zajedničkog i uzajamnog interesa imaju automatsku pretpostavku nadređenog javnog interesa te da se, kada su uključeni u Nacionalni razvojni plan koji je podvrgnut strateškoj procjeni utjecaja na okoliš i odgovarajućoj procjeni u skladu s Direktivom 92/43/EEZ[4], u slučaju vjerojatnog značajnog utjecaja na *Natura 2000 lokacije*, mogu uz stroge uvjete **izuzeti od procjena prema određenom zakonu o zaštiti okoliša.**
Članak 8. o organizaciji postupka izdavanja dozvola pojašnjava odgovornosti nacionalnih nadležnih tijela uspostavljenih Uredbom u skladu s različitim shemama izdavanja dozvola, osobito u pogledu suradnje s drugim tijelima i posredovanja u kontaktima s promotorima projekata. Također povećava zahtjeve za prekograničnu suradnju za projekte koji uključuju više jurisdikcija.
Članak 9. o transparentnosti i sudjelovanju javnosti predviđa veću jasnoću i jednostavnost postupka, osobito spajanjem obveza izvještavanja iz ovog članka u jedinstveno izvješće.
Članak 10. o trajanju i provedbi procesa izdavanja dozvola posebno uvodi obvezu digitalizacije postupaka izdavanja dozvola; pojašnjava što se smatra početnim datumom postupka izdavanja dozvola; čini opcionalnu prirodu faze prije prijave jasnijom; razrađuje korake koji ga čine (*određivanje opsega, selekcija, raspoređivanje, verifikacija aplikacijskih datoteka*); pojašnjava potrebu uzimanja u obzir postojećih studija i ovlaštenja radi smanjenja dupliciranja prilikom definiranja potrebne dokumentacije za proces izdavanja dozvola; uvodi prešutno odobravanje odluka koje donose nadležne nacionalne vlasti, osim odluka o zaštiti okoliša.

[1] DIREKTIVA (EU) 2022/2557 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ
[2] DIREKTIVA (EU) 2022/2555 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2)
[3] DIREKTIVA (EU) 2019/944 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU
[4] Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore

Poglavlje IV opisuje odredbe vezane uz međusektorsko planiranje infrastrukture, koje su ojačane u odnosu na Uredbu (EU) 2022/869, s ciljem boljeg usmjeravanja planiranja, osobito u pogledu definiranja budućih scenarija, identifikacije dugoročnih potreba i uskih grla energetske infrastrukture te rješavanja tih potreba najadekvatnijim rješenjima.

Članak 11. ovlašćuje Europsku komisiju (u daljnjem dijelu teksta: EK) da donese delegirane akte kojima se uspostavlja središnji scenarij za sektore električne energije, vodika i plina, koji će se koristiti za TYNDP (*Ten-Year Network Development Plan* – Desetogodišnji plan razvoja mreže), proces identifikacije infrastrukturnih potreba, analizu troškova i koristi na razini energetskog sustava te prekograničnu raspodjelu troškova energetskih infrastrukturnih projekata. Kako bi se osiguralo da su podaci korišteni za razvoj scenarija ažurni, EK ih ima pravo zatražiti od država članica, ENTSO-a (*European Network of Transmission System Operators– Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju*) za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a (*European Network of Network Operators for Hydrogen – Europska mreža operatora vodikovih mreža*), ovisno o relevantnosti. Scenarij treba razvijati na međusektorski način. TYNDP scenarije dosad su razvijali ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH.

Članak 12. povjerava ENTSO-u za električnu energiju i ENNOH-u izradu izvještaja o identifikaciji infrastrukturnih potreba za električnu energiju i vodik. Izvješće bi trebalo identificirati infrastrukturne nedostatke koji utječu na ciljeve Unije vezane uz električnu energiju i vodik, posebno na temelju obvezujuće metodologije koju će pripremiti ACER (*Agency for the Cooperation of Energy Regulators – Agencija za suradnju energetskih regulatora*) i središnji scenarij prema *članku 11.* Članak propisuje da izvješća o identifikaciji infrastrukturnih potreba mora potvrditi tijelo za donošenje odluka TEN-E Grupe koja je međuregionalna konfiguracija sastanaka svih Grupa osnovanih prema Uredbi (EU) 2022/869. Izvješće mora posebice za električnu energiju, uzeti u obzir ne-žičana rješenja prilikom procjene i rješavanja potreba.

Članak 13. ovlašćuje EK da pokrene proces usklađivanja potreba u elektroenergetskom sustavu kako bi identificirala moguća rješenja za neusklađene potrebe u slučaju da izvješće o identifikaciji infrastrukturnih potreba za električnom energijom zaključi da projekti podneseni za uključivanje u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele Unije ne zadovoljavaju u potpunosti infrastrukturne potrebe identificirane *člankom 12.* Proces usklađivanja potreba trebao bi se temeljiti na postojećoj regionalnoj suradnji, vođenoj od strane EK-a i povezanoj s procesom TYNDP-a.

Članak 14. nalaže ENTSO-u za električnu energiju i ENNOH-u da koriste dosljedne metodologije jednog sektora za usklađenu analizu troškova i koristi na razini Unije prilikom procjene projekata (u svim kategorijama energetske infrastrukture osim pametnih elektroenergetskih mreža i CO2) za njihovo uključivanje u odgovarajuće desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije. Metodologije se moraju dostaviti EK-u na odobrenje. ENTSO za električnu energiju i ENNOH dužni su izračunati i objaviti, kao dio desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije, rezultate analiza troškova i koristi za sve projekte, pokazujući kako su koristi raspoređene među zemljama. Članak dalje precizira da je za projekte pametnih elektroenergetskih mreža i projekte CO2 EK zadužena razviti metodologije za usklađenu analizu troškova i koristi na razini energetskog sustava, kao što je to slučaj i danas.

Odredbe Poglavlja V odnose se na potrebu razvoja mreže kako bi se omogućilo značajno očekivano povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora na moru. Ogranak podržava koordinirano dugoročno planiranje i razvoj *offshore* i kopnene infrastrukture.

Prema ***članku 15.***, države članice dužne su, u okviru svojih neobvezujućih sporazuma i unutar svojih specifičnih prioritetnih koridora *offshore* mreže, razmotriti uspostavu specifičnih prekograničnih ciljeva, poput hibridnih ili prekograničnih radijalnih projekata, s ciljem da se obnovljiva proizvodnja na moru implementira unutar svakog morskog bazena na najučinkovitiji način, pri čemu će sporazum prema potrebi uključivati i ciljeve u području obnovljivog vodika na moru.

Poglavlje VI jača odredbe za regulatorni okvir koji omogućuje ulaganja s prekograničnim utjecajem.

Prvo, ***članak 17.*** precizira načela koja nacionalna regulatorna tijela moraju primjenjivati pri raspodjeli troškova preko granica, uključujući da radi osiguranja sigurnosti ulaganja, prekogranična raspodjela troškova (CBCA – *Cross-Border Cost Allocation*) mora biti temeljena na *ex-ante* sporazumu o raspodjeli troškova, s mogućnošću naknadnih prilagodbi, pod uvjetom da su takve prilagodbe izričito i jasno definirane u odluci o raspodjeli troškova, uključujući vremenske okvire i kategorije pokrivenih troškova. Gdje je prikladno, raspodjela troškova među državama članicama temelji se na raspodjeli neto koristi. Također uključuje sudjelovanje države članice i njezina nacionalnog regulatornog tijela u procesu prekogranične raspodjele troškova projekta, poglavito u slučajevima kada je korist od prekograničnog projekta veća od 10 % ili ako je više procijenjenih koristi projekta. ACER je dužan ažurirati svoju Preporuku o prepoznavanju dobrih praksi za postupanje s investicijskim zahtjevima za projekte u skladu s gore navedenim načelima te uspostaviti središnji repozitorij svih prekograničnih odluka o raspodjeli troškova koje donose nacionalna regulatorna tijela, objaviti ga na svojoj internetskoj stranici te pružiti neobvezujući CBCA predložak radi olakšavanja rada nacionalnih regulatornih agencija.

Drugo, uvodi se ***novi članak - članak 18.,*** koji podržava proces prema kojem promotori projekata mogu objediniti dva ili više projekata od zajedničkog interesa Unije te projekata od uzajamnog interesa susjednih zemalja, kada se radi o trećim zemljama. Cilj je olakšati rasprave o podjeli troškova između država članica te, prema potrebi, i s trećim zemljama, kao i donošenje odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova (CBCA) između nadležnih tijela.. Članak 18. dodatno pojašnjava pravila o zajedničkoj analizi troškova i koristi te CBCA koja se primjenjuju na takve skupine projekata, s ciljem olakšavanja moguće primjene Instrumenta za povezivanje Europe (*Connecting Europe Facility - CEF).*

Treće, uvodi se ***novi članak - članak 19.,*** koji od operatera prijenosnih sustava ('TSO-ova' - *Transmission System Operators*) zahtijeva da se 25% prihoda od zagušenja izdvoji za ulaganja u mrežu i projekte s popisa Unije relevantne za smanjenje zagušenja između priključaka. To se odnosi na dio prihoda koji se ne troši za jamčenje stvarne dostupnosti dodijeljenog kapaciteta niti za naknadu operaterima elektrana obnovljive električne energije na moru. Članak 19. propisuje uvjete za korištenje sredstava i ovlašćuje EK da donosi delegirane akte kako bi dodatno precizirala uvjete pod kojima TSO-i mogu koristiti ta sredstva i uvjete za njihovo oslobađanje. ACER je dužan ažurirati svoju postojeću metodologiju za korištenje prihoda od

zagušenja mreža prema članku 19(4) Uredbe (EU) 2019/943 kako bi se osigurala usklađenost s ovim novim odredbama.
Na koncu, ***članak 20.*** utvrđuje uvjete pod kojima države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu odobriti odgovarajuće poticaje za projekte koji nose veće rizike za razvoj, izgradnju, rad ili održavanje u usporedbi s rizicima koje obično nosi usporedivi infrastrukturni projekt.

Poglavlje VII utvrđuje uvjete za podobnost projekata s popisa Unije za financijsku pomoć u okviru CEF-a, uključujući nove kategorije infrastrukture.
Posebno, u usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869, ***članak 21.*** detaljnije utvrđuje kriterije primjenjive na projekte, osim energetske infrastrukture, koji su pod nadležnošću nacionalnih regulatornih tijela. Budući da ti projekti ne dobivaju CBCA, moraju proći evaluaciju koju provodi relevantna nacionalna vlast, a ta odredba razvija uvjete za takvu evaluaciju.
Članak 22. propisuje da se specifični kriteriji iz članka 4(3) i parametri iz članka 4(5) Uredbe moraju primijeniti u svrhu utvrđivanja kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije prema Uredbi o uspostavi CEF-a [5] te postavlja dodatne zahtjeve za naslijeđene plinske projekte vezane uz Cipar i Maltu prema članku 27. Uredbe.

Poglavlje VIII uključuje završne odredbe o delegiranim aktima, izvještavanju i evaluaciji, uključujući digitalizaciju procesa izdavanja dozvola, poboljšanje fizičke i kibernetičke sigurnosti i otpornosti prekogranične energetske infrastrukture te usvajanje bežičnih rješenja, pregled Uredbe kao i informiranje i promociju projekata. Nadalje, održava postojeće izuzetke za plinske interkonektore Malte i Cipra dok Cipar ili Malta, redom, ne budu izravno povezani s transeuropskom plinskom mrežom ili do 31. prosinca 2029., ovisno što je ranije. Poglavlje dodatno navodi izmjene drugih energetskih *acquis* proizašlih iz izmjena uvedenih u Uredbu te utvrđuje prijelazne odredbe i odredbe za ukidanje postojeće TEN-E uredbe. Posebno, revidirana uredba ne utječe na dodjelu, nastavak ili izmjenu financijske pomoći koja je prethodno dodijeljena u okviru CEF-a, a postojeći popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa susjednih zemalja kada se radi o trećim zemljama ostat će na snazi i proizvesti učinke dok se ne uspostavi i ne stupi na snagu novi popis projekata od zajedničkog interesa Unije i projekata od uzajamnog interesa susjednih zemalja kada je riječ o trećim zemljama prema ovoj uredbi.

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:

Energetska mrežna infrastruktura igra ključnu ulogu u oživljavanju europske konkurentnosti, osiguravanju sigurnosti Unije te u energetskoj tranziciji i dekarbonizaciji. Istovremeno, razvoj energetskih mreža suočava se s novim i značajnim izazovima.

Sukladno obrazloženju Prijedloga, elektroenergetske mreže morat će zadovoljiti rastuću potražnju povezanu s čistom mobilnošću, grijanjem i hlađenjem, elektrifikacijom industrije, podatkovnim centrima i povećanjem proizvodnje vodikovog sustava. Elektrifikacija konačne potrošnje energije trebala bi porasti s oko 23% trenutno na oko 32% do 2030. godine. Države

[5] Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2028. – 2034., izmjeni Uredbe (EU) 2024/1679 i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2021/1153.

članice trebale bi težiti razini međusobne povezanosti električne energije od 15% do 2030. godine. Mreže će morati integrirati kapacitet obnovljivih izvora od 2,2-2,4 TW kako bi ispunile ciljeve EU-a do 2040. godine. Mreže će se morati prilagoditi kako bi **EU imala decentraliziraniji, digitaliziraniji i fleksibilniji sustav električne energije s milijunima solarnih panela na krovovima i lokalnim energetskim zajednicama koje dijele resurse. Do 2040. godine mreže za prijenos i distribuciju električne energije zahtijevat će ulaganja od 1,2 bilijuna eura i vodikove mreže ulaganja od 240 milijardi eura.**

Samo obnovljivi izvori na moru trebali bi se povećati do 360 GW do 2050., a moraju biti povezani s kopnom, uključujući i nužna ojačanja kopnene mreže. Vodik će biti važan za dekarbonizaciju industrijskih i transportnih procesa tamo gdje elektrifikacija nije ostvarivo rješenje. Mreže vodika povezat će proizvodne i potrošačke centre diljem Europe, gdje proizvodnja vodika na licu mjesta nije moguća.
Draghijevo izvješće pozvalo je na pojednostavnjenje i unapređenje procesa izdavanja dozvola i administrativnih procesa, kao i na koordinirani strateški pristup razvoju prekogranične infrastrukture između država članica. Vijeće je pozvalo EK da predloži ojačani okvir za planiranje i implementaciju mreže kako bi bila usklađena s ciljevima EU-a. U svojim zaključcima od 16. lipnja 2025., pozvalo je EK da predloži paket mjera za europske mreže koji uključuje mjere za, između ostalog, pojednostavnjenje pravila EU-a o mrežama, integraciju potreba na razini EU-a, regionalnih i nacionalnih potreba, osiguravanje provedbe projekata, razvoj učinkovitih mehanizama podjele troškova za prekogranične projekte od zajedničkog interesa te procjenu potrebe za daljnjim zakonodavnim prijedlozima za ubrzanje izdavanja dozvola za energetsku infrastrukturu. Europsko vijeće je u svojim zaključcima također pozvalo na dugoročno planiranje ulaganja na razini cijele Unije radi potpune integracije i međusobnog povezivanja tržišta električne energije EU-a, doprinoseći energetskoj sigurnosti Unije te zaštiti i otpornosti infrastrukture. Europski parlament je istaknuo važnost modernizacije i proširenja mreža, kao i ulaganja u digitalizaciju, s naglaskom na integrirano međusektorsko planiranje na različitim razinama (nacionalni planovi, regionalni planovi ili planovi na razini EU-a). Također naglašava prekograničnu infrastrukturu kao uvjet za uspješno produbljivanje jedinstvenog tržišta i povećanje otpornosti Unije.

Status dokumenta:

Prijedlog Paketa za mreže objavljen je 10. prosinca 2025. tijekom danskog predsjedanja Vijećem (DK PRES). Na sastanku Vijeća za energetiku (TTE) 15. prosinca 2025. države članice dale su prvi politički osvrt na Paket te pružile smjernice za daljnje pregovore. Tehnički pregovori započeli su 13. siječnja 2026. pod ciparskim predsjedanjem (CY PRES).

Na sastanku COREPER-a I 20. svibnja 2026., CY PRES je od država članica zatražilo političke smjernice za daljnji rad na dosjeu vezano za:
1) veće centraliziranje planiranja (Tom prilikom, RH je iznijela kako planiranje razvoja mreže treba ostati u najvećoj mjeri na nacionalnoj razini),
2) pitanje usmjeravanja nacionalnih prihoda od zagušenja mreže (RH se ne slaže da se da se ovi prihodi usmjeravaju u financiranje prekograničnih projekta već moraju ostati nacionalna sredstva),

3) pitanje sigurnosti i otpornosti energetske infrastrukture (RH smatra da pored elektroenergetskog sustava, obuhvat uredbe treba uključivati i plinski sektor),
4) pitanje prešutnog odobrenja u postupcima izdavanja dozvola (RH ne podržava),
5) pitanje prostornog planiranja za projekte obnovljivih izvora energije (RH je mišljenja kako je zemljište jedan od najvažnijih resursa svake države članice i nadležnost nad njegovim korištenjem treba ostati na nacionalnoj razini te se ne slaže s pristupom ograničavanja u tom smislu, koji predlaže EK).

Stajalište RH:

RH smatra kako Prijedlog uredbe predstavlja dobru osnovu za daljnju raspravu.

Ipak, smatramo da su propisana pravila previše detaljna u odnosu na sva odobrenja te bi stoga moglo doći do kolizija s nacionalnim zakonodavstvom.

Također, predlažemo da se detaljnije razmotri vremenski okvir stupanja na snagu pojedinih odredbi Uredbe kako bi se osigurala pravna stabilnost odnosno stupanje na snagu i Uredbe i Direktive iz Europskog paketa za mreže u isto vrijeme.

Nadalje, smatramo da je u kontekstu predloženih izmjena potrebno osigurati odgovarajuću **ravnotežu između jačanja europske dimenzije planiranja razvoja elektroenergetske infrastrukture i očuvanja nadležnosti država članica** u tom području.
Posebno u odnosu na uvođenje tzv. **centralnog scenarija za razvoj mreže**, RH naglašava kako planiranje razvoja elektroenergetske infrastrukture treba u najvećoj mjeri ostati na nacionalnoj razini, uz puno uvažavanje specifičnosti pojedinih energetskih sustava, postojećih nacionalnih planova te strateških prioriteta država članica. Iako se prepoznaje važnost unapređenja koordinacije na razini Europske unije, osobito u kontekstu razvoja prekograničnih projekata, smatramo da je nužno izbjeći pristup koji bi mogao dovesti do prekomjerne centralizacije procesa planiranja.

U tom smislu, RH ističe kako **postoji potreba da se jasno definira odnos između nacionalnih planova razvoja mreže i zajedničkih europskih scenarija**, kako bi se spriječila situacija u kojoj bi prioriteti na razini EU-a mogli negativno utjecati na razvoj nacionalne infrastrukture. Posebno ukazujemo na rizik da bi davanje prednosti prekograničnim ulaganjima, ukoliko nije adekvatno uravnoteženo, moglo dovesti do nedovoljnog ulaganja u razvoj nacionalnih mreža. Navedeno bi dugoročno moglo imati negativne posljedice na sigurnost opskrbe i pouzdanost elektroenergetskog sustava. Stoga smatramo da **prekogranično planiranje i financiranje treba biti jasno ograničeno na specifične i opravdane slučajeve**, osobito u situacijama koje uključuju visoke investicijske troškove ili posebne uvjete vezane uz zaštitu okoliša, prirodne ili kulturne vrijednosti, pri čemu je potrebno osigurati odgovarajuće mehanizme odlučivanja i uvažavanje nacionalnih interesa.

U odnosu na aspekt **upravljanja prihodima od zagušenja mreže**, RH smatra da je riječ o važnom financijskom instrumentu koji **treba ostati u nadležnosti država članica**. Prihodi od

zagušenja trebaju zadržati karakter nacionalnih sredstava kojima upravljaju operatori prijenosnih sustava i nadležna regulatorna tijela, u skladu s nacionalnim potrebama i prioritetima razvoja mreže. U tom kontekstu, RH naglašava važnost zadržavanja fleksibilnosti u korištenju navedenih sredstava kako bi se osigurala pravovremena i učinkovita ulaganja u elektroenergetsku infrastrukturu. Također ističemo da je za donošenje eventualnih promjena u ovom području potrebno provesti dodatnu analizu financijskih i regulatornih učinaka, uključujući utjecaj na investicijske planove operatora sustava. S obzirom na kompleksnost pitanja i njegov značaj za funkcioniranje elektroenergetskog sustava, smatramo da je **nužno osigurati dodatno vrijeme za usuglašavanje stajališta svih relevantnih dionika na nacionalnoj razini.**

U pogledu postupaka izdavanja dozvola, RH ukazuje na izazove povezane s uvođenjem prešutnog odobrenja. Smatramo da takav mehanizam **može dovesti do pravne nesigurnosti** te smanjiti razinu zaštite javnog interesa, osobito u području zaštite okoliša. **RH stoga ne podržava uvođenje prešutnog odobrenja kao općeg pravila.** Njegova eventualna primjena mogla bi se razmatrati isključivo uz jasno definirane iznimke, posebno u slučajevima kada nacionalno pravo predviđa mogućnost upućivanja predmeta sudu ili nadzornom tijelu. Takve mehanizme smatramo prikladnijima u pogledu osiguravanja kontrole i pravne zaštite.

Dodatno, RH naglašava da **prostorno planiranje**, uključujući određivanje namjene i korištenja zemljišta za projekte obnovljivih izvora energije, **treba ostati u nadležnosti država članica.** Zemljište predstavlja jedan od temeljnih resursa svake države članice te je pitanje njegovog korištenja usko povezano s nacionalnim razvojnim, okolišnim i društvenim prioritetima. U tom kontekstu smatramo da države članice trebaju zadržati mogućnost donošenja odluka o korištenju prostora, uzimajući u obzir zaštitu okoliša, prirodne resurse i druge relevantne čimbenike. Svako eventualno ograničavanje te nadležnosti na razini Europske unije potrebno je pažljivo razmotriti kako bi se osigurala odgovarajuća ravnoteža između ciljeva energetske tranzicije i očuvanja nacionalnih ovlasti.

U rubrici „Sporna/otvorena pitanja za RH" iznosi se stajalište RH po određenim elementima prijedloga, kao i prijedlozi rješenja.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

- **Članak 3. stavak 6.** upućuje na članak 51. Direktive (EU) 2019/944. Međutim, taj se članak mijenja u okviru drugog dokumenta paketa za mreže, odnosno Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva (EU) 2018/2001, (EU) 2019/944 i (EU) 2024/1788 u pogledu ubrzanja postupaka izdavanja dozvola, na način da se članak 51. Direktive (EU) 2019/944 zamjeni novim člankom 40.a.
  S obzirom na navedeno, **predlažemo da se upućivanje na članak 51. ispusti ili uskladi s novim prijedlogom direktive.**
- **Članak 7. stavak 13.** - potrebno je **jasno definiranje izričaja „sličnom vremenskom roku i bez znatno većih troškova."** Predlažemo da se navedeno definira kroz ACER, odnosno da ACER odredi za svaku pojedinu skupinu projekata koji su kriteriji za slični

vremenski okvir i znatno veće troškove s obzirom na to da je potrebno imati jedinstvene kriterije na području EU-a, a ne da to samostalno i bez kriterija određuju države članice.

- Navedeno, kao i drugi članci, predstavlja problem **s aspekta zaštite okoliša** s time da se sada uvodi i dio koji se odnosi na države članice koje nemaju tihu proceduru, a imaju postupak "šutnje administracije" te ako je šutnja administracije preduga, administracija može biti kažnjena preko suda. Potrebno je primijeniti isti pristup kao i u članku 10. (niže u nastavku) na način da se **propiše jasna mogućnost neprimjene prešutnog pristanka u slučajevima kada nacionalno pravo omogućuje upućivanje predmeta sudu ili nadzornom tijelu, kao učinkovitijem mehanizmu nadzora i pravne zaštite.**
- **Članak 9. stavak 1.** - smatramo da je rok **za ažuriranje priručnika za projekte previše kratak** odnosno predlažemo da se rok definira naknadno, tj. u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu Uredbe.
- **Članak 10. stavak 4. točka (b) (graditeljstvo)** - Ne podržavamo uvođenje prešutne dozvole jer smatramo da bi takav mehanizam mogao dovesti do pravne nesigurnosti te umanjiti razinu zaštite javnog interesa. **Takav pristup može se razmatrati samo uz uvjet da se doda jasno propisanu mogućnost neprimjene prešutnog pristanka u slučajevima kada nacionalno pravo omogućuje upućivanje predmeta sudu ili nadzornom tijelu, kao učinkovitijem mehanizmu nadzora i pravne zaštite.**

Stajališta DČ i EK:

EK je inicijalno predstavila tri opcije politike, pri čemu kao preferiranu opciju ističe jače usmjeravanje i koordinaciju na razini EU-a uz aktivno sudjelovanje država članica, s ciljem boljeg planiranja infrastrukture, ubrzanja dozvola, pravednije raspodjele troškova te jačanja sigurnosti i otpornosti sustava. Države članice su pritom podijeljene: dio DČ smatra da postoji rizik prekomjerne centralizacije i mogućeg zadiranja u nacionalne nadležnosti, dok ostale države članice podržavaju snažnije planiranje na razini EU-a radi veće učinkovitosti i brže provedbe projekata.

U Poglavlju I, EK uvodi nove PCI kategorije, uključujući ne-žičana rješenja i infrastrukturu za sigurnost i otpornost. Ne-žičana rješenja podržavaju određene DČ, dok dvije DČ traže dodatna pojašnjenja o njihovoj ulozi u odnosu na klasično širenje mreže. Određene DČ podržavaju uvođenje kategorije sigurnosti i otpornosti, jer smatraju da infrastruktura mora odgovoriti na nove fizičke i kibernetičke rizike. Istodobno dio DČ smatra da je prag od 500 MW za elektrolizatore previsok za manje države članice. Dvije DČ predlažu razmatranje posebne kategorije za fosilna goriva, dok EK to odbacuje. Jedna predlaže šire uključivanje izlazne infrastrukture u energetske koridore. Dio DČ naglašava potrebu za strogom tehnološkom neutralnošću, dok EK smatra da je to već ugrađeno u prijedlog.

U Poglavlju II, nekoliko DČ smatra da treba jače zaštititi osjetljive podatke o infrastrukturi. Jedna DČ traži veću transparentnost vlasništva i izvještavanja, druga DČ traži strože međudržavne konzultacije, jedna DČ traži smanjenje administrativnog opterećenja izvještavanja, a jedna druga DČ izražava zabrinutost oko proporcionalnosti provedbenih mehanizama. Određene DČ propituju učinkovitost EU koordinatora projekata.

U Poglavlju III. sve države članice podržavaju cilj ubrzanja dozvola, ali istodobno smatraju da bi previše detaljna EU pravila mogla biti u sukobu s nacionalnim sustavima i povećati administraciju. Tri DČ i druge države članice smatraju da dolazi do rizika dupliciranja procjena utjecaja na okoliš. Više država članica smatra da su digitalne platforme i one-stop shop korisni, ali traže jasniju provedbu. Države članice imaju različite interpretacije prešutnog odobrenja i traže dodatna pojašnjenja od EK, koja potvrđuje da se ono ne primjenjuje na okolišne odluke ni priključenje na mrežu.

U Poglavlju IV. nekoliko DČ podržava uvođenje centralnog scenarija, dok dio DČ smatra da je pristup previše centraliziran i da treba više scenarija i *bottom-up* pristup. Jedna DČ podržava strukturirani pristup, ali smatra da ključne parametre trebaju definirati i EK i države članice zajedno. Dvije DČ smatraju da centralni scenarij ne smije ograničiti nacionalne projekte. Određene DČ smatraju da je četverogodišnji ciklus predug, dok dio DČ smatra da prijedlog povećava administrativno opterećenje. EK smatra da treba ojačati ulogu ACER-a i TEN-E skupine uz zadržavanje ključne uloge TSO-a i ENTSO-a.

U Poglavlju V. tri DČ podržavaju razvoj hibridnih i prekograničnih *offshore* rješenja. Jedna DČ smatra da svi sporazumi moraju ostati neobvezujući i da se mora očuvati nacionalni suverenitet. Druga DČ smatra da se kopnene mreže također moraju uključiti u planiranje. Jedna DČ traži veću fleksibilnost formulacija, druga DČ traži dodatna pojašnjenja o vodikovim ciljevima, a treća DČ upozorava na potrebu koordinacije s UK. EK potvrđuje da su svi sporazumi neobvezujući i da ENTSO-E ostaje središnji koordinator.

U Poglavlju VI. određene DČ podržavaju CBCA okvir, dok dio DČ smatra da isti može dovesti do prevelikog financijskog opterećenja za manje države članice. Dvije DČ smatraju da prag od 10 % ne smije automatski stvarati obveze. Tri DČ podržavaju širenje raspodjele troškova na države koje ostvaruju koristi. Nekoliko DČ podržava grupiranje projekata, dok dvije DČ upozoravaju na kompleksnost i rizik vezivanja projekata. Određene DČ se protive obveznom izdvajanju 25 % prihoda od zagušenja, dok EK smatra da sredstva ostaju na razini država članica kroz TSOs i regulatore.

U **završnim poglavljima** dio DČ traži više scenarija i veću ulogu nacionalnih regulatora u CEF procesu. Dvije DČ traže fleksibilnije financijske instrumente, druge dvije DČ naglašavaju zaštitu nacionalnih ovlasti, dok EK smatra da se osnovna podjela nadležnosti ne mijenja, nego se jača koherentnost, transparentnost i učinkovitost planiranja i financiranja.

Sporna/otvorena pitanja za DČ i EK:
-

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima DČ i EK:
-

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:
-

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun RH:
Moguće je da će obveze provedbe ciljeva zahtijevati dodatna financijska sredstva u odnosu na investicije, koja se u ovom trenutku ne mogu procijeniti.

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.12.2025.
COM(2025) 1006 final

2025/0399 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869

{SEC(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2001 final}

(Tekst značajan za EGP)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Cilj je ovog Prijedloga doprinijeti pravodobnom i učinkovitom razvoju i interoperabilnosti otporne energetske infrastrukture u EU-u. Infrastruktura energetske mreže ključna je za jačanje konkurentnosti EU-a, sigurnost naše Unije te energetsku tranziciju i dekarbonizaciju. S druge strane, razvoj energetskih mreža obilježen novim i velikim poteškoćama.

Elektroenergetske mreže morat će zadovoljiti sve veću potražnju krajnjih korisnika za elektrifikacijom i prilagoditi se povećanju upotrebe sustava za vodik. Elektrifikacija krajnje potrošnje energije u Uniji trebala bi se povećati s današnjih otprilike 23 % na oko 32 % u 2030., kako je utvrđeno u Planu za čistu industriju[1]. Države članice trebale bi nastojati postići razinu elektroenergetske međupovezanosti od 15 % do 2030.[2] Mreže će morati integrirati 2,2 – 2,4 TW kapaciteta obnovljivih izvora energije kako bi ispunile ciljeve EU-a za 2040.[3] Morat će se prilagoditi kako bi EU imao decentraliziraniji, digitaliziraniji i fleksibilniji elektroenergetski sustav s milijunima krovnih solarnih ploča i lokalnim energetskim zajednicama koje dijele resurse. Do 2040. za mreže za prijenos i distribuciju električne energije bit će potrebna ulaganja u iznosu od 1,2 bilijuna EUR, a za mreže za vodik u iznosu od 240 milijardi EUR[4]. Samo energija iz obnovljivih izvora na moru trebala bi se povećati za do 360 GW do 2050.[5], što treba povezati s kopnom, za što je, među ostalim, potrebno poboljšati kopnenu mrežu. **Vodik će biti važan u dekarbonizaciji industrijskih i prometnih procesa u kojima elektrifikacija nije ostvarivo rješenje**. Mreže za vodik povezat će centre proizvodnje i potražnje u cijeloj Europi u slučajevima u kojima proizvodnja vodika na lokaciji nije izvediva.

U **Draghijevu izvješću**[6] poziva se na pojednostavnjenje i racionalizaciju postupaka izdavanja dozvola i administrativnih postupaka, kao i na koordinirani strateški pristup razvoju prekogranične infrastrukture EU-a i država članica. **Vijeće** je pozvalo Komisiju da predloži ojačani okvir za planiranje i uvođenje mreže radi usklađivanja s ciljevima EU-a[7]. U Zaključcima od 16. lipnja 2025.[8] pozvalo ju je da predloži paket mjera za europske mreže koji se sastoji od mjera za, među ostalim, pojednostavnjenje pravila EU-a o mrežama, integraciju potreba na razini EU-a te regionalnih i nacionalnih potreba, provedbu projekata, razvoj učinkovitih mehanizama podjele troškova za prekogranične projekte od zajedničkog interesa i procjenu potrebe za daljnjim zakonodavnim prijedlozima kako bi se ubrzalo izdavanje dozvola za energetsku infrastrukturu. **Europsko vijeće** u Zaključcima je pozvalo i

---

1 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost, COM(2025) 85 final.

2 Uredba (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime.

3 COM(2025) 524 final: Prijedlog uredbe o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti.

4 Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A. i dr., *Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy*, 2025.; samo za distribucijske mreže potrebna su ulaganja u iznosu od 730 milijardi EUR.

5 https://energy.ec.europa.eu/news/member-states-agree-new-ambition-expanding-offshore-renewable-energy-2024-12-18_en.

6 https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_hr#paragraph_47059

7 Zaključci Vijeća za energetiku od 30. svibnja 2024. o razvoju održive infrastrukture elektroenergetske mreže, 10459/24.

8 Vijeće Europske unije, 10279/25.

na dugoročno planiranje ulaganja na razini Unije kako bi se tržište električne energije EU-a u potpunosti integriralo i međusobno povezalo radi poboljšanja energetske sigurnosti Unije te zaštite i otpornosti infrastrukture[9]. **Europski parlament** istaknuo je važnost modernizacije i širenja mreža te ulaganja u digitalizaciju, prije svega u integrirano međusektorsko i međurazinsko planiranje[10]. Naglasio je i da je prekogranična infrastruktura uvjet za uspješno produbljivanje jedinstvenog tržišta i povećanje otpornosti Unije[11].

Uredba TEN-E iz 2013. doprinijela je postizanju ključnih ciljeva energetske politike Unije jer su u njoj utvrđena pravila za određivanje i omogućivanje pravodobnog razvoja projekata od zajedničkog interesa, čime će se zajamčiti interoperabilnost transeuropskih energetskih mreža, funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta, sigurnost opskrbe u Uniji i integracija obnovljivih oblika energije. Doprinijela je i pojednostavnjenju postupaka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa, a u skladu s njom predviđeni su i pomoć regulatornih tijela, pravila i smjernice za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaji povezani s rizikom te uvjeti za pristup financiranju iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF). Ta je uredba revidirana 2022. kako bi se okvir uskladio s ciljem klimatske neutralnosti do 2050. u okviru europskog zelenog plana.

Iako su ciljevi Uredbe TEN-E i dalje uglavnom valjani, potrebno je otkloniti nekoliko nedostataka kako bi okvir bio prikladan za potporu dekarboniziranom, konkurentnom i otpornom energetskom sustavu do 2050., u skladu s ciljevima Plana za čistu industriju i Europskim zakonom o klimi.

Prvo, postojeći i planirani infrastrukturni projekti nisu dovoljno usmjereni na postizanje energetskih i klimatskih ciljeva EU-a. Postoji znatan raskorak između naših potreba za prekograničnom elektroenergetskom infrastrukturom te brzine i razine razvoja infrastrukture na razini prijenosne i distribucijske mreže[12]. Otprilike polovina prekograničnih potreba za električnom energijom za 2030. (41 od 88 GW) neće biti ispunjena, a očekuje se da će se ta razlika povećati u sljedećem desetljeću. Do 2040. potrebe za prekograničnim kapacitetom električne energije iznosit će 108 GW[13]. Neispunjenje infrastrukturnih potreba moglo bi otežati dekarbonizaciju sustava, ugroziti sigurnost opskrbe i potencijalno dovesti do daljnje fragmentacije tržišta i viših cijena energije. Iz perspektive učinkovitosti sustava u postojećem okviru ne razmatraju se alternative proširenju mreže, kao što su bežična ili digitalna rješenja. Nadalje, poboljšano planiranje i integracija mreže za vodik bit će ključni za optimizaciju sustava i dekarbonizaciju industrije.

Drugo, prekogranični infrastrukturni projekti napreduju suviše sporo, što povećava ukupne troškove projekta i otežava razvoj mreže. Dovršetak projekata elektroenergetske infrastrukture traje do 10 godina za prijenosne mreže. Kašnjenja se često pripisuju poteškoćama u postizanju dogovora o **podjeli troškova** projekata koji donose koristi izvan država članica koje su njihovi domaćini. Budući da se prekogranična infrastruktura sve više integrira, očekuje se porast broja takvih projekata koji ostvaruju koristi

---

9 Zaključci Europskog vijeća iz ožujka 2025. EUCO 1/25.

10 Rezolucija Europskog parlamenta od 19. lipnja 2025. o elektroenergetskim mrežama (2025/2006(INI)).

11 Rezolucija Europskog parlamenta od 7. svibnja 2025. o unaprijeđenom dugoročnom proračunu Unije u svijetu koji se mijenja (2024/2051(INI)).

12 ACER (2024.): Razvoj elektroenergetske infrastrukture za potporu konkurentnom i održivom energetskom
sustavu (izvješće o praćenju iz 2024.).

13 ENTSO-E (2025.), TYNDP 2024. *Opportunities for a more efficient European power system by 2050.* Izvješće o infrastrukturnim nedostacima.

izvan država članica domaćina. Osim toga, odgođeni **postupci izdavanja dozvola** i dalje su ključno usko grlo na koje otpada više od polovine vremena potrebnog za dovršetak infrastrukturnog projekta za prijenos električne energije.

Naposljetku, postoje zabrinutosti za sigurnost infrastrukture. Nedavni fizički i kibernetički incidenti ukazali su na rizik od pokušaja napada neprijateljskih aktera na energetsku infrastrukturu Unije, što utječe na gospodarske troškove i stabilnost našeg energetskog sustava. Postoji i sve veći interes aktera iz trećih zemalja za ulaganje u energetsku infrastrukturu EU-a, što može povećati izloženost Unije rizicima povezanima s energetskom sigurnošću. Osim namjernih sabotaža, na otpornost energetske infrastrukture EU-a utječu i novi rizici, uključujući prirodne opasnosti i učinke povezane s klimatskim promjenama.

Ovim Prijedlogom revizije Uredbe TEN-E nastoji se pronaći rješenje za ta pitanja, koja su utvrđena u procjeni učinka i izvješću o provedbi priloženima ovom Prijedlogu. Konkretno, Prijedlog uključuje izmjene kako bi se:

- zajamčilo da projekti koji su uključeni u planove razvoja mreže i odabrani kao projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa na odgovarajući i djelotvoran način ispunjavaju utvrđene infrastrukturne potrebe, uzimajući u obzir bežična rješenja,
- olakšala primjena mehanizama za podjelu troškova radi bržeg pokretanja prekograničnih infrastrukturnih projekata, što će dovesti do povećane upotrebe tih mehanizama i skraćivanja vremena potrebnog za provedbu projekata,
- pojednostavnili i ubrzali postupci izdavanja dozvola za prekogranične projekte energetske infrastrukture (projekti od zajedničkog/uzajamnog interesa) kako bi se mogli poštovati postojeći rokovi,
- poboljšala fizička i kibernetička sigurnost te otpornost prekogranične energetske infrastrukture.

Nadalje, u okviru inicijative ocijenjene su i utvrđene mjere za pojednostavnjenje i poboljšanje učinkovitosti Uredbe TEN-E te za smanjenje troškova usklađivanja i regulatornih troškova za dionike ako je to moguće (vidjeti u nastavku).

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Ovaj je Prijedlog odgovor na obvezu Komisije iz Akcijskog plana za priuštivu energiju[14] da predloži Paket mjera za europske mreže koji se sastoji od zakonodavnih i nezakonodavnih mjera kako bi se, među ostalim, pojednostavnila Uredba TEN-E, omogućili prekogranično integrirano planiranje i provedba projekata, posebno na interkonekcijskim vodovima, pojednostavnilo izdavanje dozvola za mreže, poboljšalo planiranje elektroenergetske distribucijske mreže, ubrzao rast tržišta vodika te potaknule digitalizacija i inovacije. Prijedlog se temelji na reviziji Uredbe TEN-E iz 2022. i Akcijskom planu EU-a za mreže iz 2023.[15] usmjerenom na provedbu okvira te uredbe.

Instrument za povezivanje Europe (CEF) nadopunjuje Uredbu TEN-E tako što služi rješavanju problem manjka sredstava namijenjenih projektima od zajedničkog interesa koji imaju veliku socioekonomsku i društvenu vrijednost, ali nisu komercijalno održivi. Prihvatljivost za financijsku pomoć u okviru CEF-a povezana je s područjem primjene

[14] COM(2025) 79 final.
[15] COM(2023) 757 final.

infrastrukturnih kategorija obuhvaćenih revidiranom Uredbom TEN-E, s obzirom na to da je ostvarivanje statusa projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa preduvjet za financiranje prekograničnih infrastrukturnih projekata iz CEF-a. Prijedlog je u skladu s trenutačnim CEF-om u okviru višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027., kao i s prijedlogom za CEF u okviru VFO-a za razdoblje 2028. – 2034., u kojem se ističe „izuzetna važnost istinske energetske unije i dobre integracije EU-ovih infrastrukturnih mreža" tako što se znatno povećava proračun predložen za CEF-E[16].

Prijedlog je u skladu i s ciljevima utvrđenima u Direktivi i Uredbi o tržištu električne energije, Uredbi o upravljanju i Direktivi o energiji iz obnovljivih izvora, i to ponajprije zato što omogućuje integraciju energetskih tržišta Unije te opsežnu primjenu i integraciju obnovljivih izvora energije i fleksibilnih rješenja.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Ovim se Prijedlogom dopunjuju druge inicijative čiji je cilj stvaranje integriranijeg europskog energetskog tržišta. U skladu je i s predloženim klimatskim ciljem EU-a za 2040. i obvezom klimatske neutralnosti do 2050. iz Europskog zakona o klimi. Ovaj se Prijedlog donosi zajedno s Direktivom o izmjeni, čiji je cilj ubrzati izdavanje dozvola za projekte energetske infrastrukture, uključujući prijenosne i distribucijske mreže, postrojenja za skladištenje i postaje za punjenje te projekte u području energije iz obnovljivih izvora, kako bi se olakšalo njihovo brzo uvođenje.

Revizijom Uredbe TEN-E nastoje se poduprijeti ciljevi zakonodavstva o tržištu električne energije tako što će se zajamčiti da infrastruktura donosi dodatnu socioekonomsku dobrobit i dodatno ojačati učinkovito korištenje postojeće infrastrukture. Moguće mjere za poboljšanje ciljeva elektroenergetske međupovezanosti sadržanih u Uredbi o upravljanju ocijenit će se u okviru revizije te uredbe i mjera za daljnju potporu potrebnim nacionalnim razinama ulaganja u energetsku infrastrukturu.

Sigurnosne mjere iz ovog Prijedloga temelje se na zahtjevima horizontalnog zakonodavstva o sigurnosti, uključujući Direktivu o otpornosti kritičnih subjekata[17], Direktivu NIS 2[18] i mrežni kodeks sa sektorskim pravilima za kibernetičkosigurnosne aspekte prekograničnih protoka električne energije[19]. Mjere predložene u ovom Prijedlogu podupiru njegove ciljeve i provedbu, kao i okvir za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji, a posebno su usmjerene na infrastrukturu obuhvaćenu područjem primjene Uredbe TEN-E. Revizija okvira EU-a za energetsku sigurnost iz 2026. bavit će se energetskom sigurnošću horizontalno, čime će se dopuniti pristup specifičan za mrežu iz ovog Prijedloga.

Akt o ubrzavanju industrijske proizvodnje uključivat će mjere za ubrzavanje izdavanja dozvola za projekte dekarbonizacije energetski intenzivnih industrija. Dovoljan kapacitet mreže i pravodobno priključenje na mrežu ključni su za elektrifikaciju industrije, stoga se

---

16 COM(2025) 547 final: Prijedlog uredbe o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2028. – 2034.

17 Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ.

18 Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2).

19 Delegirana uredba Komisije (EU) 2024/1366 od 11. ožujka 2024. o dopuni Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća uspostavom mrežnog kodeksa sa sektorskim pravilima za kibernetičkosigurnosne aspekte prekograničnih protoka električne energije.

obje inicijative razvijaju paralelno[20]. Prijedlog je relevantan i za inicijativu za transmediteransku suradnju u području energije i čistih tehnologija (T-MED) i Pakt za Mediteran.

S obzirom na planirani paket za hvatanje, upotrebu i skladištenje ugljika ovaj se Prijedlog neće baviti planiranjem prekogranične infrastrukture za ugljikov dioksid. S obzirom na snažnu vezu između planiranja mreže na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i sektora grijanja i hlađenja nedavna revizija Direktive o plinu[21] zahtijeva bolju međusektorsku koordinaciju. Paketom mjera za europske mreže nastoje se nadograditi ti zahtjevi. Osim toga, predstojeći Akcijski plan za elektrifikaciju i Strateški plan za digitalizaciju i umjetnu inteligenciju u energetskom sektoru te Strategija EU-a za grijanje i hlađenje pružit će važan doprinos planiranju mreže u budućnosti. Paketom se podupire i predstojeći Akt EU-a o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije kako bi se privukla ulaganja u podatkovne centre.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Prijedlog se temelji na članku 172. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), u kojem je utvrđena pravna osnova za donošenje smjernica koje obuhvaćaju ciljeve, prioritete i osnovne crte mjera predviđenih u području transeuropskih mreža kako je utvrđeno u članku 171. Smjernicama se određuju projekti od zajedničkog interesa koji su potrebni kako bi Uredba TEN-E bila prikladna za svoju svrhu i utvrđuju uvjeti pod kojima EU može financijski podupirati projekte od zajedničkog interesa.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Predložene izmjene u skladu su s načelom **supsidijarnosti** jer će mjere za modernizaciju i razvoj europske prekogranične energetske mreže na razini Unije učinkovitije doprinijeti daljnjoj integraciji energetskog tržišta Unije od mjera na nacionalnoj razini.

Potreba za djelovanjem EU-a

Infrastruktura za prijenos energije (uključujući međusobno povezanu odobalnu mrežu i infrastrukturu pametnih mreža) ima dodanu europsku vrijednost zahvaljujući svojim prekograničnim učincima te je neophodna za postizanje klimatski neutralnog energetskog sustava. Uredba TEN-E doprinijela je postizanju rezultata u području integracije energetskog tržišta Unije, tržišnog natjecanja i sigurnosti opskrbe. Da bi se razvila prekogranična energetska infrastruktura, potreban je okvir regionalne suradnje među državama članicama. Za unutarnje energetsko tržište potrebna je prekogranična infrastruktura, za čiji je razvoj pak potrebna suradnja dviju država članica ili više njih, a sve one imaju vlastiti regulatorni okvir.

Nacionalna regulativa i planiranje nisu dovoljni jer zasebne nacionalne uprave nemaju ovlasti za planiranje prekogranične infrastrukture. Elementi unutarnje mreže znatno utječu na mogućnosti razvoja prekogranične infrastrukture, što pak utječe na prekograničnu trgovinu.

---

[20] Na primjer, potrebe industrije u pogledu potrošnje energije trebale bi se dobro odražavati u nacionalnim planovima razvoja mreže i, obratno, postoji potreba za priznavanjem planiranja infrastrukture u industrijskoj politici s obzirom na potrebu za mrežnom infrastrukturom i infrastrukturom cjevovoda za H_2 i CO_2.

[21] Direktiva (EU) 2024/1788 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (preinaka).

Zbog prirode isprepletene mreže EU-a potrebno je bolje koordinirati nacionalno i europsko planiranje i izgraditi učinkovitiji energetski sustav.

Dodana vrijednost EU-a

Uredba TEN-E pružila je dodanu vrijednost u odnosu na ono što se moglo ostvariti samo na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Zahvaljujući statusu projekta od zajedničkog interesa u razdoblju od 2013. do 2025. dovršeno je više od 100 projekata. Zbog ubrzane elektrifikacije, dekarbonizacije i digitalizacije industrije te uvođenja projekata u području energije iz obnovljivih izvora potrebno je dosad nezabilježenim tempom ojačati energetsku infrastrukturu, što se ne može postići samo nacionalnim mjerama. Učinkovitije prekogranično planiranje poboljšat će integraciju čistih izvora energije i zadovoljiti potrebe tržišta električne energije, što bi EU-u pomoglo da ostvari svoje energetske i klimatske ciljeve. Integriranije tržište potiče razvoj i prihvaćanje inovativnih tehnologija za prijenos i distribuciju energije te doprinosi fleksibilnosti sustava i sigurnosti opskrbe. To može dovesti do učinkovitije mreže i poboljšati prekograničnu trgovinu za troškovno učinkovitiji i sigurniji energetski sustav.

- **Proporcionalnost**

Inicijativa je u skladu s načelom proporcionalnosti. Obuhvaćena je područjem primjene za djelovanje u području transeuropske energetske mreže, kako je utvrđeno člankom 170. UFEU-a. Politička intervencija proporcionalna je opsegu i prirodi problema utvrđenih u procjeni učinka te postizanju postavljenih ciljeva inicijative. Predložena revizija Uredbe TEN-E ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje općeg cilja pravodobnog i učinkovitog razvoja te interoperabilnosti otporne energetske infrastrukture, energije iz obnovljivih izvora i fleksibilnosti, uključujući postrojenja za skladištenje i postaje za punjenje, u cijelom EU-u.

Predložene mjere doprinose djelotvornijem zadovoljavanju potreba Unije za energetskom infrastrukturom, omogućuju brže uvođenje projekata i povećavaju otpornost infrastrukture energetske mreže EU-a, pri čemu se operatorima prijenosnih/transportnih sustava i nositeljima projekata, državama članicama, nacionalnim regulatornim tijelima i Agenciji za suradnju energetskih regulatora (ACER) ne nameću znatni troškovi.

Na temelju rezultata izvješća o provedbi Komisija je ocijenila nekoliko opcija politike koje obuhvaćaju četiri područja učinka postojećeg okvira TEN-E, a to su planiranje infrastrukture i provedba projekata, podjela troškova i koristi, izdavanje dozvola i sigurnost. Usporedba opcija (vidjeti odjeljke 6. i 7. izvješća o procjeni učinka) pokazuje da je 2. opcija politike najprikladnija za postizanje specifičnog cilja inicijative bez nametanja nerazmjernog dodatnog opterećenja relevantnim akterima. Prijedlog se temelji na 2. opciji politike, koja se čini razmjernom prirodi problema jer je usmjerena na pojednostavnjenje postojećih postupaka i nudi nove sadržajne instrumente koji se smatraju učinkovitima za postizanje ciljeva ove inicijative.

- **Odabir instrumenta**

Nadovezujući se na sveukupno pozitivno iskustvo s provedbom postojeće Uredbe TEN-E i pozitivnu ocjenu prethodne Uredbe, odabrani je instrument uredba, djelotvoran instrument koji se izravno primjenjuje, u cijelosti je obvezujući te osigurava ujednačenu provedbu i pravnu sigurnost.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

• *Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

S obzirom na opseg predložene revizije i nedavnu izmjenu Uredbe TEN-E iz 2022. nije bilo moguće provesti *ex post* evaluaciju. Umjesto toga pripremljeno je izvješće o provedbi, koje je uključeno u izvješće o procjeni učinka. Izvješće o provedbi usmjereno je na uspješnost posebnih odredbi koje su uvedene i revidirane u okviru revizije Uredbe TEN-E iz 2022. Njime se zamjenjuje potpuna evaluacija koja se očekuje tek u okviru preispitivanja Uredbe TEN-E predviđenog za 2027.[22] Evaluacija je prethodno provedena od siječnja 2019. do rujna 2020. u kontekstu revizije Uredbe TEN-E iz 2022.[23]

Izvješće o provedbi pokazalo je da su potrebna daljnja poboljšanja, posebno u izradi scenarija, utvrđivanju infrastrukturnih potreba i povezanom desetogodišnjem planu razvoja mreže, odabiru i procjeni projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te prekograničnoj raspodjeli troškova i okvirima za izdavanje dozvola. Utvrđene su prepreke u izradi scenarija i utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka, uključujući kašnjenja koja otežavaju njihovu djelotvornost u postizanju ciljeva Uredbe TEN-E. Komisija i ACER nemaju dovoljno sredstava za usmjeravanje postupka prema utvrđivanju ključnih projekata za Uniju. Nadalje, iako je izmjenama povezanima s izdavanjem dozvola iz revizije Uredbe TEN-E iz 2022. općenito postignut željeni cilj povećanja jasnoće i fleksibilnosti postupaka, mogla bi se uvesti dodatna poboljšanja kako bi se ubrzali postupci, čime bi se poboljšala ukupna učinkovitost. Odredbama Uredbe TEN-E olakšana je prekogranična raspodjela troškova ulaganja za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa, prvenstveno radi potpore u podnošenju zahtjeva za CEF. Međutim, bilo je vrlo malo slučajeva uključivanja zemalja koje nisu domaćini u odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova, od čega nijedan u sektoru električne energije. Odredbe su stoga bile ograničeno djelotvorne u poticanju dodatnih ulaganja iz zemalja koje nisu domaćini, a koje bi inače mogle imati znatne koristi od projekata.

Ovim se Prijedlogom nastoje riješiti problemi utvrđeni u izvješću o provedbi priloženom izvješću o procjeni učinka ciljanim izmjenama Uredbe TEN-E.

• Savjetovanja s dionicima

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu Komisija je od 13. svibnja do 5. kolovoza 2025. provela sveobuhvatno javno internetsko savjetovanje na internetskim stranicama „Iznesite svoje mišljenje”. Savjetovanjem su obuhvaćene sljedeće teme: (i) opće funkcioniranje Uredbe TEN-E, (ii) planiranje infrastrukture EU-a, (iii) planiranje elektroenergetske mreže na nacionalnoj razini, (iv) kapacitet elektroenergetske mreže za prihvat, (v) izdavanje dozvola, (vi) ulaganja u mrežnu infrastrukturu, (vii) lanci opskrbe, (viii) digitalizacija i otpornost te (ix) pojednostavnjenje.

U okviru savjetovanja zaprimljeno je ukupno 197 odgovora. Osim toga, na namjensku e-adresu za savjetovanje primljene su dvije e-poruke. U okviru javnog savjetovanja zaprimljeno je 197 odgovora na svako pitanje s višestrukim izborom, što znači da je svaki ispitanik

---

22 Vidjeti članak 22. Uredbe TEN-E.

23 Europska komisija: Glavna uprava za energetiku, ECORYS, Ramboll, REKK, Shepherd and Wedderburn, Akkermans, F., Le Den, X., Heidecke, L., Jansen, L., Juárez, V., Kácsor, E., Mezősi, A., Nigohosyan, D., Nguyen, N., Rodger, S., Selei, A., Takácsné Tóth, B., Møller Thomsen, S., Til, H. v.Yagafarova, A., *Support to the evaluation of Regulation (EU) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure – Final report*, Ured za publikacije, 2021., https://data.europa.eu/doi/10.2833/154438.

odgovorio na svako pitanje. U nekim je pitanjima ispitanicima ponuđena ljestvica od pet stupnjeva kako bi naveli u kojoj se mjeri slažu ili ne slažu s izjavama. Ljestvica je sadržavala odgovore (i) uopće se ne slažem, (ii) donekle se ne slažem, (iii) niti se slažem niti se ne slažem, (iv) donekle se slažem, (v) u potpunosti se slažem. Ponuđena je bila i opcija „ne znam”.

Dionici su imali podijeljena mišljenja o tome omogućuju li desetogodišnji plan razvoja mreže i nacionalni planovi razvoja prijenosne mreže integrirano i dosljedno planiranje na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Raznolika su bila i mišljenja o tome u kojoj su mjeri u desetogodišnjem planu razvoja mreže utvrđene sve potrebe za prekograničnom infrastrukturom. Međutim, većina ispitanika (54 %) navela je da bi postojeći okvir upravljanja desetogodišnjim planovima razvoja mreže, uključujući uloge dionika, trebalo revidirati kako bi se povećala njegova djelotvornost. Nadalje, u skladu sa zakonodavnim prijedlogom, otprilike polovina ispitanika (44 %) smatrala je da se desetogodišnjim planom razvoja mreže ne uspijevaju ukloniti utvrđeni infrastrukturni nedostaci, a većina ispitanika (60 %) složila se da bi nacionalni projekti trebali jasnije podupirati prioritete na razini EU-a. Slično tome, većina ispitanika (61 %) složila se i da postoji potreba za većom usklađenošću nacionalnih planova razvoja prijenosne mreže. Osim toga, većina ispitanika (59 %) pozitivno je ocijenila pojednostavnjenje postupka podnošenja zahtjeva za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa izmjenom zahtjeva za ponovno podnošenje zahtjeva za projekte sa statusom projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa za svaki postupak (pod uvjetom da su ispunjeni određeni uvjeti) u skladu s ovim Prijedlogom.

Na pitanje bi li desetogodišnji plan razvoja mreže trebao imati pristup planiranju infrastrukture odozgo prema dolje kako bi se razvoj mreže uskladio s klimatskim i energetskim ciljevima EU-a i država članica, 41 % ispitanika (od kojih su mnogi operatori sustava) nije se složilo, dok se 36 % složilo. Slično tome, 41 % ispitanika (od kojih su mnogi operatori sustava) nije se složilo da bi desetogodišnji plan razvoja mreže trebao imati europski pristup odozgo prema dolje kako bi se bolje povezale utvrđene potrebe i prioritetni projekti od zajedničkog europskog interesa, dok se 36 % složilo. Iako se ovim zakonodavnim prijedlogom jača upravljanje na razini EU-a u postupku planiranja infrastrukture, pri čemu Komisija preuzima izradu središnjeg scenarija i ima ovlasti za pokretanje poziva na podnošenje prijedloga za uklanjanje infrastrukturnih nedostataka, zadržava se velika uključenost država članica i njihovo potvrđivanje koraka u postupku kako bi se postigla ravnoteža i uzeli u obzir rezultati javnog savjetovanja. Kad je riječ o učestalosti postupaka, većina dionika (85 %) smatrala je da je trenutačni dvogodišnji ciklus primjeren. U skladu s ovim zakonodavnim prijedlogom trenutačni dvogodišnji ciklus desetogodišnjeg plana razvoja mreže produljuje se na četiri godine, ali se zadržava fleksibilnost ako budu potrebna ažuriranja.

Većina ispitanika izrazila je pozitivno mišljenje o uključivanju unutarnjih pojačanja (72 %) i bežičnih rješenja (54 %) u utvrđivanje infrastrukturnih potreba, što je u skladu sa zakonodavnim prijedlogom. Većina dionika (62 %) složila se i da je potrebno više mjera na razini EU-a kako bi se povećale vidljivost i kvantificirane koristi digitalnih i inovativnih tehnologija te tehnologija za poboljšanje mreže. Veća većina (76 %) smatrala je da su potrebne dodatne mjere kako bi se povećala učinkovitost postojeće mreže.

Kad je riječ o **podjeli troškova**, 38 % ispitanika[24] izjavilo je da postojeći okvir nije svrsishodan, a 36 %[25] dalo je prednost daljnjem razvoju okvira za prekograničnu raspodjelu

[24] 20 % ispitanika bilo je neutralno, a 35 % nije izrazilo mišljenje (vidjeti Prilog 2. procjeni učinka).

[25] 18 % ispitanika bilo je neutralno, a 31 % nesigurno (vidjeti Prilog 2. procjeni učinka).

troškova kako bi se olakšala podjela troškova ulaganja među zemljama izvan onih koje su države članice domaćini razmjerno očekivanim koristima, što upućuje na potporu zakonodavnoj reviziji. Nadalje, 37 % ispitanika[26] smatralo je da bi zahtjev za ulaganje u okviru prekogranične raspodjele troškova mogao obuhvaćati i nekoliko projekata („grupiranje”) kako bi se olakšala podjela troškova među više država članica korisnica u skladu s ovim Prijedlogom.

Većina ispitanika ocijenila je **izdavanje dozvola** kao ključnu prepreku razvoju mrežne infrastrukture potrebnim tempom za energetsku tranziciju, što upućuje na potporu jačanju okvira TEN-E u tom pogledu. Nadalje, otprilike trećina ispitanika izjavila je da odredbe o izdavanju dozvola iz Uredbe TEN-E nisu jasne ni jednostavne za provedbu, dok je 16 % ispitanika bilo neutralno, a 34 % nije bilo sigurno. Velika većina dionika podupire pojednostavnjenje i racionalizaciju procjena utjecaja na okoliš, digitalizaciju postupaka izdavanja dozvola i skraćivanje zakonskih rokova za izdavanje dozvola za mreže u skladu sa zakonodavnim prijedlogom.

Kad je riječ o **sigurnosnim mjerama**, više od trećine dionika složilo se da pravni okvir EU-a ne sadržava dovoljno dobre mjere za nove sigurnosne rizike (38 %)[27] i da su potrebni dodatni sigurnosni kriteriji za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa kako bi se poboljšala zaštita od fizičkih i kibernetičkih rizika (36 %)[28] u skladu sa zakonodavnim prijedlogom. Nadalje, samo je 14 % ispitanika navelo da se okvir odnosi na isključivanje nepouzdanih aktera iz sudjelovanja u projektima kritične infrastrukture, 19 % ispitanika bilo je neutralno, a gotovo većina (45 %. od čega poduzeća 41 %, poslovna udruženja 48 %, nevladine organizacije 86 %, a javna tijela 40 %), nije bila sigurna.

Povratne informacije dobivene od dionika u okviru savjetovanja uzete su u obzir pri izradi Prijedloga. Drugim riječima, mjere u okviru ovog zakonodavnog prijedloga u skladu su sa stajalištima dionika.

Za detaljnu analizu rezultata javnog savjetovanja vidjeti Prilog 2. izvješću o procjeni učinka priloženom ovoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Prijedlog i procjena učinka na kojoj počiva temelje se na dokazima iz izvješća o provedbi Uredbe TEN-E, na doprinosu koji dionici dali opsežnim savjetovanjima provedenima u vezi s tom temom, kao i na pregledu literature, analizi portfelja projekata od zajedničkog interesa i modeliranju.

U analizi su uzeti u obzir i formalni zaključci doneseni u okviru Kopenhaškog foruma 2023., 2024. i 2025. Na tom se forumu svake godine okupljaju predstavnici institucija EU-a, operatora prijenosnih/transportnih sustava, nositelja projekata, regulatora, energetskih poduzeća, nevladinih organizacija i civilnog društva te financijske zajednice kako bi raspravljali o izazovima razvoja europske energetske infrastrukture.

U obzir su uzeta i godišnja konsolidirana izvješća ACER-a o praćenju napretka projekata od zajedničkog interesa u području električne energije i plina, projekata proširenoga kapaciteta i virtualnih spojnih točaka, izvješća o praćenju tržišta električne energije i plina te dodjeli kapaciteta i upravljanju zagušenjem, kao i druga ažuriranja odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova te poticaji koji se temelje na riziku za pojedine projekte.

[26] 25 % ispitanika bilo je neutralno, a 32 % nesigurno (vidjeti Prilog 2. procjeni učinka).
[27] 18 % ispitanika bilo je neutralno, a 32 % nesigurno (vidjeti Prilog 2. procjeni učinka).
[28] 14 % ispitanika bilo je neutralno, a 27 % nesigurno (vidjeti Prilog 2. procjeni učinka).

Prijedlog i procjena učinka na kojoj počiva temelje se na dokazima iz izvješća o provedbi Uredbe TEN-E, na doprinosu koji dionici dali te opsežnim savjetovanjima provedenima u vezi s tom temom, kao i na pregledu literature, analizi portfelja projekata od zajedničkog interesa i modeliranju. Dodatne informacije prikupljene su u okviru nekoliko popratnih studija provedenih kako bi se podržao razvoj opcija politike i procjena potreba za ulaganjima u infrastrukturu, planiranje infrastrukture i troškove kašnjenja.

- **Procjena učinka**

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu Komisija je provela procjenu učinka nekoliko opcija politike. U tu je svrhu međusektorska upravljačka skupina organizirala strukturirani dijalog unutar Komisije. Procjena učinka predstavljena je i raspravljena s Odborom za nadzor regulative. On je 26. rujna 2025. dao pozitivno mišljenje sa zadrškama, koje su otklonjene: (i) dodatnim pojašnjenjem uzroka problema i njihove povezanosti s predloženim mjerama, (ii) razradom procjene pitanja supsidijarnosti, (iii) revizijom općih i specifičnih ciljeva, utvrđivanjem što se smatra uspjehom, ažuriranjem operativnih ciljeva kako bi bili više u skladu s načelom SMART (specifični, mjerljivi, dostižni, relevantni i vremenski određeni) i razradom mehanizama praćenja, (iv) jasnijim predstavljanjem i obrazloženjem usporedbe različitih opcija u pogledu troškova i koristi, (v) daljnjim opisom sadržaja mjera za izdavanje dozvola i njihovih učinaka, (vi) isticanjem mogućih kompromisa s drugim ciljevima EU-a (vidjeti Prilog 1. izvješću o procjeni učinka).

U procjeni učinka utvrđena su tri ključna problema i njihovi uzroci. U okviru izrade procjene učinka razmotren je niz mjera u četiri područja intervencije – (i) planiranje infrastrukture i provedba projekta, (ii) podjela troškova i koristi, (iii) izdavanje dozvola i (iv) sigurnost – kako bi se riješili utvrđeni problemi i ostvarili opći i specifični ciljevi inicijative. Mjere u okviru svakog područja intervencije grupirane su u tri opcije politike, slijedeći logiku različitih stupnjeva intervencije i koordinacije na razini EU-a te uzimajući u obzir unutarnju usklađenost i dosljednost mjera (vidjeti odjeljak 5.2.2. izvješća o procjeni učinka).

Prva opcija politike podrazumijeva **poboljšani pristup odozdo prema gore** kojim se uvodi samo ograničen broj izmjena postojećeg zakonodavnog i političkog okvira EU-a u usporedbi s uobičajenim poslovanjem te uključuje minimalnu dodatnu intervenciju na razini EU-a. Kad je riječ o *planiranju infrastrukture i provedbi projekata,* postojeći okvir jača se tako što se bolje definiraju određeni zahtjevi i pojednostavnjuju postupci (uključujući odabir projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te odobrenja Komisije i ACER-a) kako bi postupak planiranja bio jednostavniji i pouzdaniji. Usklađuje se i područje primjene kategorija projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa, među ostalim tako što se postrožuju zahtjevi povezani s elektrolizatorima i uklanja kategorija pametnih plinskih mreža. Kad je riječ o *podjeli troškova i koristi*, povećava se transparentnost i jačaju načela EU-a te se bolje omogućuje upotreba prihoda od zagušenja za financiranje prekogranične elektroenergetske infrastrukture kao poticaj za podjelu troškova. Kad je riječ o *izdavanju dozvola*, podupire se provedba postojećeg zakonodavstva, među ostalim izdavanjem smjernica o provedbi određenih aspekata okvira za procjenu utjecaja na okoliš. Kad je riječ o *sigurnosti*, uvode se pitanja fizičke otpornosti i otpornosti na kibernetičke rizike u praćenju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa.

Druga opcija politike podrazumijeva **prelazak s pristupa odozdo prema gore na pristup odozgo prema dolje,** uz konkretnije usmjeravanje s razine EU-a i pojačanu koordinaciju s trenutačnim akterima na razini država članica. Uvode se znatnije promjene postojećeg zakonodavnog i političkog okvira EU-a u usporedbi s prvom opcijom politike, uz dodatnu koordinaciju na razini EU-a i preraspodjelu određenih odgovornosti među relevantnim dionicima. Kad je riječ o *planiranju infrastrukture i provedbi projekata*, posebno se jača

uloga Komisije, kojoj se povjerava izrada središnjeg scenarija za utvrđivanje infrastrukturnih potreba, te se uvodi mehanizam za popunjavanje praznina kako bi sve infrastrukturne potrebe dobile svoj prijedlog projekta. Proširuje se i područje primjene kategorije projekata od zajedničkog interesa u području električne energije kako bi se u većoj mjeri uključila bežična rješenja i bolje uzela u obzir uloga unutarnjih dalekovoda. Kad je riječ o *podjeli troškova i koristi*, uvodi se poticajni okvir za dobrovoljno objedinjavanje prekograničnih projekata kako bi se omogućile i potaknule rasprave među relevantnim državama članicama i trećim zemljama. Kad je riječ o *izdavanju dozvola,* uvode se ciljane zakonodavne izmjene kako bi se ubrzali postupci izdavanja dozvola za prekograničnu infrastrukturu obuhvaćenu Uredbom TEN-E. Kad je riječ o *sigurnosti,* uvode se dodatni zahtjevi za transparentnost u pogledu krajnjih stvarnih vlasnika predloženih projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa, uključujući opremu povezanu sa sigurnošću i otpornošću za nadogradnju postojeće prekogranične elektroenergetske infrastrukture u okviru područja primjene Uredbe TEN-E.

Treća opcija politike podrazumijeva potpuni **pristup odozgo prema dolje** za prekograničnu infrastrukturu. Uključuje znatne strukturne i institucionalne promjene *statusa quo* i viši stupanj centralizacije i racionalizacije na razini EU-a, među ostalim povjeravanjem *planiranja infrastrukture* i koordinacije *izdavanja dozvola* za prekogranične infrastrukturne projekte tijelima EU-a. *Podjela troškova i koristi* temelji se na mjerama druge opcije politike, ali se uvode i obvezno regionalno planiranje i podjela troškova za odobalne prekogranične infrastrukturne projekte. U kontekstu *sigurnosti* druga i treća opcija politike podrazumijevaju iste mjere.

Opcije politike uspoređene su s obzirom na **djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i proporcionalnost**. Druga i treća opcija politike smatraju se djelotvornijima, učinkovitijima i usklađenijima s općim okvirom politike EU-a od prve opcije politike. Prva opcija politike samo je neznatno uspješnija u pogledu supsidijarnosti i proporcionalnosti. Zbog toga se ne razmatra kao potencijalna najpoželjnija opcija politike. Iako su i druga i treća opcija politike uspješnije od prve u smislu djelotvornosti u ispunjavanju specifičnih ciljeva, druga opcija politike općenito se čini djelotvornijom u ovoj fazi, jer se sada treba pobrinuti da projekti uključeni u planove mreže i odabrani kao projekti od zajedničkog interesa/projekti od uzajamnog interesa ispunjavaju primjereno utvrđene infrastrukturne potrebe te skratiti i pojednostavniti postupke izdavanja dozvola. Treća opcija politike smatra se manje učinkovitom zbog potrebnih dodatnih resursa i visokih početnih troškova za osnivanje dvaju novih (ili jačanje postojećih) subjekata na razini EU-a odgovornih za planiranje infrastrukture i koordinirane postupke izdavanja dozvola. Kad je riječ o supsidijarnosti i proporcionalnosti, mjere predložene u trećoj opciji politike (tj. subjekti EU-a odgovorni za planiranje infrastrukture i izdavanje dozvola te obvezno planiranje odobalne mreže) s visokim stupnjem intervencije na razini EU-a u ovom se trenutku čine nerazmjernima jer ne dovode do više razine učinkovitosti i očekuje se da će podrazumijevati znatno veće dodatne troškove.

Nakon usporedbe **druga opcija politike utvrđena je kao najpoželjnija opcija**, koja je najprikladnija za razmjerno postizanje općih i specifičnih ciljeva inicijative. Očekuje se da će ta opcija politike **imati pozitivne učinke na gospodarstvo, društvo i okoliš**. Očekuje se da će inicijativa utjecati na sljedeće glavne ciljne skupine: europske građane i potrošače, nositelje projekata (uključujući TSO-e), europska udruženja operatora prijenosnih i transportnih sustava (ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH), nacionalna nadležna tijela i njihove lokalne i regionalne predstavnike, nacionalna regulatorna tijela, regulatore Europske unije, operatore distribucijskih sustava i organizacije podružnica ODS-ova te proizvođače energije / energetsku industriju.

Kad je riječ o gospodarskim učincima, očekuje se da će se znatno smanjiti troškovi energetskog sustava u skladu s optimalnim scenarijem mreže jer će utvrđeni projekti bolje odgovarati utvrđenim potrebama i potpunosti ih zadovoljavati. Za 2040. ulaganja od 6 milijardi EUR godišnje u optimalnu mrežu dovela bi do smanjenja troškova sustava za 14 milijardi EUR godišnje, odnosno 8 milijardi EUR neto uštede godišnje. Očekuje se i da će znatno utjecati na veleprodajne cijene električne energije poboljšanjem međupovezanosti, što će dovesti do konvergencije cijena te općenito stabilnijih i nižih cijena u cijelom EU-u. Poboljšani okvir za podjelu troškova trebao bi olakšati realizaciju i bržu provedbu prekograničnih projekata, uz znatne socioekonomske koristi. Nadalje, očekuje se da će brže izdavanje dozvola, a time i provedba projekata, donijeti gospodarske koristi u smislu izbjegnutih troškova kašnjenja za nositelje projekata. Naposljetku, zahvaljujući poboljšanoj sigurnosti energetske infrastrukture najpoželjnija opcija mogla bi donijeti koristi u smislu izbjegnutoga gubitka gospodarske dobrobiti i troškova popravaka.

Očekuje se da će smanjenja troškova energetskog sustava pozitivno utjecati na *konkurentnost* jer će se izbjeći troškovi i ublažiti povećanje mrežnih tarifa za potrošače, uključujući industriju. Najpoželjnija opcija pozitivno utječe i na *digitalizaciju* jer stavlja veći naglasak na upotrebu bežičnih rješenja u planiranju mreže i digitalizaciju postupaka izdavanja dozvola. Općenito se očekuje da će najpoželjnija opcija *smanjiti administrativne troškove i troškove prilagodbe* za poduzeća (uključujući proizvođače energije, nositelje projekata, TSO-e i ENTSO-e) jer će se pojednostavniti planiranje infrastrukture, postupci podnošenja zahtjeva i evaluacije projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te postupci izdavanja dozvola. Godišnje uštede troškova za poduzeća ne mogu se u potpunosti procijeniti jer relevantni podaci nisu dostupni, ali može se zaključiti da bi najpoželjnija opcija dovela do periodičnih ušteda troškova. Za države članice i nacionalna tijela druga opcija politike stvorila bi dodatne administrativne troškove u kratkoročnom razdoblju povezane s provedbom revidiranog zakonodavnog okvira.

Očekuje se da će inicijativa imati pozitivne *socijalne učinke*, iako je teško procijeniti kvantitativne i distribucijske učinke. Optimiziranim planiranjem mreže na temelju preciznih procjena budućeg razvoja potražnje i ponude trebala bi se izbjeći neupotrebljiva imovina u budućnosti, smanjiti troškovi mreže za potrošače i omogućiti daljnja elektrifikacija, čime bi se troškovi ulaganja u mrežu raspodijelili na veći broj kWh.

Kad je riječ o *koristima za okoliš*, očekuje se da će najpoželjnija opcija politike dovesti do smanjenja emisija CO_2 (oko 27 Mt godišnje) zahvaljujući usklađivanju s optimalnim scenarijem mreže i smanjenju ograničenja energije iz obnovljivih izvora. Dodatnih 108 GW prekograničnih kapaciteta potrebnih do 2040. u skladu s desetogodišnjim planom razvoja mreže iz 2024. omogućilo bi i zamjenu 65 TWh električne energije proizvedene iz plina proizvodnjom iz obnovljivih izvora jer bi se omogućila bolja integracija proizvodnje koja ne emitira CO_2, što bi dovelo do znatnog smanjenja europskih emisija CO_2 procijenjenih na 27 milijuna tona emisija CO_2 izbjegnutih do 2040.[29] Kad je riječ o izdavanju dozvola, učinci na okoliš uvelike ovise o tehnologiji koja se upotrebljava te lokaciji objekata i stanju okoliša okolne faune i flore. Međutim, mogući učinci uzimaju se u obzir pri osmišljavanju predloženih mjera uvođenjem zaštitnih mjera.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Očekuje se da će revidirana Uredba TEN-E pozitivno utjecati na pojednostavnjenje i veću učinkovitost. Očekuje se da će se inicijativom smanjiti administrativno opterećenje za

[29] ENTSO za električnu energiju, desetogodišnji plan razvoja mreže, izvješće o infrastrukturnim nedostacima za 2024.

ENTSO-e, TSO-e i nositelje projekata, posebno u pogledu planiranja infrastrukture, s obzirom na to da je Komisija preuzela razvoj središnjeg scenarija i da se uvode pojednostavnjenja, kao što su smanjenje učestalosti na četverogodišnji ciklus i izmijenjeni postupak prijave i evaluacije razrađenih projekata od zajedničkog interesa. Racionaliziranim, pojednostavnjenim i digitaliziranim postupcima izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa smanjilo bi se i administrativno opterećenje za poduzeća. Godišnje uštede troškova za poduzeća ne mogu se u potpunosti procijeniti jer relevantni podaci nisu dostupni, ali može se zaključiti da će Prijedlog dovesti do periodičnih ušteda troškova.

Nisu utvrđeni izravni učinci u smislu usklađenosti ili administrativnih troškova za MSP-ove ili mikropoduzeća. MSP-ovi bi mogli imati koristi od pozitivnih učinaka na konkurentnost zbog nižih troškova energetskog sustava, kao i od povećane konkurentnosti u onim tehnološkim područjima koja su uključena u Prijedlog ili su u njemu ojačana (npr. visokonaponske tehnologije).

Inicijativa je u skladu s digitalnom provjerom te je spremna za objavu na internetu i prikladna za fizičko i digitalno okruženje. Prijedlog uključuje mjere za promicanje digitalizacije (vidjeti Izvještaj o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga).

- **Temeljna prava**

Ne očekuje se da će inicijativa utjecati na temeljna prava.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Učinak na proračun povezan s Prijedlogom odnosi se na resurse Glavne uprave Europske komisije za energetiku i Zajedničkog istraživačkog centra te Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER). Komisija će preuzeti znatne dodatne odgovornosti za razvoj središnjeg scenarija u okviru postupka utvrđivanja infrastrukturnih potreba u desetogodišnjem planu razvoja mreže. Za to će joj biti potrebni dodatni resursi (vidjeti Izvještaj o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga).

ACER će imati dodatne odgovornosti u nadzoru desetogodišnjeg plana razvoja mreže, kao i okvira za prekograničnu raspodjelu troškova. Za to će mu također biti potrebna dodatna sredstva (vidjeti Izvještaj o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga).

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Na temelju postojećih postupaka za praćenje podataka iz redovitih izvješća koja pripremaju nositelji projekata i nacionalna regulatorna tijela razvijeno je nekoliko pokazatelja za mjerenje ostvarenja svakog od specifičnih ciljeva revidirane Uredbe TEN-E. Stvarni učinci zakonodavstva pratit će se i ocjenjivati u odnosu na skup pokazatelja prilagođenih posebnim ciljevima politike koji se žele postići zakonodavstvom.

Svi podaci pratit će se na temelju redovitih izvješća nositelja projekata i nacionalnih regulatora te na temelju postojećih zahtjeva ACER-a za praćenje, uključujući dvogodišnje praćenje dosljednosti desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije i nacionalnih planova razvoja mreže, godišnje praćenje napretka projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te postupaka izdavanja dozvola, godišnje izvješće o praćenju upravljanja zagušenjem i dodjele kapaciteta, praćenje primjene bežičnih tehnologija i tehnologija za poboljšanje mreže na temelju podataka dostupnih u Zajedničkom uredu za dodjelu te godišnje praćenje postizanja cilja međupovezanosti, koje se provodi u okviru europskog semestra.

Komisija do 30. lipnja 2033. provodi preispitivanje ove Uredbe na temelju rezultata izvješćivanja i evaluacije predviđenih u članku 24. ove Uredbe, kao i praćenja, izvješćivanja i evaluacije koji se provode u skladu s člancima 22. i 23. Uredbe (EU) 2021/1153.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba Prijedloga**

U poglavlju I. Uredbe navode se opće odredbe, posebno njezin predmet, ciljevi i područje primjene, kao i primjenjive definicije. Uvode se, dopunjeno Prilogom II., nove kategorije infrastrukture u odnosu na Uredbu (EU) 2022/869 radi veće sigurnosti, zaštite i učinkovitosti postojećih mreža, posebno kako bi se omogućilo da postojeći elementi visokonaponskih mreža sigurno upravljaju sustavima pomoću ulaganja u praćenje, kontrolu i digitalizaciju opreme i instalacija te kako bi se povećala zaštita i otpornost kritičnih elemenata mreže ulaganjima u opremu koja je posebno osmišljena u tu svrhu i fizički povezana s tim elementima. Kategorije projekata i definicije prilagođene su kako bi se uskladile sa zakonodavnim paketom EU-a o dekarboniziranom plinu i vodiku donesenim 2024., kojim se utvrđuju zajednička pravila za prelazak na plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove. U tom se paketu prednost daje proizvodnji i upotrebi vodika u čistom obliku te njegovu transportu u namjenskom sustavu za vodik. Uvodi se i definicija „bežičnih” rješenja u području električne energije. Ta rješenja treba pažljivo razmotriti jer u kontekstu troškovno optimalnog planiranja mreže mogu biti jeftinija od proširenja mreže.

U poglavlju II. navode se odredbe o postupku pripreme Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa u okviru regionalnih skupina, kriterijima za procjenu projekata koju provode skupine i praćenju provedbe projekta.

Člankom 3., dopunjenim Prilogom III., utvrđuju se pravila za osnivanje regionalnih skupina te za postupak utvrđivanja Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869 člankom 3. i Prilogom III. predviđa se pojednostavnjeni pristup za napredne projekte koji su već na Unijinu popisu kako bi zadržali svoj status projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa.

U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869 u članku 4., u kojem se utvrđuju kriteriji za procjenu projekata koju provode skupine i koji je dopunjen Prilogom IV., dodatno se pojašnjava da se projekti od uzajamnog interesa proširuju do prvog mjesta priključenja u trećoj zemlji i osigurava se da su ti projekti popraćeni odgovarajućim razvojem unutarnje infrastrukture u trećim zemljama. Koristi od pojedinačnih projekata uzimaju se u obzir i za države članice EU-a i za zemlje ugovornice Energetske zajednice, a ne samo za države članice EU-a kao dosad.

U članku 5. odredbe o provedbi i praćenju projekata s Unijina popisa ojačane su zahtjevima povezanima s procjenama rizika za fizičku i kibernetičku sigurnost, što se nadovezuje na Direktivu (EU) 2022/2557 o otpornosti kritičnih subjekata i Direktivu (EU) 2022/2555 o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije. Kad je riječ o europskim koordinatorima koji se mogu imenovati ako se pojave znatne poteškoće u provedbi projekta, člankom 6. predviđa se da se razdoblje na koje se imenovanje primjenjuje može produljiti.

Poglavlje III. odnosi se na izdavanje dozvola i prihvaćanje projekata od zajedničkog interesa u javnosti. U usporedbi s Uredbom (EU) 2022/869 to je poglavlje revidirano s tri glavna cilja: (1) ažurirati okvir za izdavanje dozvola kako bi se projektima od zajedničkog interesa i projektima od uzajamnog interesa dodijelio najbolji mogući tretman u skladu s njihovom strateškom važnošću i posebnim statusom, posebno pri razmatranju mjera za izdavanje dozvola uvedenih u paketu za tržište vodika i dekarboniziranog plina te u revidiranoj Direktivi o energiji iz obnovljivih izvora; (2) ažurirati sustav izdavanja dozvola kako bi se podržalo ubrzano izdavanje dozvola za elektroenergetske mreže, u skladu s potrebama priznatima u

Draghijevu izvješću i izmjenama uvedenima u Direktivu (EU) 2019/944; (3) pojasniti sustav izdavanja dozvola i poboljšati njegovu učinkovitost.

Članak 7. o prioritetnom statusu projekata s Unijina popisa ažurira se kako bi se uključili zahtjevi da se na elektroenergetske projekte od zajedničkog i uzajamnog interesa primjenjuje automatska pretpostavka prevladavajućeg javnog interesa i da se, kad su uključeni u nacionalni razvojni plan koji podliježe strateškoj procjeni utjecaja na okoliš i odgovarajućoj procjeni na temelju Direktive 92/43/EEZ u slučaju vjerojatnog znatnog utjecaja na područja mreže Natura 2000, podložno strogim uvjetima mogu izuzeti od procjena na temelju navedenog zakonodavstva o okolišu.

U članku 8. o organizaciji postupka izdavanja dozvola pojašnjavaju se odgovornosti nacionalnih nadležnih tijela uspostavljenih na temelju Uredbe u skladu s različitim programima izdavanja dozvola, posebno u kontekstu suradnje s drugim tijelima i posredovanja u kontaktiranju s nositeljima projekata. Osim toga, postrožuju se zahtjevi za prekograničnu suradnju za projekte koji uključuju više jurisdikcija.

Člankom 9. o transparentnosti i sudjelovanju javnosti postiže se veća jasnoća i jednostavnost postupka, posebno spajanjem obveza izvješćivanja iz tog članka u jedinstveno izvješće.

Člankom 10. o trajanju i provedbi postupka izdavanja dozvola uvodi se obveza digitalizacije postupaka izdavanja dozvola, pojašnjava se što se smatra početnim datumom za postupak izdavanja dozvola, objašnjava se opcionalna priroda faze prije podnošenja zahtjeva, razrađuju se koraci od kojih se sastoji (utvrđivanje opsega, provjera, planiranje, provjera spisa zahtjeva), pojašnjava se da je pri definiranju dokumentacije potrebne za postupak izdavanja dozvola potrebno uzeti u obzir postojeće studije i odobrenja kako bi se smanjilo udvostručavanje te se uvodi prešutno odobrenje odluka koje su donijela predmetna nacionalna tijela, uz iznimku odluka u području okoliša.

U poglavlju IV. navode se odredbe o međusektorskom planiranju infrastrukture, koje su postrožene u odnosu na Uredbu (EU) 2022/689, radi boljeg usmjeravanja planiranja, posebno u pogledu definiranja budućih scenarija, utvrđivanja dugoročnih potreba za energetskom infrastrukturom i uskih grla te odgovaranja na te potrebe najprikladnijim rješenjima.

Člankom 11. Komisija se ovlašćuje za donošenje delegiranih akata kojima se utvrđuje središnji scenarij za sektore električne energije, vodika i plina koji će se upotrebljavati za desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije, postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba, analizu troškova i koristi energetskog sustava te prekograničnu raspodjelu troškova energetskih infrastrukturnih projekata. Kako bi podaci koji se upotrebljavaju bili ažurirani, Komisija ih ima pravo zatražiti od država članica, ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a. Scenarij bi trebalo razviti na međusektorski način. Scenarije desetogodišnjeg plana razvoja mreže dosad su razvijali ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH.

Člankom 12. ENTSO-u za električnu energiju povjerava se izrada izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba za električnu energiju, a ENNOH-u za vodik. U izvješću bi trebalo utvrditi infrastrukturne nedostatke koji utječu na ciljeve Unije povezane s električnom energijom i vodikom, posebno na temelju obvezujuće metodologije koju treba pripremiti ACER i središnjeg scenarija iz članka 11. Člankom se predviđa da izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba mora potvrditi tijelo za donošenje odluka Skupine TEN-E, koja predstavlja međuregionalnu konfiguraciju sastanaka svih skupina osnovanih u skladu s Uredbom. Kad je riječ o električnoj energiji, u izvješću se pri procjeni potreba i odgovaranju na njih moraju uzeti u obzir bežična rješenja.

Člankom 13. Komisija se ovlašćuje za pokretanje postupka usklađivanja potreba u elektroenergetskom sustavu kako bi se utvrdila moguća rješenja za neispunjene potrebe ako se u izvješću o utvrđivanju infrastrukturnih potreba za električnu energiju zaključi da projekti podneseni za uključivanje u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije ne ispunjavaju u potpunosti infrastrukturne potrebe utvrđene u skladu s člankom 12. Postupak usklađivanja potreba trebao bi se temeljiti na postojećoj regionalnoj suradnji, trebala bi ga voditi Komisija i trebao bi biti povezan s postupkom desetogodišnjeg plana razvoja mreže.

Člankom 14. ENTSO za električnu energiju i ENNOH ovlašćuju se za primjenu dosljednih metodologija za pojedine sektore za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava na razini Unije pri procjeni projekata (u svim kategorijama energetske infrastrukture osim pametnih elektroenergetskih mreža i CO_2) radi njihova uključivanja u odgovarajuće desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije. Metodologije se moraju dostaviti Komisiji na odobrenje. ENTSO za električnu energiju i ENNOH dužni su u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije izračunati i objaviti rezultate analiza troškova i koristi za sve projekte iz kojih je vidljivo kako su koristi raspodijeljene među zemljama. U članku se navodi i da bi za projekte pametnih elektroenergetskih mreža i projekte u području CO_2 Komisija trebala razviti metodologije za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava na razini Unije, kao što je to danas slučaj.

Odredbama iz poglavlja V. nastoji se ispuniti potreba za razvojem mreže kako bi se odgovorilo na očekivano znatno povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora na moru. Podupiru se koordinirano dugoročno planiranje i razvoj odobalne i kopnene infrastrukture. Novost je da se člankom 15. od država članica zahtijeva da u okviru svojih neobvezujućih sporazuma i posebnih prioritetnih koridora odobalne mreže razmotre utvrđivanje posebnih prekograničnih ciljeva, primjerice za hibridne ili prekogranične radijalne projekte, radi postizanja ciljeva za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru koja će se na najučinkovitiji način uvesti u svakome morskom bazenu.

U poglavlju VI. jačaju se odredbe o regulatornom okviru kako bi se omogućila ulaganja s prekograničnim učinkom.

Prvo, u članku 17. utvrđuju se načela koja nacionalna regulatorna tijela moraju primjenjivati pri prekograničnoj raspodjeli troškova, uključujući načelo da se radi sigurnosti ulaganja prekogranična raspodjela troškova mora temeljiti na *ex ante* sporazumu o raspodjeli troškova, uz mogućnost *ex post* prilagodbi, pod uvjetom da su takve prilagodbe izričito definirane u odluci o raspodjeli troškova i da imaju jasan okvir, uključujući rokove i kategorije obuhvaćenih troškova. Prema potrebi, raspodjela troškova među državama članicama temelji se na raspodjeli neto koristi. Uključuje i odredbu da država članica u kojoj se ostvari 10 % ili više procijenjenih koristi projekta i njezino nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u postupku prekogranične raspodjele troškova. ACER je ovlašten ažurirati Preporuku o utvrđivanju dobrih praksi za obradu zahtjeva za ulaganje u projekte u skladu s prethodno navedenim načelima, uspostaviti središnji repozitorij svih odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova koje su donijela nacionalna regulatorna tijela i smjestiti ga na svojim internetskim stranicama te staviti na raspolaganje neobvezujući predložak za prekograničnu raspodjelu troškova kako bi se olakšao rad nacionalnih regulatornih agencija.

Drugo, uvodi se novi članak 18., kojim se podupire postupak u okviru kojeg nositelji projekata mogu objediniti dva ili više projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kako bi se olakšale rasprave o podjeli troškova među relevantnim državama članicama i, prema potrebi, trećim zemljama te odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova između, prema potrebi, predmetnih nadležnih tijela država članica ili između nadležnih tijela država članica i trećih zemalja. U tom članku pojašnjavaju se i pravila o

zajedničkoj analizi troškova i koristi te prekograničnoj raspodjeli troškova koja se primjenjuju na te pakete projekata kako bi se olakšalo moguće podnošenje zahtjeva za CEF.

Treće, uvodi se novi članak 19., kojim se od operatora prijenosnih/transportnih sustava (TSO) zahtijeva da za ulaganja u mrežu u okviru projekata s Unijina popisa relevantnih za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda izdvoje 25 % naknada za zagušenje koje nisu potrošene kako bi se zajamčila stvarna dostupnost dodijeljenoga kapaciteta i za naknadu operatorima odobalnih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. U tom članku utvrđuju se uvjeti za korištenje sredstava, a Komisija se ovlašćuje za donošenje delegiranih akata kojima se dodatno određuju uvjeti pod kojima TSO-i mogu upotrebljavati ta sredstva i uvjeti za njihovu isplatu. ACER je radi dosljednosti s tim novim odredbama dužan ažurirati postojeću metodologiju o upotrebi prihoda od zagušenja u skladu s člankom 19. stavkom 4. Uredbe o električnoj energiji.

Naposljetku, člankom 20. utvrđuju se uvjeti pod kojima države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu dodijeliti odgovarajuće poticaje za projekte koji nose veće rizike za razvoj, izgradnju, rad ili održavanje u usporedbi s rizicima koji uobičajeno nastaju u usporedivom infrastrukturnom projektu.

U poglavlju VII. utvrđuju se uvjeti prihvatljivosti projekata s Unijina popisa za financijsku pomoć u okviru Instrumenta za povezivanje Europe, među ostalim za nove kategorije infrastrukture. Konkretno, u usporedbi s Uredbom (EU) 2022/689 u članku 21. detaljnije se utvrđuju kriteriji koji se primjenjuju na projekte koji nisu energetska infrastruktura, a u nadležnosti su nacionalnih regulatornih tijela. Budući da ti projekti ne dobivaju prekograničnu raspodjelu troškova, relevantno nacionalno tijelo mora ih evaluirati, a u toj se odredbi razrađuju uvjeti za takvu evaluaciju. Člankom 22. predviđa se da se posebni kriteriji utvrđeni u članku 4. stavku 3. i parametri utvrđeni u članku 4. stavku 5. Uredbe moraju primjenjivati za potrebe utvrđivanja kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije u skladu s Uredbom o Instrumentu za povezivanje Europe te se utvrđuju dodatni zahtjevi za naslijeđene plinske projekte koji se odnose na Cipar i Maltu u skladu s člankom 27. Uredbe.

Poglavlje VIII. sadržava završne odredbe o delegiranim aktima, izvješćivanju i evaluaciji, među ostalim u pogledu digitalizacije postupka izdavanja dozvola, poboljšanja otpornosti fizičke i kibernetičke sigurnosti prekogranične energetske infrastrukture i uvođenja bežičnih rješenja, preispitivanja Uredbe te informiranja i promidžbe projekata. Nadalje, zadržavaju se postojeća odstupanja za spojne plinovode Malte i Cipra sve dok Cipar i Malta ne budu izravno povezani s transeuropskom plinskom mrežom ili do 31. prosinca 2029., ovisno o tome što nastupi ranije. U tom se poglavlju navode i izmjene druge pravne stečevine u području energetike koje proizlaze iz izmjena uvedenih Uredbom te se utvrđuju prijelazne odredbe i odredbe za stavljanje izvan snage postojeće Uredbe TEN-E. Naime, revidirana Uredba ne utječe na dodjelu, nastavak ili izmjenu financijske pomoći koja je prethodno dodijeljena u okviru Instrumenta za povezivanje Europe, a postojeći Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa ostaje na snazi i proizvodi učinke dok se ne utvrdi i ne stupi na snagu novi takav popis u skladu s ovom Uredbom.

2025/0399 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 172.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora[1],

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija[2],

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) U Komunikaciji Komisije od 26. veljače 2025. naslovljenoj „Plan za čistu industriju”[3] utvrđen je zajednički plan za konkurentnost i dekarbonizaciju. Cjenovno pristupačna energija ključna je za konkurentnost industrije Unije, posebno za energetski intenzivne sektore. Stoga je pristup priuštivoj energiji temelj Plana za čistu industriju i Akcijskog plana za priuštivu energiju[4]. S druge strane, politike dekarbonizacije snažan su pokretač rasta ako su dobro integrirane s industrijskim, gospodarskim i trgovinskim politikama te politikama tržišnog natjecanja, kako je utvrđeno u Komunikaciji Komisije od 29. siječnja 2025. naslovljenoj „Kompas konkurentnosti za EU”[5]. Uredbom (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća[6] Unija je uspostavila ambiciozan okvir kako bi do 2050. postala dekarbonizirano gospodarstvo.

---

1 SL C , , str. .

2 SL C , , str. .

3 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 26. veljače 2025., „Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost”, (COM(2025) 85 final).

4 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 26. veljače 2025.: „Akcijski plan za priuštivu energiju – ostvarivanje stvarnog potencijala energetske unije radi osiguravanja cjenovno pristupačne, učinkovite i čiste energije za sve Europljane”, COM(2025) 79 final.

5 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 29. siječnja 2025.: „Kompas konkurentnosti za EU”, (COM(2025) 30 final).

6 Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

(2) Kao dio ambicije iz Uredbe (EU) 2021/1119, obvezujući cilj na razini Unije za energiju iz obnovljivih izvora za 2030. povećan je na 42,5 % energije iz obnovljivih izvora u kombinaciji izvora energije Unije do 2030., s ciljem od 45 %[7], a obvezujući cilj na razini Unije za energetsku učinkovitost postao je ambiciozniji, uz smanjenje krajnje potrošnje energije u Uniji za 11,7 % do 2030. u odnosu na predviđanja iz 2020.[8] Budući da je prijelazni cilj smanjenja neto emisija stakleničkih plinova do 2030. za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. na dobrom putu prema ostvarenju, Komisija je 2. srpnja 2025. predložila izmjenu Uredbe (EU) 2021/1119[9] kojom se utvrđuje da je klimatski cilj Unije za 2040. smanjenje neto emisija stakleničkih plinova za 90 % u odnosu na razine iz 1990.

(3) Potrebno je uspostaviti infrastrukturu za potporu energetskoj tranziciji Unije u skladu s tim ciljevima, uključujući brzu elektrifikaciju, povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih i nefosilnih goriva, povećanu upotrebu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, energetsku integraciju i veću primjenu inovativnih rješenja. Trenutačna ulaganja u prekograničnu energetsku infrastrukturu očito nisu dovoljna za preobrazbu i izgradnju energetske infrastrukture potrebne za potporu tim ciljevima te postoji znatan raskorak između naših potreba za prekograničnom elektroenergetskom infrastrukturom te brzine i razine razvoja infrastrukture na razini prijenosne i distribucijske mreže[10]. Otprilike polovina prekograničnih potreba za električnom energijom za 2030. (41 od 88 GW) neće biti ispunjena, a očekuje se da će se ta razlika povećati u sljedećem desetljeću. Do 2040. potrebe za prekograničnim kapacitetom električne energije iznosit će 108 GW[11]. Stoga su potrebna veća ulaganja u energetsku infrastrukturu, a u Draghijevu izvješću[12] posebno je istaknuta potreba za brzim povećanjem uvođenja prekogranične energetske infrastrukture kako bi se europska industrija dekarbonizirala. U Planu za čistu industriju[13] i pratećem Akcijskom planu za priuštivu energiju[14] Komisija je istaknula ključnu ulogu dovršetka energetske unije ulaganjem u energetsku infrastrukturu i prekogranične mreže radi zaštite konkurentnosti Unijine industrije i blagostanja ljudi i cjenovne pristupačnosti i sigurnosti opskrbe energijom.

---

7 Direktiva (EU) 2023/2413 od 18. listopada 2023. o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive 98/70/EZ u pogledu promicanja energije iz obnovljivih izvora te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća (EU) 2015/652 (SL L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

8 Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetskoj učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

9 COM(2025) 524 final od 2. srpnja 2025.

10 ACER (2024.): Razvoj elektroenergetske infrastrukture za potporu konkurentnom i održivom energetskom sustavu (izvješće o praćenju iz 2024.).

11 ENTSO-E (2025.), TYNDP 2024. *Opportunities for a more efficient European power system by 2050.* Izvješće o infrastrukturnim nedostacima.

12 M. Draghi (2025.): „Budućnost europske konkurentnosti".

13 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 26. veljače 2025., „Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost", COM(2025) 85 final.

14 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 26. veljače 2025. „Akcijski plan za priuštivu energiju – Iskorištavanje svih prednosti energetske unije radi osiguravanja cjenovno pristupačne, učinkovite i čiste energije za sve Europljane" (COM(2025) 79 final).

(4) Uredbom (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća[15] utvrđene su smjernice za pravovremeni razvoj i interoperabilnost prioritetnih koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture kako bi se doprinijelo ublažavanju klimatskih promjena, posebno postizanju energetskih i klimatskih ciljeva Unije za 2030. i cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., kao i uspostavi međupovezanosti, energetske sigurnosti, integracije tržišta i sustava, tržišnog natjecanja u korist svih država članica te cjenovne pristupačnosti cijena energije. Konkretno, Uredbom (EU) 2022/869 predviđa se određivanje projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa, olakšava njihova provedba i utvrđuju uvjeti prihvatljivosti tih projekata za financijsku pomoć Unije. S obzirom na njihovu prekograničnu prirodu, projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa stvaraju znatne pozitivne vanjske učinke i potiču solidarnost, ali i uzrokuju specifične poteškoće nositeljima projekata zbog svoje višedržavne prirode, pitanja koordinacije i često asimetrične raspodjele troškova i koristi. Stoga je za njih i dalje potreban okvir na razini Unije.

(5) Iako su ciljevi Uredbe (EU) 2022/869 i dalje uglavnom valjani, sadašnji okvir transeuropskih energetskih mreža trebalo bi prilagoditi kako bi u potpunosti odražavao očekivane promjene energetskog sustava koje će nastati uslijed novog političkoga konteksta, a posebno iz cilja klimatske neutralnosti do 2050. i predloženog prijelaznog cilja za 2040. Naime, postoji potreba za integriranijim planiranjem mreže kako bi se poduprlo sve više međuovisno i decentraliziranije unutarnje energetsko tržište, ubrzali postupci izdavanja dozvola te zajamčila sigurnost i otpornost prekogranične energetske infrastrukture, što bi se na odgovarajući način trebalo odraziti u revidiranom okviru transeuropskih energetskih mreža. Uz nov politički kontekst i ciljeve u proteklom je desetljeću tehnološki razvoj bio iznimno brz. Taj bi razvoj trebalo uzeti u obzir kad je riječ o kategorijama energetske infrastrukture obuhvaćenima ovom Uredbom, kriterijima odabira za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa te prioritetnim koridorima i područjima. S druge strane, odredbama ove Uredbe ne bi se smjelo utjecati na pravo države članice da utvrđuje uvjete za iskorištavanje svojih energetskih resursa, svoj izbor među različitim izvorima energije i opću strukturu svoje opskrbe energijom, u skladu s člankom 194. Ugovora.

(6) Provedba 13 utvrđenih prioritetnih koridora i tematskih područja transeuropske energetske infrastrukture ključna je za postizanje energetskih i klimatskih ciljeva Unije, uključujući daljnju integraciju tržišta, energetsku sigurnost, cilj klimatske neutralnosti do 2050. te cjenovnu pristupačnost energije. Ti prioriteti obuhvaćaju ulaganja u prijenos i skladištenje električne energije, odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora, pametne elektroenergetske mreže, opremu i instalacije osmišljene radi zaštite i otpornosti postojećih kritičnih elemenata mreže, transporta, skladištenja i terminala vodika, elektrolizatora te transporta i skladištenja ugljikova dioksida, kao i opreme i instalacija za praćenje, kontrolu i digitalizaciju koje su ključne za postojeće visokonaponske mreže od prekogranične važnosti.

(7) Energetsku infrastrukturu Unije trebalo bi nadograditi kako bi se povećala njezina otpornost na prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, negativne učinke klimatskih promjena, namjerna neprijateljska djelovanja i prijetnje

[15] Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

njezinoj sigurnosti, posebno u vezi s europskom kritičnom infrastrukturom u skladu s Direktivom 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća[16].

(8) U trenutačnom geopolitičkom kontekstu važno je zajamčiti neprekinut prekogranični protok električne energije radi sigurnosti opskrbe. To ne ovisi samo o otpornosti interkonekcijskih vodova među državama članicama, nego i o otpornosti kritičnih elemenata mreže. Stoga bi se ovom Uredbom trebala uvesti nova kategorija infrastrukture u obliku ulaganja u opremu i instalacije koje su izravno povezane s kritičnim elementima mreže i namijenjene jačanju njihove otpornosti i zaštite. Ta nova kategorija infrastrukture trebala bi obuhvaćati kritične elemente mreže, kako su utvrđeni u Uredbi (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća[17], kojima se podupiru sigurnost mreže i sigurnost opskrbe u skladu s kriznim scenarijima država članica i planovima pripravnosti na rizike na temelju Uredbe (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća[18].

(9) Strana ulaganja mogu donijeti koristi kao što su povećane mogućnosti financiranja za kapitalno intenzivne projekte, ali i povećati izloženost Unije rizicima povezanima s energetskom sigurnošću kao što su poremećaji ili smanjena pouzdanost prekograničnih tokova, posebno ako potječu iz trećih zemalja čiji su geopolitički interesi drugačiji od Unijinih. Transparentnost krajnjeg stvarnog vlasništva, uključujući informacije o krajnjem ulagatelju i sudjelovanju u kapitalu, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća[19], prekogranične energetske infrastrukture i projekata s prekograničnim učinkom stoga je ključna kako Unija ne bi postala ovisna o nepouzdanim trećim zemljama i trebalo bi je uzeti u obzir pri odabiru projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa.

(10) Kako bi razvoj mreže i pristup mrežama u Uniji bio troškovno učinkovit i brz, uz fizičko jačanje mreže istaknutu ulogu u zadovoljavanju potreba sustava trebala bi imati i bežična rješenja jer se mogu uvoditi brže i uz niže troškove. Prije ulaganja u širenje mrežne infrastrukture trebalo bi razmotriti uvođenje takvih tehnologija. U tu bi svrhu nova kategorija infrastrukture trebala obuhvaćati ulaganja u bežične tehnologije i digitalna rješenja, uključujući softverska rješenja, ako se uvode na postojećim kritičnim elementima mreže koji su relevantni za prekograničnu trgovinu i ako donose kvantificirane koristi za integraciju tržišta u smislu povećanja prekograničnoga kapaciteta.

(11) Zakonodavni paket o dekarboniziranom plinu i vodiku donesen je Uredbom (EU) 2024/1789 Europskog parlamenta i Vijeća[20] i Direktivom (EU) 2024/1788 Europskog

---

16 Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ (SL L 333, 27.12.2022., str. 164., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

17 Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka) (SL L 158, 14.6.2019., str. 54., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj).

18 Uredba (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ (SL L 158, 14.6.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj).

19 Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79I, 21.3.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj).

20 Uredba (EU) 2024/1789 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011, (EU) 2017/1938 i (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009 (SL L, 2024/1789, 15.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

parlamenta i Vijeća[21] kako bi se utvrdila zajednička pravila na razini Unije za prelazak na plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove. Kategorije infrastrukture utvrđene u ovoj Uredbi trebale bi biti u potpunosti usklađene s ciljevima tog paketa i omogućiti projektima energetske infrastrukture da ostvare znatan prekogranični učinak. Ako je to tehnički moguće i najučinkovitije, pri razvoju tih projekata trebalo bi uzeti u obzir mogućnost prenamjene postojeće infrastrukture i opreme.

(12) Trebalo bi osnovati regionalne skupine koje bi predlagale i preispitivale projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa, čime bi se uspostavljali regionalni popisi projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. Te bi skupine u cilju postizanja širokoga konsenzusa trebale uključivati i osigurati blisku suradnju između država članica, nacionalnih regulatornih tijela, nositelja projekata i relevantnih dionika. U kontekstu te suradnje nacionalna regulatorna tijela trebala bi, prema potrebi, savjetovati skupine, među ostalim o izvedivosti nacionalnih regulatornih aspekata predloženih projekata i predloženog vremenskog rasporeda za regulatorno odobrenje.

(13) Kako bi se povećala učinkovitost planiranja mreže i postupaka razvoja projekata, trebalo bi ojačati suradnju među tim skupinama. Komisija treba imati važnu ulogu u olakšavanju te suradnje zbog mogućeg učinka projekata razvijenih unutar jedne regije na druge regije.

(14) Kako bi se dopunio rad skupina, uz potporu Komisije uspostavljeno je nekoliko foruma za regionalnu suradnju. Regionalna suradnja unutar foruma i skupina te između njih ključna je za dublju integraciju europskog energetskog sustava. Četiri skupine na visokoj razini obuhvaćaju različite europske regije uz sudjelovanje trećih zemalja: Plan međusobnog povezivanja baltičkog energetskog tržišta (BEMIP), Energetska suradnja zemalja na Sjevernome moru (NSEC), Skupina na visokoj razini za međupovezanost za jugozapadnu Europu (SWE) i Skupina na visokoj razini energetsku povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC). Regionalna suradnja u okviru tih foruma uspješno podupire praćenje i ubrzavanje provedbe ključnih energetskih infrastrukturnih projekata regionalne dimenzije i mjera integracije tržišta. Stoga bi se ti forumi za regionalnu suradnju trebali sve više koristiti za potporu postizanju ciljeva ove Uredbe.

(15) Novi Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa („Unijin popis”) trebalo bi sastaviti svake dvije godine. Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa koji su dovršeni ili više ne ispunjavaju relevantne kriterije i zahtjeve navedene u ovoj Uredbi ne bi trebali biti uvršteni na sljedeći Unijin popis.

(16) Postojeći projekti od zajedničkog interesa i postojeći projekti od uzajamnog interesa koje treba uvrstiti na sljedeći Unijin popis trebali bi podlijegati istom postupku odabira za sastavljanje regionalnih popisa i za sastavljanje Unijina popisa koji se primjenjuje na predložene projekte, osim ako su dobili odobrenje nadležnog nacionalnog regulatornog tijela ili u slučaju konačne odluke o ulaganju koja pruža dostatno jamstvo za izgradnju projekata ili je njihova izgradnja u tijeku te pokazuju dovoljan napredak u svojem godišnjem izvješću, u kojem bi slučaju trebali ostati na Unijinom popisu.

[21] Direktiva (EU) 2024/1788 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, izmjeni Direktive (EU) 2023/1791 i stavljanju izvan snage Direktive 2009/73/EZ (SL L, 2024/1788, 15.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj).

(17) Ako postojeći projekti od zajedničkog interesa i postojeći projekti od uzajamnog interesa koje treba uvrstiti na sljedeći Unijin popis podliježu istom postupku odabira za sastavljanje regionalnih popisa i za sastavljanje Unijina popisa koji se primjenjuje na predložene projekte, administrativno opterećenje trebalo bi smanjiti u mjeri u kojoj je to moguće, na primjer korištenjem informacija o projektima koje su prethodno dostavljene u okviru procjene, ako su još uvijek ažurirane.

(18) Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa trebali bi ispunjavati zajedničke, transparentne i objektivne opće i posebne kriterije u pogledu doprinosa ciljevima energetske politike. Kako bi bili prihvatljivi za uvrštavanje na Unijin popis, predloženi elektroenergetski projekti, uz iznimku pametnih elektroenergetskih mreža i projekata posebno osmišljenih za pružanje zaštite i otpornosti postojećim kritičnim elementima mreže, trebali bi biti dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije. Isto tako, predloženi projekti u području vodika i elektrolizatora trebali bi biti dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije.

(19) Održivost u smislu integracije obnovljivih izvora energije u mrežu ili smanjenja emisija stakleničkih plinova, prema potrebi, ključan je kriterij za usklađenost politike transeuropskih energetskih mreža s energetskim i klimatskim ciljevima Unije i ciljevima klimatske neutralnosti do 2050., uzimajući u obzir posebnosti svake države članice u postizanju cilja klimatske neutralnosti. U tu je svrhu održivost jedan od kriterija procjene koji se primjenjuju na sve kategorije projekata.

(20) Sve je veća potreba za snažnijom integracijom tržišta i međupovezanošću mreža Unije s mrežama Europskoga gospodarskog prostora (EGP) i Energetske zajednice. Stoga bi koristi i troškove projekata od uzajamnog interesa između države članice i zemlje u EGP-u ili ugovorne strane Energetske zajednice trebalo razmatrati kumulativno za Uniju i za predmetnu zemlju u EGP-u ili predmetnu ugovornu stranu u Energetskoj zajednici.

(21) Unija bi trebala olakšati provedbu infrastrukturnih projekata kojima se njezine mreže izravno povezuju s mrežama trećih zemalja, koji su uzajamno korisni i potrebni za energetsku tranziciju i postizanje klimatskih ciljeva te koji ispunjavaju i posebne kriterije relevantnih kategorija infrastrukture u skladu s ovom Uredbom. Kako bi se veća pozornost posvetila prekograničnim projektima i održala komplementarnost s vanjskom politikom Unije, projekti od zajedničkog interesa trebali bi izravno povezati državu članicu s prvim mjestom priključenja na elektroenergetsku mrežu ili prvim mjestom priključenja na vodik ili ugljikov dioksid u trećoj zemlji.

(22) Kao projekti od zajedničkog interesa povezani s elektroenergetskim mrežama trebali bi biti prihvatljivi samo projekti međusobnog povezivanja energetskih sustava, pod uvjetom da se njihov prijenosni kapacitet može u potpunosti iskoristiti za tržišne razmjene. Operatori prijenosnih/transportnih sustava (TSO) odgovorni su za prethodnu procjenu učinaka svih projekata na sigurnost i stabilnost mreže kako bi potvrdili da se projekt može u potpunosti integrirati u elektroenergetske mreže predmetnih zemalja.

(23) Potrebno se pobrinuti da projekti od zajedničkog interesa, kojima se dodjeljuje prioritetni tretman, zaista promiču ciljeve unutarnjeg tržišta Unije, sigurnosti opskrbe i klimatske neutralnosti. To znači da bi takvi projekti trebali biti prihvatljivi za uvrštavanje na Unijin popis samo ako okvir politike uključene treće zemlje ima visoku razinu konvergencije i ako ga podupiru provedbeni mehanizmi te ako pokazuju doprinos općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije i trećih zemalja u pogledu sigurnosti opskrbe i dekarbonizacije.

(24) Trebalo bi pretpostaviti da postoji visoka razina konvergencije okvira politike za ugovorne stranke EGP-a ili Energetske zajednice ili se ona, u slučaju ostalih trećih zemalja, može dokazati bilateralnim sporazumima koji uključuju relevantne odredbe o ciljevima klimatske i energetske politike o dekarbonizaciji i dodatno ih je ocijenila odgovarajuća skupina uz potporu Komisije. Osim toga, treća zemlja s kojom Unija surađuje na razvoju projekata od uzajamnog interesa trebala bi omogućiti sličan vremenski okvir za ubrzanu provedbu i druge mjere potpore politikama, kako je utvrđeno u ovoj Uredbi.

(25) Uključena treća zemlja trebala bi dio projekta od uzajamnog interesa koji se nalazi u njoj i sva dodatna ulaganja potrebna za provedbu ukupnih koristi projekta od uzajamnog interesa, kao što su pojačanja unutarnje mreže, smatrati prioritetom i pravodobno ih provesti kako bi se zajamčilo potpuno iskorištavanje projekta.

(26) Kako bi doprinosili prekograničnom transportu i skladištenju ugljikova dioksida na način koji je u skladu sa zahtjevima Unije u pogledu klime i okoliša, projekti skladištenja ugljikova dioksida koji uključuju treće zemlje trebali bi biti prihvatljivi samo ako su potrebni za funkcioniranje prekograničnog transporta i skladištenja ugljikova dioksida te ako treća zemlja održava i djelotvorno provodi odgovarajući pravni okvir. Taj pravni okvir u trećoj zemlji trebao bi se sastojati od standarda i zaštitnih mjera kojima se sprečava istjecanje ugljikova dioksida i jamči sigurnost i učinkovitost trajnog skladištenja ugljikova dioksida radi zaštite klime, zdravlja ljudi i ekosustava. Ti standardi i zaštitne mjere trebali bi nuditi razinu zaštite koja je barem istovjetna onoj utvrđenoj u pravu Unije. Trebalo bi pretpostaviti da ugovorne strane EGP-a ili Energetske zajednice ispunjavaju te standarde i zaštitne mjere.

(27) Projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa trebalo bi provesti što prije, a nacionalna nadležna tijela, Agencija i skupine trebali bi ih pomno pratiti, uz propisno poštovanje zahtjeva za sudjelovanje dionika i zakonodavstva o okolišu te minimalno administrativno opterećenje za njihove nositelje. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti procjeni rizika u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama i fizičke i kibernetičke sigurnosti, nadovezujući se prema potrebi na zahtjeve Direktive (EU) 2022/2557 o otpornosti kritičnih subjekata i zahtjeve Direktive 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća[22] o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, a nositelji projekata trebali bi izvješćivati nacionalna nadležna tijela o poduzetim mjerama koje proizlaze iz procijenjenih rizika. Nositelji projekata trebali bi izvješćivati i o usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i pokazati da se projektima ne nanosi bitna šteta okolišu u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća[23]. U slučaju postojećih projekata od zajedničkog interesa koji su dovoljno razvijeni skupine bi trebale uzeti u obzir ta razmatranja pri odabiru projekata za sljedeći Unijin popis.

(28) Komisiji bi trebalo omogućiti imenovanje europskih koordinatora za projekte koji nailaze na posebne poteškoće ili kašnjenja kako bi se olakšala njihova provedba.

---

[22] Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2) (SL L 333, 27.12.2022., str. 80., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

[23] Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

(29) Postupak izdavanja dozvola ne bi smio uzrokovati administrativno opterećenje nerazmjerno veličini ili složenosti projekta ni stvoriti prepreke razvoju transeuropskih mreža i pristupu tržištu.

(30) Projektima od zajedničkog interesa i projektima od uzajamnog interesa trebalo bi na nacionalnoj razini dodijeliti prioritetni status radi brze administrativne obrade i hitnog postupanja u svim sudskim postupcima i postupcima rješavanja sporova koji se na njih odnose.

(31) Države članice koje trenutačno u postupku izdavanja dozvola ne pripisuju najveću moguću nacionalnu važnost energetskim infrastrukturnim projektima trebalo bi potaknuti da razmotre uvođenje takve velike nacionalne važnosti, posebno ako bi to moglo dovesti do bržeg postupka izdavanja dozvola.

(32) Države članice koje trenutačno nemaju uspostavljene ubrzane ili hitne sudske postupke koji se primjenjuju na energetske infrastrukturne projekte trebalo bi potaknuti da razmotre uvođenje takvih postupaka, posebno nakon što evaluiraju bi li se time ubrzala provedba takvih projekata.

(33) Projekti koji se odnose na objekte za vodik, postrojenja za elektrolizatore i objekte za ugljikov dioksid doprinose energetskim i klimatskim ciljevima, među ostalim u pogledu potrebe za ubrzanjem uvođenja energije iz obnovljivih izvora i njezine integracije u njihovu kombinaciju izvora energije. Stoga bi sve projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa koji se odnose na vodik, postrojenja za elektrolizatore i objekte za ugljikov dioksid trebalo smatrati projektima od javnog interesa iz perspektive energetske politike, a države članice trebale bi ih moći smatrati projektima od prevladavajućeg javnog interesa, osim u slučaju kulturne baštine i ako postoje jasni dokazi da ti projekti imaju znatne štetne učinke na okoliš koji se ne mogu ublažiti ili nadoknaditi.

(34) Zbog njihove uloge u integraciji objekata za energiju iz obnovljivih izvora, rješenja za fleksibilnost, skladištenje energije i elektrifikacije općenito, projekti elektroenergetske infrastrukture smatraju se ključnima za postizanje klimatske neutralnosti. Stoga bi, dok se ne postigne cilj klimatske neutralnosti Unije, trebalo pretpostaviti da su takvi projekti od prevladavajućeg javnog interesa te da služe javnom zdravlju i sigurnosti ako se uravnotežuju suprotstavljeni pravni interesi, osim u slučaju kulturne baštine i ako postoje jasni dokazi da ti projekti imaju znatne štetne učinke na okoliš koji se ne mogu ublažiti ili nadoknaditi, kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća[24].

(35) Zbog njihove važnosti za postizanje klimatske neutralnosti i strateške važnosti kao projekata s Unijina popisa, države članice trebale bi moći dopustiti da se projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa koji se odnose na električnu energiju[25], a koji su izričito uključeni u nacionalni razvojni plan koji je bio predmet strateške procjene utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2001/42/EZ Europskog

[24] Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

[25] Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

parlamenta i Vijeća[26] i, ako je vjerojatno da će imati znatan utjecaj na područja mreže Natura 2000, odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive 92/43/EEZ, izuzmu od procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU, od procjena utjecaja na zaštitu vrsta u skladu s člankom 12. stavkom 1. Direktive 92/43/EEZ i člankom 5. Direktive 2009/147/EZ te od procjena utjecaja na područja mreže Natura 2000. Takva bi izuzeća trebala biti moguća dok se ne postigne klimatska neutralnost.

(36) Kako bi se ublažio mogući učinak tih izuzeća, nakon provjere nadležna tijela država članica trebala bi primijeniti odgovarajuće i razmjerne mjere ublažavanja, uzimajući u obzir primjenu najboljih dostupnih tehnologija. Ako nije moguće primijeniti takve mjere ublažavanja, nadležna tijela trebala bi se pobrinuti da nositelji projekata donesu odgovarajuće kompenzacijske mjere kako bi se odgovorilo na te učinke koje, ako nisu dostupne druge razmjerne kompenzacijske mjere, mogu biti u obliku novčane naknade za programe zaštite vrsta. Osim toga, ako je vjerojatno da će projekt imati znatne negativne učinke na okoliš druge države članice, nacionalna nadležna tijela trebala bi se pobrinuti da te države članice surađuju kako bi utvrdile mjere za izbjegavanje znatnih učinaka ili, prema potrebi, za njihovo ublažavanje ili nadoknadu.

(37) Kako bi se ubrzalo uvođenje transeuropske energetske mreže, trebalo bi pojasniti uvjete za primjenu posebnih odstupanja kako su utvrđeni u zakonodavstvu Unije u području okoliša. Naime, kad se procjenjuje postoje li zadovoljavajuća alternativna rješenja za energetske projekte, područje primjene takve procjene trebalo bi ograničiti na alternativna rješenja koja omogućuju postizanje istog cilja u istom ili sličnom vremenskom okviru i bez znatnog povećanja troškova. Pri usporedbi vremenskog okvira i troškova zadovoljavajućih alternativnih rješenja relevantna tijela trebala bi moći uzeti u obzir potrebu za ubrzanim i troškovno učinkovitim uvođenjem projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa u skladu s prioritetima utvrđenima u integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima i njihovim ažuriranjima dostavljenima Komisiji na temelju Uredbe (EU) 2018/1999.

(38) Slično tome, u primjeni relevantnog odstupanja predviđenog Direktivom 92/43/EEZ primjereno je da nadležna tijela, u opravdanim slučajevima i ako se može razumno dokazati da plan ili projekt prije nego što se mjere provedu ne bi nepovratno utjecao na ukupnu koherentnost mreže Natura 2000, očuvanje okolišnog integriteta područja i visoku razinu zaštite područja Natura 2000, dopuste da se kompenzacijske mjere provode usporedno s provedbom plana ili projekta.

(39) Kako bi se smanjila složenost, povećala učinkovitost i transparentnost te poboljšala suradnja među državama članicama, države članice trebale bi imenovati jedinstveno nadležno tijelo za olakšavanje i koordinaciju svih postupaka izdavanja dozvola radi donošenja sveobuhvatne odluke te suradnju s drugim predmetnim tijelima i nacionalnim nadležnim tijelima drugih država članica, koje bi bilo jedina kontaktna točka za nositelje projekata, posredovalo u njihovu kontaktu s drugim tijelima te pratilo razvoj i kašnjenja projekata s Unijina popisa.

(40) Kako bi se povećala učinkovitost postupaka, nacionalna nadležna tijela trebala bi biti odgovorna i za to da se za hibridne projekte prijenosa i proizvodnje vremenski okvir za izdavanje dozvola uskladi sa svim objektima projekta na način kojim se ubrzava postupak izdavanja dozvola za objekte za proizvodnju i prijenos.

[26] Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30., http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

(41) Kako bi se pojednostavnio i ubrzao postupak izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa koji se nalaze u dvije ili više država članica, te države članice trebale bi zajednički odrediti jedinstvenu kontaktnu točku među nacionalnim nadležnim tijelima. Postojanje jedinstvenog tijela koje olakšava postupak i donosi konačnu sveobuhvatnu odluku trebalo bi smanjiti administrativno opterećenje za nositelje projekata i složenost, povećati učinkovitost i ubrzati postupak izdavanja dozvola, posebno ako države članice predvide zajedničke postupke s usklađenim vremenskim okvirima i procjenama. Radi učinkovite prekogranične suradnje Komisija bi se trebala usredotočiti na utvrđene prioritetne projekte međupovezanosti kojima se jačaju koordinacija i prate njihova provedba i izdavanje dozvola. U tu bi svrhu trebala podupirati države članice u utvrđivanju zajedničkih postupaka za djelotvoran i učinkovit postupak izdavanja dozvola.

(42) Države članice trebale bi moći u sveobuhvatne odluke prema potrebi uvrstiti odluke donesene u kontekstu pregovora s pojedinačnim vlasnicima zemljišta o odobravanju pristupa, vlasništvu ili pravu na upotrebu zemljišta u kontekstu prostornog planiranja, kojim se određuje opća namjena zemljišta u određenoj regiji, uključujući druge razvojne projekte kao što su autoceste, željeznica, zgrade i prirodna zaštićena područja, a koji nisu izrađeni za posebne potrebe planiranog projekta, te izdavanja uporabnih dozvola. U kontekstu postupka izdavanja dozvola projekt od zajedničkog interesa trebao bi moći uključivati povezanu infrastrukturu u mjeri u kojoj je to bitno za njegovu izgradnju ili funkcioniranje.

(43) Ova Uredba, a posebno odredbe o izdavanju dozvola, sudjelovanju javnosti i provedbi projekata od zajedničkog interesa, trebala bi se primjenjivati ne dovodeći u pitanje pravo Unije ni međunarodno pravo, uključujući odredbe o zaštiti okoliša i zdravlja ljudi te odredbe donesene na temelju zajedničke ribarstvene politike i integrirane pomorske politike, posebno Direktive 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća[27].

(44) Kako bi se zajamčio uspjeh projekata i ograničili prigovori na njih, nužno je dionicima, uključujući civilno društvo, pružiti informacije i s njima se savjetovati. Unatoč postojanju utvrđenih standarda kojima se osigurava sudjelovanje javnosti u postupcima donošenja odluka u području okoliša, a koji se u potpunosti primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa, trebale bi biti potrebne dodatne mjere radi osiguravanja najviših mogućih standarda transparentnosti i sudjelovanja javnosti za sva relevantna pitanja u postupku izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa. Ako je već obuhvaćeno nacionalnim pravilima istih ili viših standarda nego u ovoj Uredbi, savjetovanje prije postupka izdavanja dozvola trebalo bi postati neobvezno, a udvostručavanje pravnih zahtjeva trebalo bi izbjeći.

(45) Ispravnom i koordiniranom provedbom direktiva 2001/42/EZ i 2011/92/EU te, ako je primjenjivo, Konvencije Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša[28], potpisane u Aarhusu 25. lipnja 1998. („Aarhuška konvencija”) i Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica[29], potpisane u Espoou 25. veljače 1991. („Konvencija iz Espooa”), trebala bi se osigurati usklađenost glavnih načela procjene utjecaja na okoliš i klimu, među ostalim i u prekograničnom

---

27 Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257, 28.8.2014., str. 135., http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj).

28 SL L 124, 17.5.2005., str. 4.

29 SL C 104, 24.4.1992., str. 7.

kontekstu. Komisija je izdala smjernice kojima se državama članicama pruža potpora u pojednostavnjenju postupaka procjene utjecaja energetske infrastrukture na okoliš, a kojima se ujedno jamči koherentna primjena postupaka procjene utjecaja na okoliš koji su prema pravu Unije obvezni za projekte od zajedničkog interesa.

(46) Važno je pojednostavniti i poboljšati postupak izdavanja dozvola poštujući, u mjeri u kojoj je to moguće i uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti, nacionalne ovlasti i postupke za izgradnju nove energetske infrastrukture. S obzirom na potrebu za hitnim razvojem energetske infrastrukture, u okviru pojednostavnjenja postupka izdavanja dozvola trebalo bi utvrditi jasan rok u kojem relevantna tijela donose odluku o izgradnji projekta. Taj bi rok trebao potaknuti učinkovito definiranje i vođenje postupaka. Ovom bi se Uredbom trebali utvrditi najdulji rokovi. Međutim, države članice mogu ih nastojati skratiti ako je to izvedivo, posebno za projekte kao što su pametne mreže, za koje možda neće biti potreban toliko složen postupak izdavanja dozvola kao u slučaju prijenosne odnosno transportne infrastrukture.

(47) Nedostatak resursa tijela koja izdaju dozvole i nedovoljna digitalizacija postupaka izdavanja dozvola i dostupnost podataka uska su grla koja usporavaju postupke izdavanja dozvola. Očekuje se da će digitalizacija i primjereno korištenje umjetne inteligencije ubrzati postupke i povećati njihovu učinkovitost jer će omogućiti bržu obradu zahtjeva i veću transparentnost zbog poboljšanog pristupa informacijama o postupovnim koracima i zahtjevima. Međutim, digitalizacija postupaka izdavanja dozvola zaostaje, jer su podaci često kompartmentalizirani među različitim nadležnim tijelima bez jedinstvenih digitalnih procesa ili platformi i bez osiguravanja interoperabilnosti. To dovodi do nejasnoća u pogledu statusa zahtjeva i otežava utvrđivanje uskih grla. Stoga bi države članice trebale uspostaviti digitalnu platformu na nacionalnoj razini za sve faze postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora, skladištenja i mreže kako bi digitalizacija postupaka bila ujednačena, interoperabilna i transparentna, a njezine koristi u smislu ubrzanja postupka izdavanja dozvola bile što veće. Takve platforme trebale bi nositeljima projekata omogućiti podnošenje zahtjeva i provjeru njihova statusa, njihovo dodjeljivanje nadležnim tijelima i omogućiti tijelima da ih obrade tako da imaju pristup svim relevantnim podacima i informacijama, bez potrebe za prijelaznim koracima u papirnatom obliku. Osim toga, takva bi platforma trebala omogućiti izvlačenje statističkih podataka o ukupnom napretku postupaka izdavanja dozvola u državama članicama. Takve digitalne platforme trebale bi se oslanjati na sigurna i interoperabilna sredstva koja se pružaju na temelju europskih lisnica za digitalni identitet, u skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) br. 910/2014, za fizičke osobe i, u budućnosti, europskih poslovnih lisnica, u skladu s [Uredbom (EU) br. XXX/20YY], za pravne osobe, kako bi se omogućili elektronička identifikacija i autentifikacija, potpisivanje ili pečaćenje dokumenata, podnošenje dokumenata te slanje ili primanje obavijesti između nadležnih tijela i gospodarskih subjekata.

(48) Za osiguravanje poštovanja rokova utvrđenih u ovoj Uredbi trebala bi biti odgovorna nadležna tijela. Nadalje, u skladu s hitnošću uvođenja energetskih infrastruktura i strateškom važnošću projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa za postizanje energetskih i klimatskih ciljeva Unije te u mjeri u kojoj koncept prešutnog odobrenja postoji u okviru nacionalnog prava, države članice trebale bi se pobrinuti da izostanak odgovora nacionalnih nadležnih tijela u roku utvrđenom u ovoj Uredbi ili izostanak odgovora predmetnog tijela u roku koji je utvrdilo nacionalno nadležno tijelo dovede do prešutnog odobrenja ili prešutnog pozitivnog odgovora, uz iznimku odluka u području okoliša, te da se takav zaključak javno objavi.

(49) Postupak izdavanja dozvola trebao bi uključivati dva postupka, i to neobavezni postupak prije podnošenja zahtjeva u kojem se radni potpuni spis zahtjeva dostavlja nacionalnom nadležnom tijelu, a ono ga prihvaća, te obvezni zakonski postupak izdavanja dozvola od trenutka prihvaćanja spisa do trenutka kad nadležna tijela donesu sveobuhvatnu odluku. U fazi prije podnošenja zahtjeva nacionalna nadležna tijela trebala bi obavljati niz zadaća. Trebala bi pregledati projekt i obavijestiti nositelja projekta o tome koja su odobrenja, studije, dozvole i procjene potrebni za dovršetak postupka izdavanja dozvola, uključujući procjene utjecaja na okoliš i mjere ublažavanja ili kompenzacije koje bi trebalo uvesti. Trebala bi definirati opseg i razinu detaljnosti dokumentacije navedene u zaključcima nakon provjere, pazeći da se od nositelja projekta ne traži naknadna dokumentacija, osim ako je došlo do bitne promjene projekta ili njegova okruženja zbog koje uvjeti i pretpostavke upotrijebljeni za utvrđivanje opsega nisu primjenjivi. Trebala bi osmisliti detaljan raspored postupka izdavanja dozvola. Nakon što zaprime nacrt spisa zahtjeva, uključujući sve pripremne dokumente, trebala bi odlučiti smatra li se spis potpunim ili su potrebne informacije koje nedostaju u skladu s onim što je utvrđeno u postupku prije podnošenja zahtjeva.

(50) Ako se to smatra učinkovitim, nacionalna nadležna tijela mogu osmisliti zahtjeve za izdavanje dozvola za postupak izdavanja dozvola i javna savjetovanja o određenom projektu koji će se provoditi u fazama, pod uvjetom da se postupak izdavanja dozvola pojednostavni i ubrza.

(51) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na izdavanje dozvola za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa, sudjelovanje javnosti u njima i regulatorni tretman projekata. Međutim, države članice trebale bi moći donijeti nacionalne odredbe za primjenu istih ili sličnih pravila na druge projekte koji nemaju status projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa unutar područja primjene ove Uredbe.

(52) Postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije čvrst je temelj za utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. Iako Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju), Europska mreža operatora transportnih sustava za plin (ENTSO za plin), Europska mreža operatora mreža za vodik (ENNOH) i TSO-i i dalje imaju važnu ulogu u tom postupku, potrebno je pojednostavnjenje i usmjeravanje, posebno u kontekstu definiranja scenarija za budućnost, utvrđivanja dugoročnih infrastrukturnih nedostataka i uskih grla energetske infrastrukture te uklanjanja tih nedostataka najprikladnijim rješenjima, kako bi se povećala politička težina, primjerenost i stabilnost postupka. Stoga bi Agencija i Komisija trebale imati veću ulogu u postupku izrade desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije u skladu s uredbama (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789.

(53) Budući da odabrani scenarij i njegove temeljne pretpostavke imaju važnu ulogu u postupku planiranja razvoja mreže na razini Unije, Komisija bi trebala imati središnju ulogu u njegovu definiranju. To bi trebalo pomoći u racionalizaciji doprinosa i poboljšanju usklađenosti s ciljevima politike Unije. Primjereno je i da se desetogodišnji planovi razvoja mreže na razini Unije temelje na jednom središnjem scenariju s mogućim analizama osjetljivosti za scenarij u slučaju promjene vanjskih uvjeta, jer je glavna svrha scenarija pružiti zajedničku osnovu za procjenu infrastrukturnih nedostataka i koristi predloženih projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. Zbog povećane važnosti središnjeg scenarija neophodna je bliska suradnja ENTSO-a za električnu energiju, ENNOH-a i ENTSO-a za plin, država članica i Agencije kako bi se relevantni podaci i informacije stavili na

raspolaganje, a scenarij uskladio s nacionalnim kretanjima. Referentna skupina dionika trebala bi nastaviti pružati koordinirani doprinos dionika i savjete o razvoju scenarija.

(54) Postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba trebao bi biti važniji za usmjeravanje planiranih infrastrukturnih ulaganja. U usporedbi s trenutačnom praksom trebao bi biti širi i temeljitije uzimati u obzir međusektorske veze i bežična rješenja kako bi se jasno utvrdilo koja rješenja najbolje pomažu energetskom sustavu u postizanju energetskih i klimatskih ciljeva. Agencija bi trebala biti uključenija u utvrđivanje okvira za postupak i njegovu provjeru kako bi se povećala razina prihvaćanja naknadnih rješenja potrebnih za uklanjanje nedostataka. Agencija bi trebala razviti metodologije za postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba koji trebaju provoditi ENTSO za električnu energiju i ENNOH kako bi se osiguralo da su ishodi dovoljno pouzdani i u skladu s načelima iz ove Uredbe. Konačno odobrenje izvješća o utvrđivanju potreba koje izdaje tijelo za donošenje odluka u okviru skupine TEN-E trebalo bi poslati snažan signal nositeljima projekata o područjima u kojima su potrebni mogući projekti.

(55) Opsežniji i detaljniji postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba trebao bi omogućiti bolje povezivanje planiranih projekata s potrebama za proširenjem kapaciteta prijenosa. Trebao bi omogućiti i postupak praćenja koji bi doveo do utvrđivanja novih rješenja kojima bi se moglo odgovoriti na neispunjene potrebe. TSO-i bi trebali biti primarni subjekt za predlaganje mogućih projekata za uklanjanje nedostataka, ali trebalo bi razmotriti i alternativna rješenja drugih dionika. Stoga bi postupak usklađivanja potreba trebao biti rezultat regionalne suradnje, a u rasprave bi trebali biti uključeni relevantni dionici. Središnja uloga Komisije u tom postupku trebala bi poboljšati regionalnu suradnju i uključenost država članica, nacionalnih regulatornih tijela, nositelja projekata i drugih relevantnih dionika u nastojanju da se osmisle najprikladniji projekti, bez obzira na to je li riječ o bežičnim ili infrastrukturnim rješenjima, kako bi se odgovorilo na sve moguće neispunjene potrebe. Kao krajnju mjeru Komisija bi trebala imati pravo objaviti poziv na podnošenje prijedloga kako bi se nadoknadio nedovoljan napredak u uklanjanju postojećih nedostataka. Trebalo bi se pobrinuti da se prihvatljivi projekti što prije uključe u nacionalne razvojne planove koji se zatim donesu, desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije i Unijin popis.

(56) Analiza troškova i koristi energetskog sustava potrebna je kako bi planiranje infrastrukture odražavalo promjenjive potrebe integriranog i dekarboniziranog sustava, što će se postići dosljednom procjenom svih relevantnih troškova i koristi radi utvrđivanja najučinkovitijih rješenja za postizanje energetskih i klimatskih ciljeva Unije. Bežična rješenja, kao što su dinamičko ocjenjivanje vodova i transformatora, napredni sustavi za kontrolu protoka energije ili platforme za digitalne blizance, trebala bi imati veću ulogu u zadovoljavanju potreba mreže u operativnom smislu i u smislu širenja te bi stoga trebala biti obuhvaćena i analizom troškova i koristi energetskog sustava.

(57) Desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije trebao bi pružiti sveobuhvatan pregled planiranih infrastrukturnih projekata koji imaju prekogranične učinke u Uniji. Bežična rješenja i rješenja za fleksibilnost trebala bi biti sastavni dio plana kako bi se dobila potpuna slika budućih ulaganja potrebnih za optimalan rad elektroenergetskih mreža i mreža za vodik. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti i projektima za poboljšanje sigurnosti i otpornosti mreže.

(58) Pri izvršavanju svojih zadaća koje prethode donošenju desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije, ENTSO za električnu energiju i ENNOH, Agencija i

Komisija trebali bi provesti opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike. Ti bi dionici prema potrebi trebali uključivati europsko tijelo za suradnju operatora distribucijskih sustava za električnu energiju u Europskoj uniji, udruženja uključena u tržišta električne energije, plina i vodika, grijanje i hlađenje, dionike u području hvatanja i skladištenja ugljika te hvatanja i upotrebe ugljika, neovisne agregatore, operatore za upravljanje potrošnjom, organizacije uključene u rješenja za energetsku učinkovitost, industrijske sektore, uključujući promet, digitalizaciju i podatke, kao i udruženja potrošača energije, Europski znanstveni savjetodavni odbor za klimatske promjene i predstavnike civilnog društva. Referentna skupina dionika pokazala se učinkovitim forumom za suradnju dionika te bi trebalo podržati njezin daljnji doprinos desetogodišnjem planu razvoja mreže na razini Unije. Savjetovanje bi trebalo biti otvoreno i transparentno te bi trebalo biti organizirano pravodobno kako bi se omogućilo da dionici pruže povratne informacije tijekom pripreme ključnih faza desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije, kao što su utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka i metodologija analize troškova i koristi za procjenu projekata. ENTSO za električnu energiju i ENNOH trebali bi uzeti u obzir informacije dobivene od dionika tijekom savjetovanja i objasniti kako su te informacije uzeli u obzir pri podnošenju konačnih prijedloga.

(59) Planiranje energetske infrastrukture trebalo bi na odgovarajući način odražavati povezivanje sektora i unakrsne veze među nositeljima energije. Razvoj scenarija, postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba i metodologije za analizu troškova i koristi trebali bi se temeljiti na integriranom, dugoročnom i optimiziranom pristupu „jedinstvenog energetskog sustava” i modeliranju u kojem se upotrebljavaju zajedničke pretpostavke i dosljedne metodologije. Bolja koordinacija planiranja infrastrukture među sektorima trebala bi pomoći u određivanju prioriteta i uvođenju novih infrastrukturnih rješenja na najbolji način.

(60) Važnost osiguravanja da samo infrastrukturni projekti za koje ne postoje razumna alternativna rješenja mogu dobiti također podrazumijeva da bi načelo „energetska učinkovitost na prvome mjestu” trebalo uzeti u obzir pri planiranju energetske infrastrukture i u radu regionalnih skupina pri utvrđivanju regionalnih popisa predloženih projekata. U skladu s načelom energetske učinkovitosti na prvome mjestu trebalo bi razmotriti sve relevantne alternative novoj infrastrukturi za osiguravanje budućih infrastrukturnih potreba. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti bežičnim ili digitalnim rješenjima, upotrebi upravljanja potrošnjom ili nefosilnim rješenjima za fleksibilnost, čime bi se mogla poboljšati ukupna učinkovitost mreža. Zbog toga bi operatori sustava pri procjeni projekata za proširenje sustava trebali prioritetno razmotriti ta rješenja. Trebalo bi poticati i troškovno učinkovitu upotrebu mreža, posebno upotrebom lokacijskih cjenovnih signala i cjenovnih signala u pogledu vremena upotrebe u naknadama za upotrebu mreže i programima potpore.

(61) Kako bi se postigao cilj klimatske neutralnosti Unije do 2050., Unija treba znatno povećati proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora na moru trebalo bi povećati kako bi se postiglo najmanje 350 GW proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na moru instalirane u skladu s kumulativnim neobvezujućim regionalnim ciljevima država članica u pogledu energije iz obnovljivih izvora na moru ažuriranima u prosincu 2024. i podržanima u Komunikaciji Komisije od 24. listopada 2023. naslovljenoj „Ostvarivanje ambicija

EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru”[30]. Prvi planovi razvoja mreža na moru (ONDP), koje je ENTSO za električnu energiju objavio u siječnju 2024., važan su korak naprijed jer su u planiranje odobalne mreže uključili regionalne ambicije država članica. To bi trebalo poduprijeti utvrđivanje prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora na moru, uključujući hibride i prekogranične radijale, kako bi se odobalne mreže na razini morskih bazena razvijale na optimiziran i troškovno učinkovit način. Stratešku dugoročnu logiku planova razvoja mreža na moru trebalo bi proširiti na kopnene elektroenergetske mreže i mreže za vodik.

(62) Procjena koristi i troškova prioritetnih koridora odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora trebala bi pomoći državama članicama da provedu preliminarnu analizu podjele troškova na razini prioritetnoga koridora odobalne mreže kako bi se poduprle naknadne zajedničke političke obveze za prekogranične projekte odobalne mreže. Smjernice Komisije o okvirima za zajednička ulaganja za projekte u području energije iz obnovljivih izvora na moru od 27. lipnja 2024. trebale bi poslužiti kao temelj za procjenu koristi i troškova prioritetnih koridora odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora, a Komisija ih prema potrebi može ažurirati uz sudjelovanje država članica, relevantnih TSO-a, Agencije i nacionalnih regulatornih tijela.

(63) Troškove razvoja, izgradnje, funkcioniranja i održavanja projekata od zajedničkog interesa u pravilu bi trebali snositi korisnici infrastrukture. Pri raspodjeli troškova trebalo bi osigurati da krajnji korisnici ne budu nerazmjerno opterećeni, posebno ako bi to moglo dovesti do energetskog siromaštva. Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za prekograničnu raspodjelu troškova ako procjena tržišne potražnje ili očekivanih učinaka na tarife ukazuje na to da se iznosima tarifa koje plaćaju korisnici infrastrukture neće moći pokriti troškovi.

(64) Jasna i transparentna pravila prekogranične raspodjele troškova potrebna su na sve više međusobno povezanom unutarnjem energetskom tržištu kako bi se ubrzalo ulaganje u prekograničnu infrastrukturu i projekte s prekograničnim učinkom. Budući da prekogranična energetska infrastruktura postaje sve integriranija, više projekata donosi koristi izvan područja na kojima su izgrađeni. Zbog toga je pravedna i transparentna podjela troškova ključna kako bi se izbjeglo nerazmjerno opterećenje lokalnih potrošača. Rasprava o odgovarajućoj raspodjeli troškova trebala bi se temeljiti na analizi troškova i koristi infrastrukturnog projekta provedenoj na temelju usklađene metodologije analize energetskog sustava, upotrebom središnjeg scenarija i svih analiza osjetljivosti uspostavljenih za potrebe desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije izrađenih u skladu s uredbama (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789, čime bi se omogućila pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa ili uzajamnog interesa energetskim politikama Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe. Države članice i nacionalna regulatorna tijela u kojima se nalazi najmanje 10 % koristi projekta trebali bi sudjelovati u raspravama o raspodjeli troškova kako bi se projekt mogao provesti i donijeti koristi. Nadalje, u sporazumima o prekograničnoj raspodjeli troškova trebalo bi razmotriti *ex post* aranžmane radi pravednog i razmjernog sudjelovanja zemalja koje nisu domaćini, pod uvjetom da su takve prilagodbe jasno definirane i strukturirane na način kojim se štiti sigurnost ulaganja.

[30] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 24. listopada 2023., Ostvarivanje ambicija EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru (COM(2023) 668 final).

(65) Ključno je osigurati stabilan okvir financiranja razvoja projekata od zajedničkog interesa, ali pritom potrebu za financijskom potporom smanjiti na najmanju moguću mjeru te istodobno odgovarajućim poticajima i financijskim mehanizmima poticati zainteresirane ulagatelje. Pri odlučivanju o prekograničnoj raspodjeli troškova nacionalna regulatorna tijela trebala bi u potpunosti prekogranično raspodijeliti stvarno nastale troškove ulaganja, ovisno o svom nacionalnom pristupu i metodologijama za sličnu infrastrukturu, i uključiti ih u nacionalne tarife. Nakon toga bi, prema potrebi, trebala utvrditi bi li njihov učinak na nacionalne tarife mogao predstavljati nerazmjerno opterećenje za potrošače u njihovim državama članicama. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi uzimati u obzir stvarne ili procijenjene pristojbe i prihode kako se ne bi dogodilo da projekti dobiju dvostruku potporu. Te bi pristojbe i prihode trebalo uzeti u obzir samo u mjeri u kojoj su povezani s tim projektima i namijenjeni pokrivanju predmetnih troškova.

(66) Kako bi se olakšale rasprave o podjeli troškova između relevantnih država članica i trećih zemalja, trebalo bi predvidjeti mogućnost objedinjavanja projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. Omogućivanjem skupinama država članica da paket projekata smatraju uzajamno korisnim mogu se poticati rješenja od kojih svi imaju koristi, smanjiti rizici i transakcijski troškovi u pregovorima te povećati vjerojatnost provedbe. Dodatnom potporom na razini Unije, primjerice na temelju Instrumenta za povezivanje Europe, ili na regionalnoj razini upotrebom prihoda od zagušenja, mogli bi se dodatno olakšati takvi sporazumi i promicati pravodobna isporuka prioritetne infrastrukture.

(67) U članku 19. stavku 2. Uredbe (EU) 2019/943 utvrđena su tri prioritetna cilja za upotrebu prihoda od raspodjele prekozonskog kapaciteta, i to: (a) jamčenje stvarne raspoloživosti dodijeljenog kapaciteta, među ostalim naknade za jamstvo, (b) održavanje ili povećanje prekozonskih kapaciteta optimizacijom postojećih interkonekcijskih vodova ili pokrivanjem troškova ulaganja u mrežu relevantnih za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda te (c) naknade operatorima odobalnih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u okolnostima koje su u njima utvrđene. TSO-i bi se trebali pobrinuti da su ispunjena sva tri prioritetna cilja, uključujući cilj iz točke (b). Kako bi se olakšalo financiranje projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kojima se smanjuje zagušenje interkonekcijskog voda i osigurala predvidljivost i transparentnost u raspravama o odlukama o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 16. ove Uredbe, primjereno je zahtijevati od TSO-a da za takva ulaganja izdvoje ograničeni udio prihoda od zagušenja. Tim se zahtjevom ne dovodi u pitanje njihova odgovornost da odlučuju o prioritetima financiranja, pod nadzorom regulatornih tijela i u skladu s metodologijom odobrenom na temelju članka 19. stavka 4. Uredbe (EU) 2019/943. Taj se zahtjev ne bi trebao primjenjivati ako se može dokazati da nema potrebe za izgradnjom dodatnih prekograničnih kapaciteta na granicama dotične države članice.

(68) Ako u državi članici ne postoji TSO, upućivanja na TSO-e u ovoj Uredbi trebala bi se primjenjivati *mutatis mutandis* na operatore distribucijskih sustava (ODS).

(69) Zakonodavstvo o unutarnjem energetskom tržištu nalaže da se tarifama za pristup mrežama osiguravaju odgovarajući poticaji za ulaganja. Međutim, nekoliko će vrsta projekata od zajedničkog interesa vjerojatno imati vanjske učinke koji se u uobičajenom tarifnom sustavu možda neće moći u cijelosti iskazati, pa tako ni podmiriti. Pri primjeni zakonodavstva o unutarnjem energetskom tržištu nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati stabilan i predvidiv regulatorni i financijski okvir s poticajima za projekte od zajedničkog interesa, uključujući dugoročne poticaje, koji

su razmjerni razini specifičnog rizika projekta. Taj bi se okvir posebno trebao primjenjivati na prekogranične projekte, inovativne tehnologije prijenosa električne energije kojima se omogućuje opsežna integracija energije iz obnovljivih izvora, distribuiranih izvora energije ili upravljanja potrošnjom u međusobno povezanim mrežama te na projekte u području energetske tehnologije i digitalizacije čijom će provedbom vjerojatno nastati veći rizici nego provedbom sličnih projekata u jednoj državi članici ili čijom će provedbom Unija imati više koristi. Projekti s visokim operativnim troškovima trebali bi imati i pristup odgovarajućim poticajima za ulaganja. Osobito, odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora koje istodobno služe kao interkonekcijski vodovi za električnu energiju i povezuju projekte za odobalnu proizvodnju energije iz obnovljivih izvora vjerojatno će dovesti do većih rizika od usporedivih infrastrukturnih projekata na kopnu zbog neraskidive povezanosti s proizvodnim objektima koja rezultira pojavom regulatornih rizika, financijskih rizika kao što su potreba za ulaganjima unaprijed, tržišnih rizika i rizika povezanih s upotrebom novih inovativnih tehnologija.

(70) Iz provedbe Uredbe (EU) 2022/869 pokazalo se da je mobiliziranjem privatnog financiranja putem znatne financijske pomoći Unije ostvarena dodana vrijednost i tako omogućena provedba projekata važnih za Uniju. S obzirom na gospodarsku i financijsku situaciju i proračunska ograničenja u okviru višegodišnjeg financijskog okvira trebalo bi nastaviti ciljanu potporu, među ostalim radi smanjenja rizika projekata i privlačenja privatnih ulaganja, kako bi se maksimalno povećao učinak javnog financiranja i njegove koristi za građane Unije te privukli novi ulagatelji u prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture iz Priloga I. ovoj Uredbi, pri čemu bi proračunski doprinos Unije trebalo svesti na najmanju moguću mjeru.

(71) Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije za studije i, pod određenim uvjetima, za radove, u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća[31] u obliku bespovratnih sredstava ili inovativnih financijskih instrumenata kako bi se osiguralo da potporu po mjeri mogli dobiti projekti od zajedničkog interesa koji nisu održivi unutar postojećeg regulatornog okvira i u postojećim tržišnim uvjetima. Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja, posebno između projekata kojima se doprinosi izgradnji istog prioritetnoga koridora Unije. Takva bi financijska pomoć trebala donijeti potrebne sinergije s drugim fondovima Unije dostupnima za financiranje pametnih mreža za distribuciju energije i s mehanizmom Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljenim Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/1294[32].

(72) Na ulaganja u projekte od zajedničkog interesa trebao bi se primjenjivati postupak u tri koraka. Prvo, tržište bi trebalo imati prednost pri ulaganju. Drugo, ako tržište ne ostvaruje ulaganja, trebalo bi istražiti regulatorna rješenja, prema potrebi prilagoditi odgovarajući regulatorni okvir i osigurati ispravnu primjenu odgovarajućeg regulatornog okvira. Treće, ako prva dva koraka nisu dovoljna za potrebna ulaganja u projekte od zajedničkog interesa, financijska pomoć Unije morala bi se moći dodijeliti ako projekt od zajedničkog interesa zadovoljava primjenjive kriterije prihvatljivosti.

---

31 Uredba (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (SL L 249, 14.7.2021., str. 38., http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj).

32 Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1294 od 15. rujna 2020. o mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora (SL L 303, 17.9.2020., str. 1., http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

(73) Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa ne bi smjeli biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije ako se nositelji projekata, operatori ili ulagatelji nalaze u nekoj od situacija za isključenje iz članka 138. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća[33], primjerice u slučajevima osude za prijevaru, korupciju ili postupanje u vezi sa zločinačkom organizacijom. Projekt od zajedničkog interesa trebalo bi moći ukloniti s Unijina popisa ako se njegovo uvrštavanje na taj popis temeljilo na netočnim informacijama koje su bile presudni čimbenik za takvo uvrštavanje ili ako projekt nije u skladu s pravom Unije. Za projekt od zajedničkog interesa koji se nalazi u državama članicama na koje se primjenjuje odstupanje iz ove Uredbe, te države članice trebale bi pri podupiranju zahtjeva za financiranje na temelju Uredbe (EU) 2022/869 za takve projekte osigurati da od projekata izravno ili neizravno ne profitiraju osobe ili subjekti koji su u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

(74) Bespovratna sredstva za radove povezane s projektima od uzajamnog interesa trebala bi biti dostupna pod istim uvjetima kao i za projekte od zajedničkog interesa ako doprinose općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije te ako su ciljevi dekarbonizacije te treće zemlje u skladu s Pariškim sporazumom.

(75) Unija bi trebala olakšati energetske projekte u regijama u nepovoljnom položaju i slabije povezanim, rubnim, najudaljenijim ili izoliranim regijama kako bi se omogućio pristup transeuropskim energetskim mrežama, ubrzao proces dekarbonizacije i smanjila ovisnost o fosilnim gorivima.

(76) U skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 4. veljače 2011. da nijedna država članica nakon 2015. ne bi smjela biti izolirana iz europskih plinskih i elektroenergetskih mreža i da njezina energetska sigurnost ne bi smjela biti ugrožena zbog nedostatka odgovarajućih veza, cilj je ove Uredbe osigurati pristup transeuropskim energetskim mrežama tako što će se okončati energetska izolacija Cipra i Malte, koji još nisu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom. Taj bi se cilj trebao postići tako da se dopusti da projekti u fazi razvoja ili planiranja kojima je dodijeljen status projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom (EU) 2022/869 zadrže svoj status sve dok Cipar i Malta ne budu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom ili do 31. prosinca 2029., ovisno o tome što nastupi ranije. Osim doprinosa razvoju tržišta energije iz obnovljivih izvora, fleksibilnosti i otpornosti energetskog sustava te sigurnosti opskrbe, ti bi projekti omogućili pristup budućim energetskim tržištima, među ostalim i tržištu vodika, i doprinijelo postizanju općih ciljeva energetske i klimatske politike Unije.

(77) Radi dosljednosti predloženih izmjena na temelju ove Uredbe s okvirom Unije za tržišta električne energije, plinova i vodika predlažu se odgovarajuće izmjene članaka 3. i 11. Uredbe (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća[34], članka 48. Uredbe (EU) 2019/943 te članaka 60. i 61. Uredbe (EU) 2024/1789. Te se izmjene odnose na primjeni središnjeg scenarija u desetogodišnjem planu razvoja mreže na razini Unije, razmatranje bežičnih rješenja i drugih alternativa proširenju sustava te pojašnjenje

---

33 Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

34 Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetskih regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj.)

vremenskog područja primjene planova. Te bi uredbe trebalo stoga na odgovarajući način izmijeniti.

(78) Kako bi projekti ključne energetske infrastrukture za Uniju pravovremeno razvili, treći Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa trebao bi ostati na snazi do stupanja na snagu prvog Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s ovom Uredbom. Nadalje, kako bi se omogućio razvoj, praćenje i financiranje projekata od zajedničkog interesa s trećeg Unijina popisa u skladu s Uredbom (EU) 2022/869, određene odredbe Uredbe (EU) 2022/869 trebale bi ostati na snazi i proizvoditi učinke do stupanja na snagu prvog Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa utvrđenog u skladu s ovom Uredbom.

(79) Kako bi se na Unijinu popisu nalazili samo projekti koji najviše doprinose provedbi prioritetnih koridora i područja strateške energetske infrastrukture utvrđenih u Prilogu I. ovoj Uredbi, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora kako bi se izmijenili prilozi ovoj Uredbi radi uspostave i preispitivanja Unijina popisa, poštujući pritom pravo država članica da odobre projekte s Unijina popisa povezane sa svojim državnim područjem.

(80) Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora kako bi razvila središnji scenarij, koji je osnova za planiranje mreže na razini Unije.

(81) Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora kako bi se odredili uvjeti pod kojima TSO-i mogu upotrebljavati prihod od zagušenja i uvjeti pod kojima se cilj iz članka 19. stavka 2. točke (b) Uredbe (EU) 2019/943 smatra primjereno ispunjenim.

(82) Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.[35] Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(83) Rasprave u skupinama ključne su kako bi Komisija donijela delegirane akte kojima se utvrđuje Unijin popis. Stoga je primjereno da Europski parlament i Vijeće, u mjeri u kojoj je to moguće, budu obaviješteni o rezultatima i da na sastanke skupina mogu poslati stručnjake u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. S obzirom na potrebu da se osigura postizanje ciljeva ove Uredbe i na dosadašnji broj projekata na Unijinim popisima projekata na Unijinu popisu ukupno bi trebalo biti toliko da se njima može upravljati, odnosno ne puno više od 220.

(84) Stoga bi uredbe (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 trebalo na odgovarajući način izmijeniti, a Uredbu (EU) 2022/869 staviti izvan snage.

---

35 Međuinstitucijski sporazum Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o boljoj izradi zakonodavstva, SL L 123, 12.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

(85) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, to jest razvoj i interoperabilnost transeuropskih energetskih mreža i povezivanje s takvim mrežama koje doprinose osiguravanju ublažavanja klimatskih promjena, a posebno postizanju energetskih i klimatskih ciljeva Unije i njezina cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., kao i osiguravanju međupovezanosti, energetske sigurnosti, integracije tržišta i sustava, tržišnog natjecanja u korist svih država članica i pristupačnih cijena energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka predloženog djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju smjernice za pravovremeni razvoj i interoperabilnost prioritetnih koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture („prioritetni koridori i područja energetske infrastrukture”) iz Priloga I. kojima se doprinosi osiguravanju ublažavanja klimatskih promjena, a posebno postizanju energetskih i klimatskih ciljeva Unije i njezina cilja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., kao i osiguravanju međupovezanosti, energetske sigurnosti, integracije tržišta i sustava, tržišnog natjecanja u korist svih država članica i pristupačnih cijena energije.

2. Ovom se Uredbom posebno:

   (a) predviđa utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa na Unijinom popisu;

   (b) olakšava pravodobna provedba projekata s Unijina popisa, što se postiže pojednostavnjenjem, bliskijom koordinacijom i ubrzavanjem postupaka izdavanja dozvola te većom transparentnosti i sudjelovanjem javnosti;

   (c) predviđaju pravila za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaje povezane s rizikom za projekte s Unijina popisa;

   (d) utvrđuju uvjeti prihvatljivosti projekata s Unijina popisa za financijsku pomoć Unije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, uz definicije iz uredaba (EU) 2018/1999, (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789, Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i

Vijeća[36] te direktiva (EU) 2019/944 i (EU) 2024/1788, primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u Prilogu II., a nalazi se unutar Unije ili je povezuje s trećim zemljama;

(2) „usko grlo energetske infrastrukture” znači ograničenje fizičkih protoka u energetskom sustavu zbog nedostatnoga kapaciteta prijenosa odnosno transporta uzrokovanog, među ostalim, nedostatkom infrastrukture;

(3) „sveobuhvatna odluka” znači obvezujući dokument, dostupan nositeljima projekata u pisanom ili elektroničkom obliku, koji se sastoji od ili sadržava odluku ili niz odluka koje donosi tijelo ili tijela države članice, ne uključujući sudove, a kojom se određuje ima li nositelj projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture radi realizacije projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa time što mu se omogućuje započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („faza spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donesenu u kontekstu upravnog žalbenog postupka;

(4) „projekt” znači jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opremu ili instalacije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture iz Priloga II.;

(5) „projekt od zajedničkog interesa” znači projekt koji je potreban za provedbu prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I. i koji se nalazi na Unijinu popisu;

(6) „projekt od uzajamnog interesa” znači projekt koji Unija promiče u suradnji s trećom zemljom, koji podupiru vlade zemalja na koje se on izravno odnosi, koji doprinosi cilju klimatske neutralnosti Unije do 2050., nalazi se na Unijinom popisu i pripada jednoj od infrastrukturnih kategorija za električnu energiju utvrđenih u točki 1. podtočkama (a), (d) ili (h) Priloga II. te povezuje elektroenergetski sustav Unije s elektroenergetskom mrežom treće zemlje ili pripada jednoj od infrastrukturnih kategorija za vodik utvrđenih u točki 2. Priloga II. ili pripada jednoj od infrastrukturnih kategorija za CO_2 utvrđenih u točki 4. podtočki (a) ili (c) tog priloga;

(7) „konkurentni projekti” znači projekti koji se u potpunosti ili djelomično odnose na istu utvrđenu infrastrukturnu potrebu;

(8) „nositelj projekta” znači jedno od sljedećeg:

(a) operator prijenosnog odnosno transportnog sustava (TSO), operator distribucijskog sustava (ODS), operator mreže za vodik (HNO) ili drugi operator ili ulagatelj koji razvija projekt s Unijina popisa;

(b) ako postoji više od jednog takvog TSO-a, ODS-a, HNO-a, drugog operatora ili ulagatelja, ili skupina tih osoba, subjekt s pravnom osobnošću na temelju primjenjivog nacionalnog prava koji je određen njihovim ugovornim sporazumom i koji ima ovlasti preuzeti pravne

[36] Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

obveze i snositi financijsku odgovornost u ime stranaka ugovornog sporazuma;

(9) „pametna elektroenergetska mreža” znači elektroenergetska mreža, među ostalim na otocima koji nisu međusobno povezani ili nisu dovoljno povezani s transeuropskim energetskim mrežama, koja omogućuje troškovno učinkovitu integraciju i aktivnu kontrolu ponašanja i djelovanja svih korisnika koji su na nju priključeni, uključujući proizvođače, potrošače i proizvođače-potrošače, kako bi se osigurao gospodarski učinkovit i održiv energetski sustav s niskim gubicima i visokom razinom integracije obnovljivih izvora, sigurnosti opskrbe i sigurnosti, i u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti korisnika koji su priključeni na nju te informacijske i komunikacijske tehnologije za komunikaciju s povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, objektima za skladištenje energije te potrošačima ili proizvođačima-potrošačima, pri čemu je cilj prijenos i distribucija električne energije na održiv, troškovno učinkovit i siguran način;

(10) „nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo određeno u skladu s člankom 76. stavkom 1. Direktive (EU) 2024/1788 ili regulatorno tijelo na nacionalnoj razini određeno u skladu s člankom 57. Direktive (EU) 2019/944;

(11) „relevantno nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo u državama članicama koje su domaćin projektima te u državama članicama na koje projekt pozitivno utječe u znatnoj mjeri;

(12) „predmetno tijelo” znači tijelo koje je prema nacionalnom pravu nadležno za izdavanje različitih dozvola i ovlaštenja povezanih s planiranjem, projektiranjem i izgradnjom objekata potrebnih za dovršetak projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa, uključujući samu energetsku infrastrukturu, te tijelo nadležno za izdavanje dozvola i odobrenja povezanih s radovima potrebnima za dovršetak projekta;

(13) „radovi” znači kupnja, nabava i upotreba sastavnih dijelova, sustava i usluga, uključujući softver, izrada nacrta, prenamjena te izvođenje građevinskih radova i montaža u vezi s projektom, prihvaćanje tehničkih uvjeta montaže i početak provedbe projekta;

(14) „studije” znači aktivnosti potrebne za pripremu provedbe projekta, uključujući pripremne studije, studije izvedivosti, evaluacijske studije, studije ispitivanja i validacijske studije, uključujući softver, i sve ostale mjere tehničke podrške, uključujući prethodne aktivnosti utvrđivanja i razvoja projekta te odlučivanja o njegovu financiranju, kao što su izviđanje dotičnih lokacija i priprema financijskog paketa;

(15) „puštanje u rad” znači postupak puštanja projekta u rad nakon njegove izgradnje;

(16) „namjenski objekti za vodik” znači infrastruktura za vodik projektirana za isključivu uporabu ili prijevoz čistog vodika bez potrebe za daljnjim radovima na prilagodbi, uključujući mreže plinovoda ili skladišne objekte koji su novoizgrađeni, prenamijenjeni iz objekata za prirodni plin ili oboje;

(17) „prenamjena” znači tehnička nadogradnja ili izmjena postojeće infrastrukture za prirodni plin kako bi se osiguralo da je namijenjena isključivo za uporabu vodika;

(18) „prilagodba klimatskim promjenama” znači postupak kojim se osigurava da se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena postiže procjenom osjetljivosti na klimatske promjene i rizika, među ostalim pomoću relevantnih mjera prilagodbe;

(19) „bežična rješenja” znači ulaganja u energetsku infrastrukturu u području električne energije koja mogu povećati raspoloživi kapacitet mreže ili poboljšati učinkovitost rada mreže uvođenjem tehnologija za poboljšanje mreže, uključujući digitalna rješenja.

POGLAVLJE II.

Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa

Članak 3.

Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa

1. Regionalne skupine („skupine”) osnivaju se u skladu s postupkom iz odjeljka 1. Priloga III. Članstvo u svakoj skupini temelji se na svakom prioritetnom koridoru i području te njihovoj geografskoj pokrivenosti kako je utvrđeno u Prilogu I. Skupine se prema potrebi mogu spojiti ili sastati u različitim sastavima. Međuregionalna konfiguracija sastanaka svih skupina jest Skupina TEN-E. Ovlast odlučivanja u skupinama ograničena je na države članice i Komisiju (zajedno „tijelo za donošenje odluka”) i temelji se na konsenzusu.

2. Skupina TEN-E donosi poslovnik, uzimajući u obzir odredbe utvrđene u Prilogu III. Taj se poslovnik primjenjuje na sve skupine.

3. Tijelo za donošenje odluka svake skupine donosi regionalni popis projekata sastavljen u skladu s postupkom utvrđenim u odjeljku 2. Priloga III., doprinosom svakog projekta provedbi prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture iz Priloga I. te njihovim ispunjavanjem kriterija utvrđenih u članku 4.

   Pri sastavljanju regionalnog popisa tijelo za donošenje odluka skupine:

   (a) za svaki pojedinačni prijedlog projekta traži odobrenje država članica na čije se državno područje projekt odnosi, a ako država članica ne dâ odobrenje, tijelu za donošenje odluka iznosi svoje utemeljene razloge;

   (b) uzima u obzir savjete Komisije kako bi projekata na Unijinu popisu bilo toliko da se njima može upravljati.

4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem Unijina popisa, podložno članku 172. drugom stavku Ugovora.

   Unijin popis utvrđuje se svake dvije godine na temelju regionalnih popisa koje donose tijela za donošenje odluka skupina osnovanih na temelju odjeljka 1. točke 1. Priloga III. u skladu s postupkom iz stavka 3. ovog članka.

   Komisija donosi delegirani akt o utvrđivanju prvog Unijina popisa u skladu s ovom Uredbom do 30. studenog 2029.

   Ako delegirani akt koji je Komisija donijela na temelju ovog stavka ne može stupiti na snagu zbog prigovora Europskog parlamenta ili Vijeća u skladu s člankom 23.

stavkom 6., Komisija odmah saziva skupine kako bi sastavila nove regionalne popise uzimajući u obzir razloge za prigovor. Komisija donosi novi delegirani akt o utvrđivanju Unijina popisa što je moguće prije.

5. Pri utvrđivanju Unijina popisa kombiniranjem regionalnih popisa iz stavka 3. Komisija, uzimajući u obzir rasprave skupina:

(a) osigurava uvrštavanje samo projekata koji ispunjavaju kriterije iz članka 4.;

(b) osigurava dosljednost među regijama;

(c) uzima u obzir mišljenja država članica iz odjeljka 2. točke 10. Priloga III.;

(d) nastoji osigurati da je na Unijinu popisu toliko projekata da se njima može upravljati.

6. Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) Priloga II., ovisno o slučaju, postaju sastavni dio relevantnih regionalnih planova ulaganja donesenih u skladu s člankom 34. Uredbe (EU) 2019/943 i relevantnih nacionalnih desetogodišnjih planova razvoja mreže donesenih u skladu s člankom 51. Direktive (EU) 2019/944. Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 2. Priloga II., ovisno o slučaju, postaju sastavni dio desetogodišnjeg plana razvoja mreže za vodik na temelju članka 55. Direktive (EU) 2024/1788 i drugih nacionalnih infrastrukturnih planova, prema potrebi. Ti projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa dobivaju najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih nacionalnih planova. Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte ni projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

7. Projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) te točki 2. Priloga II., ovisno o slučaju, i koji su konkurentni projekti ili projekti koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III. mogu se uključiti u relevantne regionalne planove ulaganja, nacionalne desetogodišnje planove razvoja mreže i druge nacionalne infrastrukturne planove, prema potrebi, kao projekti koji se razmatraju.

Članak 4.

Kriteriji za procjenu projekata od strane skupina

1. Projekt od zajedničkog interesa mora ispunjavati sljedeće opće kriterije:

(a) projekt je potreban za najmanje jedan od prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture iz Priloga I.;

(b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., nadilaze njegove troškove, među ostalim i dugoročno;

(c) projekt zadovoljava bilo koji od sljedećih kriterija:

i. uključuje najmanje dvije države članice tako što izravno ili neizravno, međupovezanošću s trećom zemljom, prelazi granicu dviju ili više država članica;

ii. nalazi se na državnom području jedne države članice, u unutrašnjosti ili na moru, uključujući otoke, i ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 1. Priloga IV.

2. Projekt od uzajamnog interesa mora ispunjavati sve sljedeće opće kriterije:

(a) projekt znatno doprinosi ciljevima iz članka 1. stavka 1. i ciljevima treće zemlje, posebno neometanjem kapaciteta treće zemlje da postupno ukine objekte za proizvodnju fosilnih goriva za domaću potrošnju te održivosti;

(b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., za Uniju ili kumulativno za Uniju i ugovornu stranku Energetske zajednice ili zemlju EGP-a koja je izravno uključena u projekt, nadilaze njegove troškove za Uniju ili kumulativno za Uniju i ugovornu stranku Energetske zajednice ili zemlju EGP-a, ovisno o slučaju, među ostalim i dugoročno;

(c) projekt izravno povezuje državno područje najmanje jedne države članice s državnim područjem treće zemlje izravnim povezivanjem relevantne države članice s prvim mjestom priključenja na elektroenergetsku mrežu treće zemlje ili prvim mjestom priključenja na mrežu za vodik ili CO_2 u trećoj zemlji te ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 2. Priloga IV.;

(d) dio projekta koji se nalazi na državnom području države članice usklađen je s direktivama (EU) 2019/944 i (EU) 2024/1788 ako pripada kategorijama infrastrukture utvrđenima u točkama 1. i 2. Priloga II. ovoj Uredbi;

(e) postoji visoka razina konvergencije okvira politike uključene treće zemlje i dokazani su pravni provedbeni mehanizmi kojima se podupiru ciljevi politike Unije, posebno kako bi se zajamčilo sljedeće:

i. dobro funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta u Uniji;

ii. sigurnost mreže i sigurnost opskrbe u Uniji koja se, među ostalim, temelji na različitim izvorima, suradnji i solidarnosti;

iii. energetski sustav, uključujući proizvodnju, prijenos odnosno transport i distribuciju, koji se kreće prema cilju klimatske neutralnosti, u skladu s Pariškim sporazumom i energetskim i klimatskim ciljevima Unije i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050., posebno izbjegavanje istjecanja ugljika;

(f) uključena treća zemlja podupire prioritetni status projekta, kako je utvrđeno u članku 7., i druga ulaganja u trećoj zemlji potrebna za ostvarenje koristi projekta kako je navedeno u točki (b) ovog stavka te se izričito obvezuje poštovati sličan vremenski okvir za ubrzanu provedbu i druge mjere politike i regulatorne mjere potpore koje se primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa u Uniji.

Kad je riječ o projektima za skladištenje ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 4. podtočki (c) Priloga II., projekt mora biti potreban kako bi se omogućio prekogranični transport i skladištenje ugljikova dioksida, a treća zemlja u kojoj se projekt nalazi mora imati odgovarajući pravni

okvir koji se temelji na dokazanim učinkovitim provedbenim mehanizmima kako bi se na projekt primjenjivali standardi i zaštitne mjere kojima se sprečava svako istjecanje ugljikova dioksida. Kad je riječ o klimi, zdravlju ljudi i ekosustavima, jamči se sigurnost i učinkovitost trajnog skladištenja ugljikova dioksida, pri čemu se postiže barem ista razina kao ona predviđena pravom Unije.

3. Sljedeći posebni kriteriji primjenjuju se na projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa, prema potrebi, koji pripadaju posebnim kategorijama energetske infrastrukture:

(a) kad je riječ o projektima prijenosa, distribucije i skladištenja električne energije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti integracijom obnovljive energije u mrežu, prijenosom ili distribucijom energije proizvedene iz obnovljivih izvora do glavnih centara potrošnje i skladišta, kao i, prema potrebi, smanjenju ograničavanja energije te doprinosi najmanje jednom od sljedećih posebnih kriterija:

i. integraciji tržišta, među ostalim prestankom energetske izolacije najmanje jedne države članice i smanjenjem uskih grla energetske infrastrukture, tržišnom natjecanju, interoperabilnosti i fleksibilnosti sustava;

ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim interoperabilnošću, fleksibilnošću sustava, kibernetičkom sigurnošću, odgovarajućim priključcima te sigurnim i pouzdanim radom sustava;

(b) kad je riječ o projektima pametnih elektroenergetskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (g) Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti integracijom obnovljive energije u mrežu i doprinosi najmanje dvama sljedećim posebnim kriterijima:

i. sigurnosti opskrbe, među ostalim učinkovitošću i operabilnošću prijenosa i distribucije električne energije u svakodnevnom radu mreže, izbjegavanjem zagušenja te integracijom i uključivanjem korisnika mreže;

ii. integraciji tržišta, među ostalim učinkovitim radom sustava i upotrebom interkonekcijskih vodova;

iii. sigurnosti mreže, fleksibilnosti i kvaliteti opskrbe, među ostalim opsežnijim uvođenjem inovacija u uravnoteženju, tržištima fleksibilnosti, kibernetičkoj sigurnosti, praćenju, kontroli sustava i ispravljanju pogrešaka;

iv. pametnoj integraciji sektora, bilo u energetskom sustavu povezivanjem različitih nositelja energije i sektora, bilo, u širem smislu, davanjem prednosti sinergijama i koordinaciji između energetskog, prometnog i telekomunikacijskog sektora;

(c) kad je riječ o projektima koji pripadaju kategoriji infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) Priloga II., projekt doprinosi sljedećim posebnim kriterijima:

i. sigurnosti opskrbe, među ostalim zaštitom objekata od rizika i doprinosom mjerama utvrđenima u skladu s člancima 7. i 11. Uredbe (EU) 2019/941 o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije;

ii. sigurnosti mreže, među ostalim mjerama koje omogućuju viši stupanj fizičke i kibernetičke sigurnosti, praćenja i kontrole sustava;

(d) kad je riječ o projektima transporta i skladištenja ugljikova dioksida koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 4. Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti smanjenjem emisija ugljikova dioksida u povezanim industrijskim postrojenjima i doprinosi svim sljedećim posebnim kriterijima:

i. izbjegavanju emisija ugljikova dioksida uz održavanje sigurnosti opskrbe;

ii. povećanju otpornosti i sigurnosti transporta i skladištenja ugljikova dioksida;

iii. učinkovitom korištenju resursa, omogućivanjem povezivanja više izvora ugljikova dioksida i skladišta putem zajedničke infrastrukture i smanjenjem opterećenja i rizika za okoliš na najmanju moguću mjeru;

(e) kad je riječ o projektima u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 2. Priloga II., projekt znatno doprinosi održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, poboljšanjem uvođenja obnovljivog ili niskougljičnog vodika, s naglaskom na vodiku iz obnovljivih izvora posebno u primjenama u krajnjoj potrošnji, kao što su sektori u kojima je teško smanjiti emisije, u kojima energetski učinkovitija rješenja nisu izvediva, i podupiranjem proizvodnje energije iz varijabilnih obnovljivih izvora tako što nudi fleksibilnost, rješenja za skladištenje ili oboje te projekt znatno doprinosi najmanje jednom od sljedećih posebnih kriterija:

i. integraciji tržišta, među ostalim povezivanjem postojećih ili novih mreža za vodik država članica ili na drugi način doprinosi nastanku mreže Unije za transport i skladištenje vodika te osigurava interoperabilnost povezanih sustava;

ii. sigurnosti opskrbe i fleksibilnosti, među ostalim putem odgovarajućih priključaka te olakšavanjem sigurnog i pouzdanog rada sustava;

iii. tržišnom natjecanju, među ostalim omogućivanjem pristupa većem broju izvora opskrbe i korisnika mreže na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi;

(f) kad je riječ o elektrolizatorima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 3. Priloga II., projekt znatno doprinosi svim sljedećim posebnim kriterijima:

i. održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem uvođenja obnovljivog ili niskougljičnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora, kao i sintetičkih goriva takvog podrijetla;

ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim doprinosom sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava ili ponudom rješenja za skladištenje ili rješenja za fleksibilnost, ili oboje, kao što su upravljanje potrošnjom i usluge uravnoteženja;

iii. omogućivanju usluga fleksibilnosti, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje olakšavanjem pametne integracije energetskog sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima.

4. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u Prilogu II., kriteriji utvrđeni u stavku 3. ovog članka procjenjuju se u skladu s pokazateljima utvrđenima u točkama od 3. do 8. Priloga IV.

5. Kako bi se olakšala procjena svih projekata koji bi mogli biti prihvatljivi kao projekti od zajedničkog interesa i uvršteni na regionalni popis, svaka skupina transparentno i objektivno procjenjuje doprinos svakog projekta provedbi istog prioritetnoga koridora ili područja energetske infrastrukture. Svaka skupina utvrđuje svoju metodu procjene na temelju ukupnog doprinosa kriterijima iz stavka 3. Na temelju te procjene projekti se rangiraju za internu uporabu skupine. Projekti se ne rangiraju ni na regionalnim popisima ni na Unijinu popisu niti u bilo koju naknadnu svrhu, osim kako je navedeno u odjeljku 2. točki 15. Priloga III.

Kako bi se osigurala dosljedna metoda procjene među različitim skupinama, pri procjeni projekata svaka skupina uzima u obzir:

(a) hitnost i doprinos svakog predloženog projekta kako bi se ostvarili energetski i klimatski ciljevi Unije i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050., ciljevi integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe;

(b) komplementarnost svakog predloženog projekta s drugim predloženim projektima, uključujući konkurentne ili potencijalno konkurentne projekte;

(c) moguće sinergije s prioritetnim koridorima i tematskim područjima utvrđenima u okviru transeuropskih mreža za promet i telekomunikacije;

(d) za predložene projekte koji su u trenutku procjene projekti s Unijina popisa, napredak u njihovoj provedbi i njihova usklađenost s obvezama izvješćivanja i transparentnosti utvrđenima u ovoj Uredbi;

(e) eventualna izravna ili neizravna odgovornost treće zemlje kao korisnika, dioničara ili krajnjega korisnika kao nositelja projekta u bilo kojem od predloženih projekata.

Kad je riječ o pametnim elektroenergetskim mrežama koje pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (g) Priloga II. i projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočki (e) Priloga II., rangiranje se provodi za projekte koji utječu na dvije iste države članice, pri čemu se u obzir uzima i broj korisnika na koje projekt utječe, godišnja potrošnja energije i udio proizvodnje iz izvora koji se ne mogu dispečirati na području koje pokrivaju ti korisnici.

Članak 5.

Provedba i praćenje projekata s Unijina popisa

1. Nositelji projekata sastavljaju plan provedbe za projekte s Unijina popisa u roku od dva mjeseca od njihova uvrštenja na Unijin popis, s rasporedom koji uključuje sve u nastavku:

(a) studije izvedivosti i projektne studije, uključujući studije procjene rizika u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama te fizičke i kibernetičke sigurnosti,

na temelju zahtjeva iz direktiva (EU) 2022/2557 i (EU) 2022/2555, ako je primjenjivo, kao i usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i načelom „nenanošenja bitne štete”;

(b) odobrenje nacionalnog regulatornog tijela ili drugog predmetnog tijela;

(c) izgradnju i puštanje u rad;

(d) postupak izdavanja dozvola iz članka 10. stavka 9. točke (c).

2. TSO-i, ODS-i, HNO-i i drugi operatori surađuju radi olakšavanja razvoja projekata s Unijina popisa na svojem području.

3. Agencija za suradnju energetskih regulatora (Agencija) i predmetne skupine prate napredak postignut u provedbi projekata s Unijina popisa i prema potrebi daju preporuke radi olakšavanja njihove provedbe. Skupine mogu zahtijevati dodatne informacije u skladu sa stavcima 4., 5. i 6., sazivati sastanke s relevantnim stranama i pozvati Komisiju da provjeri informacije dostavljene na terenu.

4. Do 31. prosinca godine u kojoj Unijin popis na kojem je projekt uvršten stupi na snagu i počne proizvoditi učinke te svake sljedeće godine nositelji projekata nacionalnom nadležnom tijelu iz članka 8. stavka 1. podnose izvješće za svaki projekt od zajedničkog interesa i projekt od uzajamnog interesa koji promiču.

U tom se izvješću navode pojedinosti o:

(a) napretku postignutom u razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekta, kako je utvrđeno u planu provedbe iz stavka 1. ovog članka, posebno u pogledu postupka izdavanja dozvola i postupka savjetovanja, kao i usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu, načelom da se ne nanosi bitna šteta okolišu, poduzetim mjerama prilagodbe klimatskim promjenama i poduzetim mjerama ublažavanja koje proizlaze iz rizika procijenjenih za projekt na temelju članka 5. stavka 1. točke (a), prema potrebi, i na temelju zahtjeva iz direktiva (EU) 2022/2557 i (EU) 2022/2555, ako je primjenjivo;

(b) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan provedbe, razlozima takvih kašnjenja i drugim poteškoćama na koje se naišlo;

(c) prema potrebi, revidiranom planu provedbe za prevladavanje kašnjenja.

5. Do 28. veljače svake godine nakon što nositelj projekta podnese izvješće iz stavka 4. ovog članka nadležna tijela iz članka 8. stavka 1. Agenciji i odgovarajućoj skupini podnose izvješće iz stavka 4. ovog članka dopunjeno informacijama o napretku i, prema potrebi, kašnjenjima u provedbi i postupcima izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa koji se nalaze na njihovu državnom području, kao i razlozima za ta kašnjenja. Doprinos nadležnih tijela izvješću jasno se označava i sastavlja bez izmjene teksta izvješća koji dostavljaju nositelji projekata.

6. Do 30. travnja svake godine u kojoj bi trebalo donijeti novi Unijin popis Agencija skupinama podnosi konsolidirano izvješće za projekte s Unijina popisa koji su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela te u njemu evaluira ostvareni napredak i očekivane promjene troškova projekta te, prema potrebi, daje preporuke o tome kako prevladati kašnjenja i poteškoće na koje se naišlo. U tom konsolidiranom izvješću ocjenjuje se i provedba članka 3. stavaka 6. i 7. u pogledu projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa.

U opravdanim slučajevima Agencija od nadležnih tijela može zatražiti dodatne informacije potrebne za obavljanje svojih zadaća utvrđenih u ovom stavku.

7. Ako puštanje u rad projekta s Unijina popisa kasni u odnosu na plan provedbe, osim zbog razloga koji su izvan kontrole nositelja projekta, primjenjuju se sljedeće mjere:

   (a) ako se u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravom primjenjuju mjere iz članka 55. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive (EU) 2024/1788 i članka 51. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive (EU) 2019/944, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju provedbu ulaganja;

   (b) ako se ne primjenjuju mjere nacionalnih regulatornih tijela u skladu s točkom (a) ovog stavka, nositelj projekta u roku od 12 mjeseci od datuma puštanja u rad utvrđenog u provedbenom planu odabire treću stranu za financiranje ili izgradnju cijelog projekta ili njegova dijela;

   (c) ako treća strana nije odabrana u skladu s točkom (b), država članica ili, ako je država članica tako predvidjela, nacionalno regulatorno tijelo, može u roku od dva mjeseca od isteka razdoblja iz točke (b) imenovati treću stranu za financiranje ili izgradnju projekta, a nositelj projekta dužan ju je prihvatiti;

   (d) ako je kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe dulje od 26 mjeseci, Komisija, podložno dogovoru i uz punu suradnju predmetnih država članica, može objaviti poziv na podnošenje prijedloga za izgradnju projekta u skladu s dogovorenim vremenskim okvirom koji je otvoren svakoj trećoj strani koja je sposobna postati nositelj projekta;

   (e) ako se primjenjuju mjere iz točke (c) ili (d), operator sustava na čijem se području nalazi ulaganje: pruža provedbenim operatorima ili ulagateljima ili trećoj strani sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja; priključuje nove objekte na prijenosnu ili transportnu mrežu; ili, ako je primjenjivo, distribucijsku mrežu i općenito postupa najbolje što može kako bi olakšao provedbu ulaganja te siguran, pouzdan i učinkovit rad i održavanje projekta s Unijina popisa.

8. Projekt s Unijina popisa može se ukloniti s Unijina popisa u skladu s postupkom utvrđenim u članku 3. stavku 4. ako se njegovo uvrštavanje na taj popis temeljilo na netočnim informacijama koje su bile presudne za to uvrštavanje ili ako projekt nije u skladu s pravom Unije.

9. Projekti koji više nisu na Unijinu popisu gube sva prava i obveze povezane sa statusom projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa koji su predviđeni ovom Uredbom.

   Međutim, prava i obveze koji su utvrđeni u poglavlju III. zadržavaju se za projekte koji više nisu na Unijinu popisu, ali čiji je spis zahtjeva nadležno tijelo prihvatilo na pregled, osim u slučaju da je projekt uklonjen s Unijina popisa zbog razloga navedenih u stavku 8. ovog članka.

10. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje financijska pomoć Unije koja je odobrena bilo kojem projektu s Unijina popisa prije njegova uklanjanja s Unijina popisa.

Članak 6.

Europski koordinatori

1. Ako projekt od zajedničkog interesa ili projekt od uzajamnog interesa naiđe na značajne teškoće u provedbi, Komisija u dogovoru s dotičnim državama članicama

može odrediti europskog koordinatora na razdoblje do godinu dana, koje se može dvaput obnoviti.

2. Europski koordinator:

(a) promiče projekte za koje je imenovan europskim koordinatorom i prekogranični dijalog između nositelja projekata i svih predmetnih dionika;

(b) pomaže i koordinira sve strane u savjetovanju s predmetnim dionicima, prema potrebi u raspravi o alternativnim pravcima, i ishođenju potrebnih dozvola za projekte;

(c) prema potrebi savjetuje nositelje projekta o financiranju projekta;

(d) osigurava da dotične države članice dobiju odgovarajuću podršku i strateško usmjerenje za pripremu i provedbu projekata;

(e) počevši od dana svojeg imenovanja, svake godine i, prema potrebi, nakon završetka svojeg mandata, podnosi Komisiji izvješće o napretku projekata te o svim poteškoćama i preprekama zbog kojih bi puštanje projekata u rad moglo znatno kasniti; prema potrebi, u izvješću daje preporuke za prevladavanje prepreka i poteškoća.

Komisija prosljeđuje izvješće europskog koordinatora iz točke (e) prvog podstavka Europskom parlamentu i predmetnim skupinama.

3. Europski koordinator odabire se u okviru otvorenog, nediskriminirajućeg i transparentnog postupka na temelju iskustva kandidata s obzirom na posebne zadaće koje mu se dodjeljuju za predmetne projekte.

4. U odluci o određivanju europskog koordinatora određuju se nadležnosti, s detaljima o trajanju mandata, posebne zadaće i odgovarajući rokovi te metodologija koja se mora poštovati. Rad na koordinaciji mora biti razmjeran složenosti i procijenjenim troškovima projekata.

5. Predmetne države članice u potpunosti surađuju s europskim koordinatorom u izvršavanju zadaća iz stavaka 2. i 4.

POGLAVLJE III.

Izdavanje dozvola i sudjelovanje javnosti

Članak 7.

Prioritetni status projekata s Unijina popisa

1. Unijinim popisom utvrđuje se, za potrebe svake odluke donesene u postupku izdavanja dozvola, nužnost projekata s Unijina popisa iz perspektive energetske i klimatske politike, ne dovodeći u pitanje točnu lokaciju, pravac ni tehnologiju projekta.

Prvi podstavak ne primjenjuje se na konkurentne projekte ni na projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

2. Radi učinkovite administrativne obrade spisi zahtjeva koji se odnose na projekte s Unijina popisa, nositelji projekata i sva predmetna tijela osiguravaju da se ti zahtjevi obrađuju na najbrži mogući način u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

3. Projekti s Unijina popisa imaju status od najvećeg mogućeg nacionalnog značaja ako takav status postoji u nacionalnom pravu te ih se na odgovarajući način obrađuje u postupku izdavanja dozvola, uključujući postupke koji se odnose na procjene utjecaja na okoliš, prostorno planiranje te dodjelu prava puta i izvlaštenje potrebnog zemljišta.

4. Svi postupci rješavanja sporova, parnični postupci, žalbeni postupci i pravna sredstva koji se odnose na projekte s Unijina popisa i vode pred nacionalnim sudovima i vijećima, uključujući posredovanje i arbitražu, ako postoje u nacionalnom pravu, provode se hitno, ako su te u mjeri u kojoj su takvi hitni postupci predviđeni nacionalnim pravom.

5. Kad je riječ o utjecajima na okoliš navedenima u članku 6. stavku 4. Direktive 92/43/EEZ i članku 4. stavku 7. Direktive 2000/60/EZ, pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti utvrđeni u tim direktivama, projekti s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama infrastrukture iz točaka 2., 3. i 4. Priloga II. ovoj Uredbi smatraju se projektima od javnog interesa iz perspektive energetske politike, a mogu se smatrati i projektima od prevladavajućeg javnog interesa.

   Ako je u skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive 92/43/EEZ potrebno mišljenje Komisije, Komisija i nacionalno nadležno tijelo iz članka 8. ove Uredbe osiguravaju da se odluka o prevladavajućem javnom interesu projekta donese u rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2. ove Uredbe.

   Prvi i drugi podstavak ne primjenjuju se na konkurentne projekte ni na projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

6. Dok se ne postigne klimatska neutralnost na razini Unije, u postupku izdavanja dozvola planiranje, izgradnja i rad projekata koji pripadaju kategoriji infrastrukture iz točke 1. Priloga II. obuhvaćeni su odredbom članka 8. stavka 8. Direktive (EU) 2019/944 i smatra se da su od prevladavajućeg javnog interesa te da služe javnom zdravlju i sigurnosti pri uspostavljanju ravnoteže pravnih interesa u pojedinačnim slučajevima za potrebe članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. točke (c) Direktive 92/43/EEZ, članka 4. stavka 7. Direktive 2000/60/EZ te članka 9. stavka 1. točke (a) Direktive 2009/147/EZ. Države članice u opravdanim i posebnim okolnostima mogu ograničiti primjenu te pretpostavke na određene dijelove svojeg državnog područja, određene vrste tehnologije ili projekte s određenim tehničkim karakteristikama.

   Države članice u postupku planiranja i izdavanja dozvola prednost daju izgradnji i radu projekata koji pripadaju kategoriji infrastrukture iz točke 1. Priloga II. pri uspostavljanju ravnoteže pravnih interesa u pojedinačnim slučajevima za druge potrebe osim onih iz prvog podstavka, uz iznimku kulturne baštine, na temelju pravnih kriterija kako bi se osigurala usklađena provedba.

   Prvi podstavak ne primjenjuje se na konkurentne projekte ni na projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi za pojedini projekt kako je navedeno u odjeljku 2. točki 1. podtočki (d) Priloga III.

7. Dok se na razini Unije ne postigne klimatska neutralnost, u pogledu projekata s Unijina popisa koji pripadaju infrastrukturnim kategorijama iz točke 1. Priloga II. ovoj Uredbi, a koji su izričito uključeni u nacionalni razvojni plan koji je podvrgnut

strateškoj procjeni utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2001/42 i, ako bi mogao imati znatan utjecaj na područja mreže Natura 2000, odgovarajućoj procjeni u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive 92/43/EEZ, države članice u mjeri u kojoj je projekt u skladu s procijenjenim nacionalnim razvojnim planom i ne prelazi ga mogu učiniti sljedeće:

(a) izuzeti te projekte iz procjene utjecaja na okoliš u skladu s člankom 2. stavkom 1. Direktive 2011/92/EU; i

(b) izuzeti te projekte iz procjene učinka na područja mreže Natura 2000 u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive 92/43/EEZ i iz procjene učinka na zaštitu vrsta u skladu s člankom 12. stavkom 1. Direktive 92/43/EEZ i člankom 5. Direktive 2009/147/EZ.

Za projekte koji se nalaze na područjima mreže Natura 2000 i područjima određenima u okviru nacionalnih programa zaštite prirode i bioraznolikosti ili kroz njih prolaze izuzeća iz prvog podstavka primjenjuju se samo ako ne postoje razmjerne alternative za njihovu provedbu, uzimajući u obzir ciljeve dotičnog područja. Projekti iz Priloga II. točke 1. podtočke (c) isključuju područja mreže Natura 2000 i područja određena u okviru nacionalnih programa zaštite prirode.

8. Ako primjenjuju izuzeća iz stavka 7., države članice pravila o djelotvornim mjerama ublažavanja koje treba donijeti za projekte s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama infrastrukture iz Priloga II. točke 1. utvrđuju na temelju nacionalnog razvojnog plana kako bi se izbjegli mogući negativni učinci na okoliš ili, ako to nije moguće, kako bi ih se znatno ublažilo. Države članice odgovarajuće mjere ublažavanja primjenjuju pravodobno radi usklađenosti s obvezama utvrđenima u članku 6. stavku 2. Direktive 92/43/EEZ i članku 4. stavku 1. točki (a) podtočki i. Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te kako bi se izbjeglo pogoršanje i postiglo dobro ekološko stanje ili dobar ekološki potencijal u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2000/60/EZ.

Usklađenost s pravilima iz prvog podstavka ovog stavka i provedba odgovarajućih mjera ublažavanja u okviru pojedinačnih projekata dovode do pretpostavke da projekti ne krše odredbe navedene u tom podstavku, ne dovodeći u pitanje stavak 10. ovog članka.

9. Države članice omogućuju sudjelovanje javnosti u izradi nacionalnog razvojnog plana u skladu s člancima 6. i 7. Direktive 2001/42/EZ, uključujući utvrđivanje dijela javnosti na koji utječe ili bi mogla utjecati provedba tog plana i projekata s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama infrastrukture iz točke 1. Priloga II. ovoj Uredbi uključenih u taj plan.

10. U vezi s projektima za koje države članice odluče primijeniti izuzeća iz stavka 7. nadležna tijela provode provjeru kako bi utvrdila:

(a) je li vjerojatno da će projekt imati znatne štetne učinke koji nisu utvrđeni u procjeni utjecaja na okoliš u okviru nacionalnog razvojnog plana provedene u skladu s Direktivom 2001/42/EZ i, prema potrebi, Direktivom 92/43/EEZ;

(b) je li projekt obuhvaćen područjem primjene članka 7. Direktive 2011/92/EU i članka 2. Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica zbog vjerojatnosti da će imati znatne učinke na okoliš u drugoj državi članici ili zbog zahtjeva države članice na koju bi projekt mogao znatno utjecati.

Provjera iz prvog podstavka dovršava se u roku od 45 dana od obavijesti nositelja projekta iz članka 10. stavka 5.

11. Ako bi projekt na državnom području države članice mogao imati znatne učinke na okoliš drugih država članica, država članica u kojoj se projekt nalazi dužna je primijeniti članak 7. Direktive 2011/92/EU i članke od 2. do 7. Konvencije o procjeni učinka na okoliš preko državnih granica.

12. Ako se u postupku provjere utvrdi da će projekt vrlo vjerojatno imati znatne nepredviđene štetne učinke kako je navedeno u stavku 10. ovog članka, nadležna tijela obavješćuju nositelja projekta da su potrebne procjene iz stavka 7. točaka (a) i (b) ovog članka i na temelju postojećih podataka za te projekte primjenjuju odgovarajuće i razmjerne mjere ublažavanja radi usklađenosti s člankom 12. stavkom 1. Direktive 92/43/EEZ i člankom 5. Direktive 2009/147/EZ. Ako nije moguće primijeniti takve mjere ublažavanja, nadležna tijela osiguravaju da nositelji projekata donesu odgovarajuće kompenzacijske mjere kako bi se odgovorilo na te učinke koje, ako nisu dostupne druge razmjerne kompenzacijske mjere, mogu biti u obliku novčane naknade za programe zaštite vrsta kako bi se osiguralo ili poboljšalo stanje očuvanosti zahvaćenih vrsta.

13. Pri procjeni postoje li zadovoljavajuća alternativna rješenja za projekte s Unijina popisa koji pripadaju infrastrukturnim kategorijama iz točaka 2., 3. i 4. Priloga II. ovoj Uredbi za potrebe članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ, članka 4. stavka 7. točke (d) Direktive 2000/60/EZ i članka 9. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ uvjet da ne postoje zadovoljavajuća alternativna rješenja ispunjen je ako ne postoje zadovoljavajuća alternativna rješenja kojima se može postići isti cilj predmetnog projekta u smislu razvoja istoga kapaciteta istom tehnologijom u istom ili sličnom vremenskom okviru i bez znatno viših troškova.

14. Pri provedbi kompenzacijskih mjera za projekte s Unijina popisa koji pripadaju kategorijama infrastrukture iz točaka 2., 3. i 4. Priloga II. ovoj Uredbi za potrebe članka 6. stavka 4. Direktive 92/43/EEZ države članice mogu dopustiti da se takve kompenzacijske mjere provode usporedno s provedbom projekta, ali samo u opravdanim slučajevima i ako se prije uvođenja tih mjera može razumno dokazati da plan ili projekt ne bi nepovratno utjecao na ekološke procese ključne za održavanje strukture i funkcija područja te da ne bi ugrozio sveukupnu koherentnost mreže Natura 2000. Države članice mogu dopustiti da se te kompenzacijske mjere s vremenom prilagode u skladu s načelom predostrožnosti, ovisno o tome očekuje li se pojava znatnih negativnih učinaka u kratkoročnom, srednjoročnom ili dugoročnom razdoblju.

15. Na procjenu zadovoljavajućih alternativnih rješenja za projekte koji pripadaju kategoriji infrastrukture iz točke 1. Priloga II. ovoj Uredbi te provedbe kompenzacijskih mjera za te projekte primjenjuje se članak 8.a Direktive (EU) 2019/944.

Članak 8.

Organizacija postupka izdavanja dozvola

1. Svaka država članica osigurava da jedno nacionalno nadležno tijelo:

   (a) djeluje kao jedina kontaktna točka za nositelje projekata u postupku izdavanja dozvola, odgovara na njihove upite, posreduje u svim kontaktima s predmetnim

tijelima i pruža im potporu znanjem i informacijama usmjerenim na najbrži mogući postupak;

(b) zaprima zahtjeve za izdavanje dozvola od nositelja projekata s Unijina popisa i sve relevantne dokumente u elektroničkom obliku te ih prosljeđuje predmetnim tijelima;

(c) olakšava i koordinira postupak izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa na njihovu državnom području zajedno s drugim predmetnim tijelima te u suradnji s njima utvrđuje koja su odobrenja, dozvole i procjene potrebni za dovršetak postupka izdavanja dozvola i donošenje sveobuhvatne odluke u skladu sa stavkom 3. To uključuje opseg i razinu detaljnosti studija, procjena i dokumentacije koje nositelji projekata moraju izraditi;

(d) suradnju i komunikaciju s nacionalnim nadležnim tijelima drugih država članica kako bi se olakšao i koordinirao postupak izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa na njihovu državnom području, kao i tijelima za izdavanje dozvola u trećim zemljama za projekte od zajedničkog interesa, uključujući usklađivanje javnih savjetovanja za prekogranične projekte u skladu s člankom 9. stavkom 5., razmjenu informacija o vjerojatnim znatnim prekograničnim učincima u skladu s člankom 9. stavkom 6., usklađivanje vremenskog okvira i zahtjeva za studije, dozvole ili odobrenja koje treba provesti te organiziranje postupka prije podnošenja zahtjeva u skladu s člankom 10. stavkom 9.;

(e) prati razvoj i kašnjenja projekata s Unijina popisa na njihovu državnom području, među ostalim tako što zaprima i odobrava izvješća koja podnose nositelji projekata u skladu s člankom 5. stavkom 4. te izvješćuje Agenciju i relevantne skupine o razvoju i kašnjenjima projekata s Unijina popisa koji se nalaze na njihovu državnom području u skladu s člankom 5. stavkom 5.

U slučaju ažuriranja ili promjene imenovanog nacionalnog nadležnog tijela države članice obavješćuju Komisiju čim se donese odluka o promjeni i navode kad te promjene proizvode učinke.

2. Odgovornosti nacionalnog nadležnog tijela iz stavka 1. i s njima povezane zadaće mogu se delegirati drugom tijelu za pojedini projekt s Unijina popisa ili za određenu kategoriju projekata s Unijina popisa ili za geografsko područje, pod uvjetom:

(a) da nacionalno nadležno tijelo obavijesti Komisiju o tom delegiranju i da su informacije o tome lako dostupne javnosti, među ostalim na internetskim stranicama iz članka 9. stavka 7.;

(b) da je samo jedno tijelo odgovorno za pojedini projekt ili kategoriju projekata s Unijina popisa i da je ono jedina kontaktna točka za nositelje projekata, koja preuzima sve odgovornosti u postupku donošenja sveobuhvatne odluke u zakonskom roku iz članka 10. stavka 2. i koordinira podnošenje svih relevantnih dokumenata i informacija, među ostalim eventualnim drugim predmetnim tijelima;

(c) da je nacionalno nadležno tijelo bez obzira na delegiranje i dalje odgovorno za objedinjavanje izvješća koja podnose nositelji projekata u skladu s člankom 5. stavkom 4. i izvješćivanje Agencije i relevantnih skupina u skladu s člankom 5. stavkom 5.

Nacionalno nadležno tijelo ujedno može zadržati odgovornost za utvrđivanje rokova, ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2.

3. Nacionalno nadležno tijelo donosi sveobuhvatnu odluku u rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2.

Države članice odabiru jedan od sljedećih programa, uzimajući u obzir koji je program najdjelotvorniji s obzirom na nacionalno pravo, posebnosti nacionalnog postupka planiranja i izdavanja dozvola te je li ga moguće provesti na način kojim se doprinosi najučinkovitijem i najpravodobnijem donošenju sveobuhvatne odluke:

(a) integrirani sustav:

i. sveobuhvatnu odluku donosi nacionalno nadležno tijelo te je ona jedina pravno obvezujuća odluka koja proizlazi iz zakonskog postupka izdavanja dozvola;

ii. druga tijela, kad se projekt odnosi na njih, mogu u skladu s nacionalnim pravom dati svoje mišljenje u postupku, koje nacionalno nadležno tijelo uzima u obzir;

(b) koordinirani sustav:

i. sveobuhvatna odluka sastoji se od više pojedinačnih pravno obvezujućih odluka koje je donijelo nekoliko predmetnih tijela, a koje centralno koordinira nacionalno nadležno tijelo;

ii. nacionalno nadležno tijelo može radi sastavljanja provjere ili detaljnog rasporeda postupka izdavanja dozvola u skladu s člankom 10. stavkom 9. točkom (b) te praćenja i koordiniranja njegova odvijanja osnovati radnu skupinu u kojoj su zastupljena sva predmetna tijela;

iii. nacionalno nadležno tijelo nakon savjetovanja s drugim predmetnim tijelima na pojedinačnoj osnovi utvrđuje razuman rok u kojem se pojedinačne odluke donose s ciljem svođenja trajanja postupka na najmanju moguću mjeru, ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2.;

iv. nacionalno nadležno tijelo može donijeti pojedinačnu odluku u ime drugog predmetnog tijela ako je potonje ne donese u roku i ako se kašnjenje ne može primjereno opravdati; nacionalno nadležno tijelo također može zanemariti pojedinačnu odluku drugog predmetnog tijela ako smatra da ta odluka nije dovoljno potkrijepljena s obzirom na osnovne dokaze koje je iznijelo predmetno tijelo;

(c) kolaborativni sustav:

i. sveobuhvatna odluka sastoji se od više pojedinačnih pravno obvezujućih odluka koje je donijelo nekoliko predmetnih tijela i koje koordinira nacionalno nadležno tijelo;

ii. nacionalno nadležno tijelo može radi sastavljanja provjere ili detaljnog rasporeda postupka izdavanja dozvola u skladu s člankom 10. stavkom 9. te praćenja i koordiniranja njegova odvijanja osnovati radnu skupinu u kojoj su zastupljena sva predmetna tijela;

iii. nacionalno nadležno tijelo nakon savjetovanja s drugim predmetnim tijelima na pojedinačnoj osnovi utvrđuje razuman rok u kojem se

pojedinačne odluke donose s ciljem svođenja trajanja postupka na najmanju moguću mjeru, ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10. stavcima 1. i 2.;

iv. nacionalno nadležno tijelo prati poštuju li predmetna tijela rokove i, u slučaju kašnjenja, poduzima mjere s ciljem svođenja trajanja postupka na najmanju moguću mjeru;

v. ako država članica odabere kolaborativni sustav, to obrazlaže Komisiji.

Predmetna tijela u skladu sa sustavom izdavanja dozvola koji su odabrale države članice delegiraju potrebne nadležnosti nacionalnom nadležnom tijelu ili olakšavaju suradnju s nacionalnim nadležnim tijelom kako bi se sveobuhvatna odluka izdala u rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2.

Ako predmetno tijelo ne očekuje da će donijeti pojedinačnu odluku u zadanom roku, o tome odmah obavješćuje nacionalno nadležno tijelo te daje obrazloženje kašnjenja. Nacionalno nadležno tijelo zatim određuje drugi rok za donošenje te pojedinačne odluke u skladu s ukupnim rokovima utvrđenima u članku 10. stavcima 1. i 2.

4. Države članice mogu na kopnene i odobalne projekte s Unijina popisa primijeniti sustave utvrđene u stavku 3.

U slučaju projekata s Unijina popisa koji su neodvojivo povezani s proizvodnim objektima, kao što su projekti uključeni u kategorije infrastrukture predviđene točkom 1. podtočkom (b) ili (h) Priloga II., nacionalno nadležno tijelo odgovorno je za koordinaciju postupka izdavanja dozvola za odgovarajući projekt s Unijina popisa i postupka izdavanja dozvola za proizvodne objekte kako bi rokovi bili usklađeni i zajedno usmjereni na najučinkovitije i najpravodobnije izdavanje dozvola za sve objekte povezane s projektom.

5. Ako se projekt s Unijina popisa nalazi na državnom području dviju ili više država članica, njihova nacionalna nadležna tijela zajednički imenuju jedno od njih da djeluje kao jedinstvena kontaktna točka odgovorna za olakšavanje razmjene informacija između nacionalnih nadležnih tijela i drugih predmetnih tijela o postupku izdavanja dozvola te za donošenje konačnih sveobuhvatnih odluka u suradnji s drugim predmetnim nacionalnim nadležnim tijelima.

Države članice nastoje utvrditi zajednički postupak kojim se olakšava suradnja među njihovim predmetnim nacionalnim nadležnim tijelima, stvaraju postupovne sinergije i usklađuju rokovi kako bi se olakšao postupak izdavanja dozvola za projekte, posebno u pogledu procjene utjecaja na okoliš, i javna savjetovanja propisana člankom 9.

Na zahtjev država članica Komisija ima ulogu posrednika u podupiranju suradnje među predmetnim nacionalnim nadležnim tijelima. Komisija olakšava postizanje dogovora o jedinstvenom zajedničkom postupku tako što daje mišljenja i preporuke o postupovnim aspektima.

Članak 9.

Transparentnost i sudjelovanje javnosti

1. Država članica ili nacionalno nadležno tijelo, ako je potrebno, u suradnji s drugim predmetnim tijelima, do 24. listopada 2027. objavljuje ažurirani priručnik o postupanju u postupku izdavanja dozvola, koji se primjenjuje na projekte s Unijina popisa i sadržava barem informacije utvrđene u točki 1. Priloga VI. Priručnik nije pravno obvezujući, ali se u njemu upućuje na pravne odredbe ili se one navode. Nacionalna nadležna tijela prema potrebi surađuju i pronalaze sinergije s tijelima susjednih zemalja kako bi se uskladili rokovi i olakšao postupak izdavanja dozvola za projekte, među ostalim za izradu priručnika o postupanju.

2. Ne dovodeći u pitanje zahtjeve za sudjelovanje javnosti na temelju prava o okolišu, Aarhuške konvencije, Konvencije iz Espooa i relevantnog prava Unije, sve strane uključene u postupak izdavanja dozvola poštuju načela sudjelovanja javnosti utvrđena u točki 3. Priloga VI.

3. U okvirnom razdoblju od tri mjeseca od početka postupka izdavanja dozvola na temelju članka 10. stavka 5. nositelj projekta izrađuje i nacionalnom nadležnom tijelu dostavlja koncept sudjelovanja javnosti, u skladu s postupkom opisanim u priručniku iz stavka 1. ovog članka i smjernicama utvrđenima u Prilogu VI.

4. Nacionalno nadležno tijelo zahtijeva izmjene ili odobrava koncept sudjelovanja javnosti u roku od tri mjeseca od primitka koncepta, uzimajući pritom u obzir, bez potrebe za ponavljanjem, svaki oblik sudjelovanja javnosti i javnog savjetovanja provedenog prije početka postupka izdavanja dozvola, u mjeri u kojoj je takvo sudjelovanje javnosti i javno savjetovanje ispunilo zahtjeve iz ovog članka.

   Ako nositelj projekta namjerava znatno izmijeniti odobreni koncept sudjelovanja javnosti, o tome obavješćuje nacionalno nadležno tijelo. U tom slučaju nacionalno nadležno tijelo može zatražiti dodatne izmjene.

5. Ako to već nije propisano nacionalnim pravom, nositelj projekta provodi barem jedno javno savjetovanje u ranoj fazi, prije podnošenja konačnog i potpunog zahtjeva za izdavanje dozvole nacionalnom nadležnom tijelu u skladu s člankom 10. stavkom 10. Javno savjetovanje može se provesti u kombinaciji s bilo kojim javnim savjetovanjem nakon podnošenja zahtjeva za odobrenje za provedbu projekta u skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive 2011/92/EU.

6. Javno savjetovanje koje se zahtijeva u prethodnom stavku mora biti u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u točki 5. Priloga VI. i njime se dionici iz točke 3. podtočke (a) Priloga VI. u ranoj fazi obavješćuju o projektu te se njime pomaže u utvrđivanju najprikladnije lokacije, pravca razvoja ili tehnologije, među ostalim, prema potrebi, s obzirom na odgovarajuća razmatranja o prilagodbi projekta klimatskim promjenama i sigurnosti, svih utjecaja relevantnih u okviru prava Unije i nacionalnog prava i relevantnih pitanja koja treba riješiti u spisu zahtjeva.

7. Ne dovodeći u pitanje pravila o postupcima i transparentnosti u državama članicama, nositelji projekta na internetskim stranicama iz stavka 10. objavljuju izvješće u kojem su sažeti rezultati aktivnosti povezanih sa sudjelovanjem javnosti u projektu, uključujući sve aktivnosti koje prethode ranom javnom savjetovanju, te u kojem se objašnjava kako su mišljenja izražena u javnim savjetovanjima uzeta u obzir, navode izmjene unesene u pogledu lokacije, pravca razvoja i nacrta projekta ili obrazlaže zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir.

Nositelj projekta dostavlja izvješće nacionalnom nadležnom tijelu zajedno sa zahtjevom za prijavu. Rezultat tog izvješća uzima se o obzir u sveobuhvatnoj odluci.

8. Kad je riječ o prekograničnim projektima koji uključuju dvije ili više država članica, javna savjetovanja provedena na temelju stavka 5. u svakoj se od predmetnih država članica provode, u mjeri u kojoj je to moguće, u roku od najviše dva mjeseca jedno od drugog i, ako je to moguće, mogu se kombinirati.

9. Kad je riječ o projektima koji će vjerojatno imati znatan prekogranični učinak u jednoj ili više susjednih država članica, na koje se primjenjuje članak 7. Direktive 2011/92/EU i Konvencija iz Espooa, relevantne informacije stavljaju se na raspolaganje nacionalnim nadležnim tijelima predmetnih susjednih država članica. Nacionalna nadležna tijela predmetnih susjednih država članica navode, prema potrebi tijekom postupka obavješćivanja, žele li ona ili neko drugo predmetno tijelo sudjelovati u relevantnim postupcima javnog savjetovanja.

10. Nositelj projekta uspostavlja i redovito relevantnim informacijama ažurira posebne internetske stranice projekta od zajedničkog interesa, koje su povezane s internetskim stranicama Komisije i platformom za transparentnost iz članka 26. te ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točki 6. Priloga VI. Nacionalna nadležna tijela provjeravaju ispunjavaju li nositelji projekata tu obvezu i prema potrebi poduzimaju mjere za osiguravanje usklađenosti.

Članak 10.

Trajanje i provedba postupka izdavanja dozvola

1. Postupak izdavanja dozvola uključuje sljedeća dva postupka:

   (a) postupak prije podnošenja zahtjeva, koji obuhvaća razdoblje od početka postupka izdavanja dozvola do trenutka kad nacionalno nadležno tijelo prihvati podneseni potpuni spis zahtjeva, a koji se provodi u razdoblju od najviše 24 mjeseca;

   (b) obvezan zakonski postupak izdavanja dozvola, koji obuhvaća razdoblje od datuma prihvaćanja podnesenog potpunog spisa zahtjeva do datuma donošenja sveobuhvatne odluke, a koji traje najdulje 18 mjeseci.

   U pogledu prvog podstavka točke (b), ako je to moguće, države članice mogu predvidjeti da zakonski postupak izdavanja dozvola traje kraće od 18 mjeseci.

2. Nacionalno nadležno tijelo osigurava da dva postupka iz stavka 1. ukupno traju najdulje 42 mjeseca.

   Međutim, ako nacionalno nadležno tijelo smatra da jedan ili oba postupka neće biti okončana u rokovima utvrđenima u stavku 1., prije njihova isteka i na pojedinačnoj osnovi može produljiti jedan ili oba roka. Nacionalno nadležno tijelo može produljiti ukupno trajanje dvaju postupaka za najviše šest mjeseci, osim u iznimnim okolnostima.

   Ako nacionalno nadležno tijelo produlji rokove, obavješćuje predmetnu skupinu o razlozima za to produljenje i predstavlja joj mjere koje su poduzete ili će se poduzeti kako bi se postupak izdavanja dozvola okončao s najmanjim mogućim kašnjenjem. Skupina može zatražiti da je nacionalno nadležno tijelo redovito izvješćuje o napretku postignutom u tom pogledu i da dostavi razloge za moguća kašnjenja.

3. Države članice nacionalnim nadležnim tijelima iz članka 8. stavka 1. stavljaju na raspolaganje odgovarajuće tehničke, financijske i ljudske resurse za donošenje sveobuhvatne odluke u roku navedenom u članku 10. stavku 2.

4. Države članice propisuju da u postupku izdavanja dozvola iz stavka 1.:

   (a) izostanak odgovora nacionalnih nadležnih tijela u roku utvrđenom u stavku 2. dovodi do toga da se sveobuhvatna odluka smatra odobrenom;

   (b) izostanak odgovora drugih predmetnih tijela u razumnom roku koji je utvrdilo nacionalno nadležno tijelo u skladu s člankom 8. stavkom 3. dovodi do toga da se njihovo posebno mišljenje, odobrenje ili dozvola smatra izdanim ili pozitivnim.

   Ovaj stavak ne proizvodi učinke na odluke o okolišu i ako u pravnom sustavu predmetne države članice ne postoji načelo prešutnog administrativnog odobrenja.

   Sve odluke, uključujući konačne odluke koje se donose prešutno nakon izostanka odgovora relevantnih nadležnih tijela, javno se objavljuju.

5. Kad traže početak postupka izdavanja dozvola, nositelji projekta u pisanom ili elektroničkom obliku obavješćuju nacionalno nadležno tijelo svake države članice u kojoj se projekt nalazi, uključujući države članice kroz čiji isključivi gospodarski pojas projekt prolazi, te navode razumno detaljan nacrt projekta.

   U roku od mjesec dana od primitka obavijesti nacionalno nadležno tijelo u elektroničkom obliku:

   (a) izdaje potvrdu o primitku; ili

   (b) ako smatra da projekt još nije dovoljno razvijen da se započne s postupkom izdavanja dozvola, odbija obavijest i obrazlaže svoju odluku, među ostalim u ime drugih predmetnih tijela.

   Datum potvrde primitka označava početak postupka izdavanja dozvola. Ako su uključene dvije ili više država članica, postupak izdavanja dozvola započinje na datum na koji je predmetno nacionalno nadležno tijelo prihvatilo posljednju obavijest.

   Države članice uspostavljaju namjenske digitalne platforme za upravljanje zahtjevima za izdavanje dozvola, postupcima izdavanja dozvola, tekućim odlukama o izdavanju dozvola i odlukama donesenima u lako dostupnom formatu.

   Te platforme omogućuju pristup relevantnim okolišnim i geološkim podacima i odlukama dostupnim na središnjem internetskom portalu iz članka 10. stavka 3. Uredbe [xxxxx][37] Europskog parlamenta i Vijeća.

6. Nacionalna nadležna tijela osiguravaju da se postupak izdavanja dozvola ubrza u skladu s ovim poglavljem za svaku kategoriju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. U tu svrhu nacionalna nadležna tijela prilagođavaju svoje zahtjeve za početak postupka izdavanja dozvola i za prihvaćanje potpunog spisa zahtjeva, u skladu s relevantnom kategorijom projekta, njihovom prirodom, dimenzijom, nepostojanjem zahtjeva za procjenu utjecaja na okoliš ili za bilo koju drugu procjenu u skladu s nacionalnim pravom ili činjenicom da mogu zahtijevati manje odobrenja i dozvola za dostizanje faze spremnosti za izgradnju.

---

[37] [upućivanje na Uredbu o ubrzanju procjena utjecaja na okoliš]

Stoga nacionalna nadležna tijela mogu odlučiti da postupak prije podnošenja zahtjeva iz stavaka 1. i 6. ovog članka nije potreban ako nositelju projekta to razdoblje nije potrebno za provedbu studija i procjena te prikupljanje podataka za dovršetak njegova spisa zahtjeva za izdavanje dozvole.

7. Nacionalna nadležna tijela pri provjeri za utvrđivanje zahtjeva za postupak izdavanja dozvola uzimaju u obzir sve provedene studije i dozvole ili odobrenja izdana do pet godina prije nego što je projekt ušao u postupak izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, uključujući procjene provedene za provedbu drugih projekata koje su relevantne i mogu se ponovno upotrijebiti, te ne zahtijevaju nepotrebne ili dvostruke studije, procjene, dozvole ili odobrenja.

8. U državama članicama u kojima se utvrđivanje trase ili lokacije provedeno samo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora mrežnih infrastruktura, ne može uvrstiti u postupak izdavanja dozvola koji dovodi do sveobuhvatne odluke, odgovarajuća odluka donosi se u zasebnom roku od šest mjeseci, počevši od datuma na koji je nositelj projekta podnio konačne i potpune dokumente zahtjeva.

9. Postupak prije podnošenja zahtjeva uključuje provjeru i utvrđivanje opsega potrebnih studija, izvješća i dokumentacije koji se očekuju od nositelja projekta, izradu detaljnog rasporeda i provjeru nacrta spisa zahtjeva, u sljedećim koracima:

(a) što prije, a najkasnije tri mjeseca nakon obavijesti nositelja projekta iz stavka 5., nacionalno nadležno tijelo utvrđuje odobrenja, dozvole i procjene potrebne za dovršetak postupka izdavanja dozvola i o njima obavješćuje nositelja projekta.

Obavijest nacionalnog nadležnog tijela uključuje kontrolni popis iz točke 1. podtočke (e) Priloga VI., a njezin se sadržaj prema potrebi utvrđuje u suradnji s drugim predmetnim tijelima i nacionalnim nadležnim tijelima u drugim državama članicama u kojima se projekt nalazi, među ostalim i ako projekt prolazi kroz njihov isključivi gospodarski pojas.

Ako je primjenjivo, u obavijesti se detaljno navode uvjeti pod kojima se na projekt primjenjuje izuzeće iz članka 7. stavka 7. te se utvrđuje sljedeće:

i. postoji li velika vjerojatnost da će projekt imati znatne nepredviđene štetne učinke s obzirom na osjetljivost okoliša geografskih područja na kojima se planira, a koji nisu utvrđeni tijekom procjene utjecaja na okoliš u okviru nacionalnih razvojnih planova provedene u skladu s Direktivom 2001/42/EZ i, prema potrebi, Direktivom 92/43/EEZ;

ii. odgovarajuće i razmjerne mjere ublažavanja ili novčana naknada za programe zaštite vrsta primjenjive na projekt u skladu s člankom 7. stavkom 8.;

iii. je li vjerojatno da će bilo koji dio projekta imati znatne učinke na okoliš u drugoj državi članici; u tom slučaju nacionalno nadležno tijelo države članice u kojoj se projekt nalazi primjenjuje članak 7. Direktive 2011/92/EU i članke od 2. do 7. Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica;

(b) nacionalno nadležno tijelo u obavijesti navodi i odobrava li ili mijenja koncept sudjelovanja javnosti koji je nositelj projekta podnio u skladu s člankom 9.

stavkom 3. Tijekom razdoblja provjere nacionalno nadležno tijelo u suradnji s drugim predmetnim tijelima utvrđuje opseg i razinu detaljnosti studija, izvješća i dokumentacije, uključujući procjene potrebne za izdavanje okolišne dozvole za projekt, koje bi nositelj projekta trebao izraditi i dostaviti kao dio potpunog spisa zahtjeva.

Ni nacionalno nadležno tijelo ni bilo koje predmetno tijelo ne smije zahtijevati dodatne informacije, studije, izvješća ili procjene uz one utvrđene u tom početnom postupku provjere, osim ako je došlo do bitne promjene projekta ili njegova okruženja. Ako dođe do takve bitne promjene, nacionalno nadležno tijelo može od nositelja projekta zatražiti dodatne informacije na temelju obrazloženih razloga;

(c) nacionalno nadležno tijelo, u bliskoj suradnji s nositeljem projekta i drugim predmetnim tijelima te nacionalnim nadležnim tijelima u drugim državama članicama u kojima se projekt nalazi, među ostalim ako projekt prolazi kroz njihov isključivi gospodarski pojas, te uzimajući u obzir rezultate aktivnosti provedenih na temelju točke (a) ovog stavka, izrađuje detaljan raspored za postupak izdavanja dozvola u skladu sa smjernicama utvrđenima u točki 2. Priloga VI.;

(d) po primitku nacrta spisa zahtjeva nacionalno nadležno tijelo može, u svoje ime ili u ime drugih predmetnih tijela, zatražiti od nositelja projekta da u roku od najviše mjesec dana dostavi informacije koje nedostaju, a odnose se na tražene elemente iz točke (a).

Postupak prije podnošenja zahtjeva uključuje pripremu svih izvješća o utjecaju na okoliš koja će prema potrebi izraditi nositelji projekata, među ostalim dokumentacije i procjena povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama te kibernetičkom i fizičkom sigurnošću.

U suradnji s nositeljem projekta i, prema potrebi, drugim predmetnim tijelima ili drugim nacionalnim nadležnim tijelima drugih država članica u kojima se projekt nalazi, među ostalim ako projekt prolazi kroz njihov isključivi gospodarski pojas, nacionalno nadležno tijelo može postupno osmisliti zahtjeve za postupak izdavanja dozvola za određeni projekt i vremenski okvir za javno savjetovanje utvrđen u točki 4. Priloga VI., pod uvjetom da se time ne odgađa cjelokupni razvoj projekta i da se osigurava pojednostavnjenje i ubrzavanje postupka izdavanja dozvola. Maksimalni rokovi iz stavaka 1. i 2. primjenjuju se za svaku fazu.

U roku od mjesec dana od dostave informacija koje nedostaju iz prvog podstavka točke (d) nadležno tijelo prihvaća na razmatranje potpuni zahtjev u pisanom ili elektroničkom obliku ili na namjenskim digitalnim platformama, čime započinje zakonski postupak izdavanja dozvola iz stavka 1. točke (b).

10. Nositelj projekta u dobroj vjeri surađuje s nacionalnim nadležnim tijelima i svim predmetnim tijelima kako bi im pružio potpune i točne informacije, posebno one koje se odnose na informacije utvrđene u postupku provjere.

Nositelj projekta osigurava potpunost i prikladnost spisa zahtjeva te traži mišljenje nacionalnog nadležnog tijela što prije tijekom postupka izdavanja dozvola.

Nositelj projekta u potpunosti surađuje s nacionalnim nadležnim tijelom kako bi se poštovali rokovi utvrđeni u ovoj Uredbi. Eventualna kašnjenja za koja je odgovoran nositelj projekta u dobroj vjeri u tom pogledu ne uračunavaju se u maksimalno trajanje postupka izdavanja dozvola.

11. Države članice osiguravaju da bilo kakve izmjene u nacionalnom pravu ne dovedu do produljenja postupka izdavanja dozvola započetog prije stupanja tih izmjena na snagu. Radi zadržavanja ubrzanog postupka izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa nacionalna nadležna tijela na odgovarajući način prilagođavaju raspored utvrđen u skladu sa stavkom 6. točkom (b) ovog članka kako bi se u mjeri u kojoj je to moguće poštovali rokovi za postupak izdavanja dozvola utvrđeni u ovom članku.

12. Rokovima utvrđenima u ovom članku ne dovode se u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije i međunarodnog prava, kao ni upravni žalbeni postupci i pravna sredstva pred sudom.

Rokovima utvrđenima u ovom članku za sve postupke izdavanja dozvola ne dovode se u pitanje kraći rokovi koje utvrde države članice.

POGLAVLJE IV.

Međusektorsko planiranje infrastrukture

Članak 11.

Središnji scenarij za desetogodišnje planove razvoja mreže

1. Komisija do [dvije godine nakon stupanja na snagu] i najmanje svake četiri godine nakon toga izrađuje središnji scenarij za sektore električne energije, vodika i plina koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije iz članka 48. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 59. Uredbe (EU) 2024/1789, postupak utvrđivanja infrastrukturnih potreba iz članka 12. ove Uredbe, analize troškova i koristi energetskog sustava iz članka 14. ove Uredbe i prekogranične raspodjele troškova iz članka 17. ove Uredbe.

2. Središnji scenarij:

(a) u skladu je s energetskim i klimatskim ciljevima Unije i uključuje dugoročnu perspektivu barem do 2050. u skladu s ciljem klimatske neutralnosti Unije;

(a) zauzima međusektorski pristup kojim se jamči dosljednost između sektora električne energije, vodika i plina te optimizira učinkovitost sustava;

(b) prema potrebi uključuje analize osjetljivosti.

3. Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju), Europska mreža operatora mreža za vodik (ENNOH), Europska mreža operatora transportnih sustava za plin (ENTSO za plin) i države članice na zahtjev Komisije dostavljaju podatke i informacije potrebne za razvoj središnjeg scenarija iz stavka 1. To uključuje, među ostalim, tržišne i mrežne podatke, kao što su predviđanja potražnje i ponude, značajke proizvodnje električne energije, proizvodnje vodika i mreža, izvore fleksibilnosti, pretpostavke o uvozu te podatke o klimatskim uvjetima po godinama. Komisija određuje razumni rok za pružanje podataka i informacija, uzimajući u obzir složenost i hitnost traženih podataka i informacija. Ako adresat ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. Komisija može zatražiti od Agencije da potvrdi podatke

dostavljene Komisiji, među ostalim provjerom nacionalnih podataka kod relevantnih nacionalnih regulatornih tijela.

4. Komisija se savjetuje s Agencijom, nacionalnim regulatornim tijelima, ENTSO-om za električnu energiju, ENNOH-om, ENTSO-om za plin, europskim tijelom za suradnju operatora distribucijskih sustava za električnu energiju u Europskoj uniji (tijelo EU-a za ODS-e), državama članicama i drugim relevantnim dionicima o podacima prikupljenima za potrebe postupka izrade središnjeg scenarija, među ostalim o pretpostavkama i njihovoj upotrebi u izradi središnjeg scenarija.

5. Komisija podnosi nacrt središnjeg scenarija skupini TEN-E, zajedno s informacijama o tome na koji su način uzete u obzir primjedbe primljene tijekom savjetovanja iz stavka 4. Članovi skupine TEN-E dostavljaju svoje primjedbe, ako ih ima, u roku od mjesec dana od primitka nacrta središnjeg scenarija.

6. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem središnjih scenarija u skladu s ovim člankom. Komisija donosi središnji scenarij uzimajući u obzir primjedbe skupine TEN-E.

7. Nakon objave delegiranog akta o središnjem scenariju Komisija objavljuje osnovne ulazne i izlazne podatke za središnji scenarij, podložno ograničenjima na temelju nacionalnog prava i primjenjivih sporazuma o povjerljivosti.

8. Uzimajući u obzir stajališta Agencije, država članica, nacionalnih regulatornih tijela i relevantnih dionika, Komisija može izraditi analize osjetljivosti na središnji scenarij ako je to potrebno na temelju kretanja na tržištu ili u politici. Komisija može izmijeniti delegirani akt iz stavka 6. ovog članka kako bi uključila sve takve analize osjetljivosti.

Članak 12.

Izvješće o utvrđivanju infrastrukturnih potreba

1. ENTSO za električnu energiju i ENNOH izrađuju izvješće o utvrđivanju infrastrukturnih potreba kako bi utvrdili infrastrukturne nedostatke koji utječu na ciljeve Unije povezane s električnom energijom i vodikom.

2. Izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba:

   (a) temelje se na središnjem scenariju koji je izradila Komisija u skladu s člankom 11. i njezinim analizama osjetljivosti;

   (b) u skladu su s metodologijom koju je Agencija razvila na temelju stavka 11.;

   (c) u skladu su s načelima utvrđenim u Prilogu VII. ovoj Uredbi;

   (d) primjenjuju međusektorski pristup kojim se jamči dosljednost između sektora električne energije i sektora vodika te, ako je primjenjivo, sektora plina, centraliziranoga grijanja i CO_2.

3. ENTSO za električnu energiju i ENNOH savjetuju se s relevantnim dionicima o dodatnim podacima, pretpostavkama i njihovoj upotrebi za izradu izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba.

4. U roku od šest mjeseci od objave središnjeg scenarija u skladu s člankom 11., osim ako je objava ograničena na dodavanje analize osjetljivosti, ENTSO za električnu energiju i ENNOH skupini TEN-E podnose svoje nacrte izvješća o utvrđivanju

infrastrukturnih potreba, među ostalim procjenu načina na koji projekti podneseni za uključivanje u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije odgovaraju utvrđenim potrebama. Ako je objava ograničena na dodavanje analize osjetljivosti, Komisija od ENTSO-a za električnu energiju i ENNOH-a može zatražiti da izrade novo izvješće o utvrđivanju infrastrukturnih potreba u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku.

5. U roku od dva mjeseca od trenutka kad skupina TEN-E primi nacrte izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba, Agencija ocjenjuje njihovu usklađenost, uključujući procjenu u kojoj mjeri projekti podneseni za uključivanje u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije odgovaraju utvrđenim potrebama, s metodologijom iz stavka 12. i načelima utvrđenima u Prilogu VII. te obavješćuje skupinu TEN-E.

6. U roku od mjesec dana nakon što ih je Agencija obavijestila o usklađenosti nacrta izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba, članovi skupine TEN-E, uzimajući u obzir mišljenje Agencije o usklađenosti, mogu dostaviti svoje primjedbe i obavijestiti ENTSO za električnu energiju i ENNOH.

7. U roku od dva mjeseca od primitka primjedbi članova skupine TEN-E, ENTSO za električnu energiju i ENNOH prilagođavaju nacrt izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba, uzimajući u obzir primjedbe skupine TEN-E i Agencije, radi potpune usklađenosti sa zahtjevima iz stavka 2., te Komisiji podnose završno izvješće o utvrđivanju infrastrukture.

8. Komisija podnosi konačni nacrt izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba na odobrenje tijelu za donošenje odluka skupine TEN-E. Prije podnošenja konačnog nacrta izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba tijelu za donošenje odluka skupine TEN-E Komisija može zatražiti ažuriranja i poboljšanja uz odgovarajuće obrazloženje i u razumnom roku ako utvrdi da konačni nacrt izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba ne odražava na odgovarajući način primjedbe članova skupine TEN-E i kako bi se osigurala potpuna usklađenost s načelima utvrđenima u Prilogu VII. ENTSO za električnu energiju i ENNOH u potpunosti ispunjavaju te zahtjeve u roku od mjesec dana i Komisiji ponovno podnose revidirane konačne nacrte izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba.

9. Tijelo za donošenje odluka skupine TEN-E potvrđuje konačna izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba u roku od mjesec dana od njihova primitka.

10. U roku od dva tjedna od prihvaćanja izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba u skladu sa stavkom 8. ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju ih na svojim internetskim stranicama. ENTSO za električnu energiju i ENNOH prema potrebi na zahtjev Komisije ažuriraju izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba u skladu s analizama osjetljivosti donesenim na temelju članka 11. stavka 8.

11. Nakon što provede opsežno savjetovanje s Komisijom, državama članicama, ENTSO-om za električnu energiju, ENTSO-om za plin, ENNOH-om, tijelom EU-a za ODS-e i drugim relevantnim dionicima, Agencija do [9 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] objavljuje obvezujuću metodologiju za utvrđivanje infrastrukturnih potreba.

12. Metodologijom se osigurava da je izvješće o utvrđivanju infrastrukturnih potreba u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu VII.

13. Agencija na vlastitu inicijativu ili na zahtjev Komisije prema potrebi ažurira tu metodologiju.

14. Do 1. siječnja 2027. ovaj se članak primjenjuje podložno prijelaznim odredbama utvrđenima u članku 61. Uredbe (EU) 2024/1789.

Članak 13.

Postupak usklađivanja potreba u elektroenergetskom sustavu

1. Ako se u izvješću o utvrđivanju infrastrukturnih potreba za električnu energiju zaključi da projekti podneseni za uključivanje u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije ne zadovoljavaju u potpunosti infrastrukturne potrebe utvrđene u skladu s člankom 12., Komisija može pokrenuti postupak za utvrđivanje mogućih rješenja za neispunjene potrebe.

2. Komisija u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju, državama članicama i Agencijom poziva operatore sustava iz relevantnih skupina da u roku od šest mjeseci od poziva predlože projekte kojima se može odgovoriti na neispunjene potrebe. Komisija predložene projekte podnosi na raspravu relevantnim skupinama osnovanima u skladu s člankom 3. Komisija može uključiti druge relevantne dionike i druge forume za regionalnu suradnju. Nositelji projekata koji mogu odgovoriti na neispunjene potrebe što je prije moguće podnose prihvatljive projekte kako bi ih se uključilo u sljedeće nacionalne razvojne planove, desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije i Unijin popis.

3. Ako se u okviru postupka iz stavka 2. ne utvrde projekti koji mogu odgovoriti na neispunjene potrebe, Komisija može objaviti poziv na podnošenje prijedloga otvoren bilo kojoj trećoj strani koja može postati nositelj projekta kako bi predložila projekte kojima se može odgovoriti na neispunjene potrebe. Nositelji projekata koji mogu odgovoriti na neispunjene potrebe što je prije moguće podnose prihvatljive projekte kako bi ih se uključilo u sljedeće nacionalne razvojne planove, desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije i Unijin popis.

4. Komisija prati ishod postupka i napredak projekata iz stavaka 2. i 3. te blisko uključuje relevantne skupine osnovane u skladu s člankom 3. i druge relevantne forume za regionalnu suradnju.

Članak 14.

Analiza troškova i koristi cijelog energetskog sustava

1. Za projekte koji pripadaju kategorijama infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (e), (f) i (h) te točkama 2. i 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENNOH primjenjuju dosljedne metodologije za pojedine sektore za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava na razini Unije pri procjeni projekata radi njihova uključivanja u odgovarajuće desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

2. Te metodologije:

   (a) izrađuju se u skladu s načelima utvrđenim u Prilogu V.;

   (b) temelje se na zajedničkim pretpostavkama koje omogućuju usporedbu projekata;

(c) u skladu su s energetskim i klimatskim ciljevima Unije i njezinim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. te sa središnjim scenarijem iz članka 11., kao i s pravilima i pokazateljima utvrđenima u Prilogu IV.;

(d) omogućuju procjenu paketa projekata u skladu s člankom 18. i, u sektoru električne energije, razmatranje bežičnih rješenja;

(e) primjenjuju međusektorski pristup.

3. ENTSO za električnu energiju i ENNOH izrađuju i objavljuju preliminarne nacrte metodologija za potrebe savjetovanja s tijelom EU-a za ODS-e i drugim relevantnim dionicima. Postupak savjetovanja mora biti otvoren, pravovremen i transparentan. ENTSO za električnu energiju i ENNOH pripremaju i objavljuju izvješće o postupku savjetovanja.

4. ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju nacrte metodologija i podnose ih državama članicama, Komisiji i Agenciji. ENTSO za električnu energiju i ENNOH daju obrazloženje u slučajevima u kojima nisu uzeli u obzir, ili su uzeli u obzir samo djelomično, primjedbe država članica, nacionalnih tijela ili drugih dionika. ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju i dostavljaju državama članicama, Komisiji i Agenciji svoje prve dosljedne nacrte metodologija za pojedine sektore do prosinca 2027.

5. U roku od tri mjeseca od primitka nacrta metodologija Agencija i države članice mogu dostaviti svoja mišljenja ENTSO-u za električnu energiju i ENNOH-u te Komisiji. Komisija može organizirati posebne sastanke skupina kako bi se raspravljalo o nacrtu metodologija.

6. U roku od tri mjeseca od primitka mišljenja Agencije i država članica, ENTSO za električnu energiju i ENNOH mijenjaju svoje metodologije kako bi u potpunosti uzeli u obzir mišljenja Agencije i država članica te ih podnose Komisiji na odobrenje.

7. Komisija donosi odluku u roku od tri mjeseca od primitka odgovarajućih metodologija.

8. Ako Komisija odbije nacrt metodologije, dužna je to obrazložiti. ENTSO za električnu energiju i ENNOH revidiraju nacrt metodologije i ponovno ga podnose Komisiji na odobrenje.

9. U roku od dva tjedna od odobrenja Komisije ENTSO za električnu energiju i ENNOH objavljuju svaki svoju metodologiju na svojim internetskim stranicama.

10. Komisija i Agencija mogu zatražiti od ENTSO-a za električnu energiju i ENNOH-a, ovisno o slučaju, da ažuriraju svoje metodologije i utvrde vremenski raspored. Agencija može djelovati na vlastitu inicijativu ili na propisno obrazložen zahtjev nacionalnih regulatornih tijela ili dionika. Agencija objavljuje zahtjeve koje primi i sve relevantne poslovno neosjetljive dokumente na kojima se temelji njezin zahtjev.

11. Na zahtjev Agencije ili Komisije ENTSO za električnu energiju i ENNOH ažuriraju dosljedne metodologije troškova i koristi za pojedine sektore u skladu s postupkom odobrenja na temelju stavaka od 3. do 9.

12. ENTSO za električnu energiju i ENNOH u kontekstu svakog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije objavljuju ažurirane ulazne podatke relevantne za primjenu metodologija, uključujući metode izračuna, modele mreže, relevantne podatke o toku opterećenja i tržištu. Ti se podaci objavljuju u dovoljno točnom

obliku podložno ograničenjima na temelju nacionalnog prava i relevantnih sporazuma o povjerljivosti. Komisija i Agencija osiguravaju povjerljivo postupanje s primljenim podacima, bilo da je riječ o postupanju njih samih ili bilo koje strane koja za njih obavlja analitički posao na temelju tih podataka.

13. ENTSO za električnu energiju i ENNOH u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije izračunavaju i objavljuju rezultate analiza troškova i koristi za sve projekte iz kojih je vidljivo kako su koristi raspodijeljene među zemljama. To uključuje koristi za zemlje domaćine i zemlje koje nisu domaćini, a koje imaju koristi od odgovarajućeg projekta.

14. Za projekte koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture iz točke 1. podtočke (g) i točke 4. Priloga II. Komisija razvija metodologije za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava na razini Unije. Te metodologije u pogledu koristi i troškova usklađene su s metodologijama koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENNOH. Metodologije se razvijaju na transparentan način, među ostalim uz sveobuhvatno savjetovanje s Agencijom, državama članicama i svim relevantnim dionicima.

15. Počevši od [travnja 2028.] i svake dvije godine Agencija utvrđuje i objavljuje skup pokazatelja i odgovarajuće referentne vrijednosti za usporedbu jediničnih troškova ulaganja za usporedive projekte iz kategorija energetske infrastrukture uvrštenih u Prilog II. Nositelji projekta dostavljaju tražene podatke nacionalnim regulatornim tijelima i Agenciji. ENTSO za električnu energiju i ENNOH mogu upotrebljavati navedene referentne vrijednosti za analize troškova i koristi koje se provode za naknadne desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

POGLAVLJE V.

Odobalne mreže za integraciju energije iz obnovljivih izvora

Članak 15.

Planiranje odobalne mreže

1. Do [*6 mjeseci od datuma stupanja na snagu*] države članice uz potporu Komisije unutar svojih pojedinih prioritetnih koridora odobalne mreže utvrđenih u odjeljku 2. Priloga I., uzimajući u obzir posebnosti i razvoj svake regije, ažuriraju neobvezujući sporazum o suradnji na ciljevima u pogledu energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakome morskom bazenu do 2030., 2040. i 2050., u skladu sa svojim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima te potencijalom energije iz obnovljivih izvora na moru u svakome morskom bazenu. Sporazum prema potrebi uključuje ciljeve za vodik iz obnovljivih izvora na moru.

   U okviru neobvezujućih sporazuma države članice uz potporu Komisije unutar svojih posebnih prioritetnih koridora odobalne mreže utvrđenih u odjeljku 2. Priloga I. također razmatraju bi li u svojim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima između dviju ili više država članica trebalo utvrditi posebne prekogranične ciljeve, kao što su hibridni ili prekogranični radijalni projekti, kako bi se postigli ciljevi za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakome morskom bazenu na najučinkovitiji način.

Taj se neobvezujući sporazum sastavlja u pisanom obliku za svaki morski bazen povezan s državnim područjem država članica i njime se ne dovodi u pitanje pravo država članica na razvoj projekata u svojem teritorijalnome moru i isključivom gospodarskom pojasu. Komisija pruža smjernice za rad u skupinama.

2. Do [*12 mjeseci od datuma stupanja na snagu*] i svake četiri godine nakon toga u okviru narednog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih TSO-a, nacionalnih regulatornih tijela, država članica i Komisije te u skladu s neobvezujućim sporazumom iz stavka 1. ovog članka izrađuje i u zasebnom izvješću koje je dio desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije objavljuje strateške planove razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini za svaki morski bazen u skladu s prioritetnim koridorima odobalne mreže iz Priloga I., uzimajući u obzir zaštitu okoliša i druge načine korištenja morem.

   Pri izradi strateških planova razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini u skladu s rokom iz stavka 1. ENTSO za električnu energiju vodi računa o neobvezujućim sporazumima iz stavka 1. za izradu središnjeg scenarija desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije.

   Strateški planovi razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini pružaju opći pregled potencijalnih kapaciteta odobalne proizvodnje te povezanih potreba za odobalnim mrežama, uključujući potencijalne potrebe za interkonekcijskim vodovima, hibridnim projektima, radijalnim vezama, pojačanjima i infrastrukturom za vodik.

3. Strateški planovi razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini moraju biti u skladu s regionalnim planovima ulaganja koji su objavljeni u skladu s člankom 34. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/943 i integrirani u desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije kako bi se osigurali koherentan razvoj planiranja kopnenih i odobalnih mreža i potrebna pojačanja.

4. Najkasnije svake četiri godine nakon donošenja neobvezujućeg sporazuma iz stavka 1. države članice ažuriraju svoje neobvezujuće sporazume iz stavka 1. ovog članka, među ostalim uzimajući u obzir rezultate primjene najnovijih troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže.

5. Nakon svakog ažuriranja neobvezujućih sporazuma u skladu sa stavkom 4. ENTSO za električnu energiju za svaki morski bazen ažurira strateški plan razvoja integrirane odobalne mreže na visokoj razini u okviru sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije, kako je naveden u stavku 2.

Članak 16.

Smjernice o okvirima za zajednička ulaganja za projekte u području energije iz obnovljivih izvora na moru

1. Komisija uz sudjelovanje država članica, relevantnih TSO-a, Agencije i nacionalnih regulatornih tijela razmatra je li potrebno ažurirati smjernice o okvirima za zajednička ulaganja za projekte u području energije iz obnovljivih izvora na moru, kojima se predviđaju posebni troškovi i koristi te podjela troškova radi provedbe planova razvoja integrirane odobalne mreže za morske bazene iz članka 15. stavka 2. u skladu s neobvezujućim sporazumima iz članka 14. stavka 1., te prema potrebi objavljuje ažuriranu verziju smjernica. Te smjernice moraju biti kompatibilne s

člankom 17. stavkom 1. Komisija prema potrebi ažurira svoje smjernice, uzimajući u obzir rezultate njihove provedbe.

2. ENTSO za električnu energiju uz sudjelovanje relevantnih TSO-a, Agencije, nacionalnih regulatornih tijela i Komisije ažurira rezultate primjene troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže, među ostalim kad god Komisija objavi ažurirane smjernice za posebne troškove i koristi te podjelu troškova radi provedbe planova razvoja integrirane odobalne mreže za morske bazene iz članka 15. stavka 2. u skladu s neobvezujućim sporazumima iz članka 15. stavka 1.

POGLAVLJE VI.

Regulatorni okvir

Članak 17.

Omogućivanje ulaganja s prekograničnim učinkom

1. Stvarno nastale troškove ulaganja, koji ne uključuju troškove održavanja, povezane s projektom od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (e), (f) i (h) Priloga II. te projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II., a u nadležnosti su nacionalnih regulatornih tijela u svakoj predmetnoj državi članici, snose relevantni TSO, HNO, drugi operatori ili nositelji projekata prijenosne odnosno transportne infrastrukture država članica u kojima projekt ima neto pozitivan učinak te ih, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, plaćaju korisnici mreže putem tarifa za pristup mreži u toj ili tim državama članicama.

2. Odredbe ovog članka primjenjuju se na projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u članku 27. i točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (e), (f) i (h) te točki 2. Priloga II. ako najmanje jedan nositelj projekta od relevantnih nacionalnih tijela zatraži njihovu primjenu na troškove projekta.

   Odredbe ovog članka mogu se primjenjivati na projekte koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (g) Priloga II. ako to od relevantnih nacionalnih tijela zatraži najmanje jedan nositelj projekta.

   Ako projekt ima nekoliko nositelja projekta, relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode od svih nositelja projekta zahtijevaju da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavkom 4.

3. Kad je riječ o projektu od zajedničkog interesa na koji se primjenjuje stavak 1., nositelji projekta o njegovu napretku te utvrđivanju povezanih troškova i učinka redovito, a najmanje jednom godišnje od uvrštavanja projekta na Unijin popis, obavješćuju sva relevantna nacionalna regulatorna tijela sve do puštanja projekta u rad.

4. Čim se takav projekt od zajedničkog interesa dovoljno razvije te se procijeni da će u sljedećih 36 mjeseci biti spreman za početak faze izgradnje, nositelji projekta podnose zahtjev za ulaganje nakon savjetovanja s TSO-ima iz država članica u kojima projekt ima znatan neto pozitivan učinak. Taj zahtjev za ulaganje uključuje

zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se svim relevantnim predmetnim nacionalnim regulatornim tijelima te mu se prilaže sljedeće:

(a) ažurirana analiza troškova i koristi za pojedini projekt u skladu sa središnjim scenarijem iz članka 11. i eventualnim osjetljivostima iz članka 11. te metodologijom za usklađenu analizu troškova i koristi energetskog sustava iz članka 14., uzimajući u obzir koristi izvan granica država članica na čijem se državnom području projekt nalazi;

(b) poslovni plan s evaluacijom financijske održivosti projekta, uključujući odabrano financijsko rješenje te, za projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategoriji energetske infrastrukture iz točke 3. Priloga II., rezultati ispitivanja tržišta;

(c) obrazloženi prijedlog prekogranične raspodjele troškova ako se s njim usuglase nositelji projekta.

Ako projekt ima više nositelja projekta, oni zajednički podnose zahtjev za ulaganje.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela po primitku bez odgode šalju primjerak svakog zahtjeva za ulaganje Agenciji u svrhu informiranja.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela i Agencija čuvaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

5. U roku od šest mjeseci od datuma na koji je posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo primilo zahtjev za ulaganje, ta tijela nakon savjetovanja s predmetnim nositeljima projekta, zajednički donose koordinirane odluke o raspodjeli stvarno nastalih troškova ulaganja koje za projekt treba snositi svaki operator sustava, kao i o njihovu uključivanju u tarife, ili o odbijanju zahtjeva za ulaganje, u cijelosti ili djelomično, ako se zajedničkom analizom relevantnih nacionalnih regulatornih tijela dođe do zaključka da projekt ili jedan njegov dio ne donosi znatnu neto korist ni u jednoj državi članici relevantnih nacionalnih regulatornih tijela.

Relevantna nacionalna regulatorna tijela uključuju relevantne stvarno nastale troškove ulaganja u tarife, kako je definirano u preporuci iz stavka 14., u skladu s raspodjelom troškova ulaganja koje za projekt treba snositi svaki operator sustava.

Za projekte na državnim područjima njihovih država članica relevantna nacionalna regulatorna tijela potom procjenjuju, prema potrebi, može li uključivanje troškova ulaganja u tarife uzrokovati probleme u pogledu cjenovne pristupačnosti.

6. Pri raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir sljedeće:

(a) stvarne ili procijenjene naknade za zagušenje ili druge naknade;

(b) stvarne ili procijenjene prihode koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih/transportnih sustava uspostavljenog na temelju članka 49. Uredbe (EU) 2019/943.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova u obzir se uzimaju gospodarski, socijalni i okolišni troškovi i koristi projekata u predmetnim državama članicama te potreba da se za razvoj projekata od zajedničkog interesa osigura stabilan okvir financiranja, a da pritom potreba za financijskom potporom bude što manja. Pri prekograničnoj raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela nakon savjetovanja s predmetnim TSO-ima nastoje postići zajednički dogovor na temelju, među ostalim, informacija navedenih u stavku 4. prvom podstavku točkama (a) i (b) ovog članka.

Njihova se procjena temelji na središnjem scenariju i eventualnim osjetljivostima iz članka 11., čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa energetskoj politici Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe.

7. Pri raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela primjenjuju sljedeća opća načela:

(a) ako se najmanje 10 % procijenjenih koristi projekta ostvaruje u određenoj državi članici, ta država članica i relevantno nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u postupku prekogranične raspodjele troškova;

(b) prema potrebi, raspodjela troškova među državama članicama temelji se na udjelima u neto koristima, pazeći da ključ raspodjele troškova odražava te udjele;

(c) prekogranična raspodjela troškova temelji se na *ex ante* sporazumu o raspodjeli troškova osmišljenom kako bi se osigurala sigurnost ulaganja, pri čemu sporazum mora biti transparentan i predvidljiv, a prekograničnom raspodjelom troškova može se predvidjeti mogućnost *ex post* prilagodbi, pod uvjetom da su te prilagodbe izričito navedene u odluci o raspodjeli troškova i jasno definirane, među ostalim u pogledu vremenskih okvira i kategorija obuhvaćenih troškova.

Ako se projektom od zajedničkog interesa ublažavaju negativni vanjski učinci, kao što su zaobilazni tokovi, i ako se taj projekt od zajedničkog interesa provodi u državi članici na mjestu nastanka tih vanjskih učinaka, takvo ublažavanje ne smatra se prekograničnom korišću i stoga nije temelj za raspodjelu troškova na TSO-e država članica pogođenih tim negativnim vanjskim učincima.

8. Na temelju prekogranične raspodjele troškova iz stavka 5. ovog članka relevantna nacionalna regulatorna tijela pri određivanju ili odobravanju tarifa u skladu s člankom 78. stavkom 1. Direktive (EU) 2024/1788 i člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2019/944 uzimaju u obzir stvarne troškove koje TSO, HNO ili drugi nositelj projekta snosi kao rezultat ulaganja ako ti troškovi odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora.

9. Relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode obavješćuju Agenciju o odluci o raspodjeli troškova i svim relevantnim informacijama koje se odnose na tu odluku. U odluci o raspodjeli troškova posebno se navode detaljni razlozi za raspodjelu troškova među državama članicama, uključujući:

(a) evaluaciju utvrđenog učinka na svaku od predmetnih država članica, među ostalim u pogledu mrežnih tarifa;

(b) evaluaciju poslovnog plana iz stavka 4. prvog podstavka točke (b);

(c) pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;

(d) rezultate savjetovanja s predmetnim nositeljima projekta.

Odluka o raspodjeli troškova objavljuje se na internetskim stranicama relevantnih nacionalnih regulatornih tijela i dijeli s Agencijom i Komisijom.

Agencija do [*6 mjeseci od stupanja na snagu*] uspostavlja središnji repozitorij svih odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova koje su donijela nacionalna regulatorna tijela i smješta ga na svojim internetskim stranicama.

10. Ako relevantna nacionalna regulatorna tijela ne postignu dogovor o zahtjevu za ulaganje u roku od šest mjeseci od datuma na koji je ga je primilo posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo, o tome bez odgode obavješćuju Agenciju.

U tom slučaju ili na zajednički zahtjev relevantnih nacionalnih regulatornih tijela odluku o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova iz stavka 5., donosi Agencija u roku od tri mjeseca od datuma na koji joj se uputi zahtjev.

Prije donošenja takve odluke Agencija se savjetuje s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i nositeljima projekta. Tromjesečno razdoblje iz drugog podstavka može se produljiti za dodatno razdoblje od dva mjeseca ako Agencija traži dodatne informacije. Taj dodatni rok počinje teći sljedećeg dana od dana primitka potpunih informacija.

Procjena Agencije temelji se na središnjem scenariju utvrđenom u članku 11. i eventualnim osjetljivostima, čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa ciljevima energetske politike Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe.

U odluci o zahtjevu za ulaganje koji obuhvaća prekograničnu raspodjelu troškova Agencija relevantnim nacionalnim tijelima prepušta da u trenutku provedbe te odluke u skladu s nacionalnim pravom utvrde na koji će se način troškovi ulaganja uključiti u tarife u skladu s propisanom prekograničnom raspodjelom troškova.

Odluka o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, objavljuje se. Primjenjuju se članak 25. stavak 3. te članci 28. i 29. Uredbe (EU) 2019/942.

11. Agencija bez odgode Komisiji dostavlja primjerak svih odluka o raspodjeli troškova, zajedno sa svim relevantnim informacijama s obzirom na svaku odluku. Agencija na svojim internetskim stranicama objavljuje sve verzije odluka koje nisu povjerljive. Te se informacije mogu dostaviti u agregiranom obliku. Agencija i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

12. Odluke o raspodjeli troškova ne utječu na pravo TSO-a da primjenjuju naknade za pristup mrežama ni nacionalnih regulatornih tijela da ih odobre u skladu s uredbama (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te direktivama (EU) 2019/944 i (EU) 2024/1788.

13. Ovaj se članak ne primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa na koje se primjenjuje barem jedno od sljedećeg:

(a) izuzeće od članaka 31., 32. i 33., članka 78. stavka 7. i Direktive (EU) 2024/1788 na temelju članka 78. Uredbe (EU) 2024/1789;

(b) izuzeće od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;

(c) odstupanje od pravila o razdvajanju ili o pristupu trećih strana, u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća[38] ili s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 66. Direktive (EU) 2019/944.

14. Agencija do [*šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] donosi preporuku za utvrđivanje dobre prakse za obradu zahtjeva za ulaganje u projekte od zajedničkog interesa u skladu s načelima iz stavka 7. ovog članka.

Agencija tu preporuku prema potrebi redovito ažurira. Pritom uzima u obzir sektorske posebnosti i jamči dosljednost s načelima o prekograničnoj podjeli troškova odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora iz članka 16. stavka 1. Pri donošenju ili ažuriranju preporuke Agencija provodi opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike. Ta preporuka uključuje i neobvezujući predložak za prekograničnu raspodjelu troškova kako bi se olakšao rad nacionalnih regulatornih agencija.

15. Projekti od uzajamnog interesa ostvaruju prekograničnu raspodjelu troškova na temelju istih pravila i uvjeta iz ovog članka s obzirom na koristi koje donose Uniji. Izdaju je na koordiniran način relevantna nacionalna regulatorna tijela država članica korisnica.

16. Ovaj se članak primjenjuje *mutatis mutandis* na paket projekata na temelju članka 18.

Članak 18.

Omogućivanje objedinjavanja projekata energetske infrastrukture radi podjele troškova

1. Nositelji projekata mogu objediniti dva ili više projekata s Unijina popisa kako bi olakšali rasprave o podjeli troškova između relevantnih država članica i, prema potrebi, trećih zemalja te odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova između predmetnih nadležnih tijela država članica ili između nadležnih tijela država članica i trećih zemalja, prema potrebi.

2. Komisija može pozvati nositelje projekata da relevantnim skupinama na raspravu podnesu prijedlog za jedan ili više paketa dvaju ili više projekata s Unijina popisa. Paket projekata može uključivati projekte u različitim fazama razvoja, pod uvjetom da njihovo objedinjavanje ne odgađa provedbu najrazvijenijih projekata.

3. Nakon rasprava u okviru skupina Komisija može zatražiti od ENTSO-a za električnu energiju ili ENNOH-a da dostave zajedničku analizu troškova i koristi za predložene pakete dvaju ili više projekata s Unijina popisa. Zajednička analiza troškova i koristi u skladu je sa središnjim scenarijem i osjetljivostima iz članka 11. te metodologijom izrađenom u skladu s člankom 15. ENTSO za električnu energiju ili ENNOH Komisiji dostavljaju zajedničku analizu troškova i koristi u roku od dva mjeseca od zahtjeva.

4. Relevantne države članice uz sudjelovanje odgovarajućih nacionalnih regulatornih tijela i uz potporu Komisije donose zaključke o paketu projekata i prema potrebi pozivaju nositelje projekata da dodaju projekte u paket ili iz njega izbrišu projekte

[38] Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj).

ako se time olakšavaju rasprave o podjeli troškova, pod uvjetom da se brojem projekata s Unijina popisa uključenih u paket i dalje može upravljati.

5. Relevantne države članice mogu odlučiti potvrditi pakete i pozvati nositelje projekata da podnesu zajednički zahtjev za ulaganje u skladu s člankom 17. stavkom 4. Ta se odluka dostavlja relevantnim skupinama i Komisiji. Za potrebe članka 17. stavka 4. u zahtjev za ulaganje uključuje se samo jedna ažurirana analiza troškova i koristi te jedan prijedlog za prekograničnu raspodjelu troškova kako bi se olakšalo moguće podnošenje zahtjeva za financijsku pomoć Unije na temelju članka 21.

Članak 19.

Namjenski prihod od zagušenja za projekte s Unijina popisa

1. TSO-i izdvajaju 25 % naknada za zagušenje koje nisu potrošene za jamčenje stvarne dostupnosti dodijeljenoga kapaciteta u skladu s člankom 19. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EU) 2019/943 i za naknadu operatorima odobalnih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u skladu s člankom 19. stavkom 2. točkom (c) Uredbe (EU) 2019/943 za ulaganja u mrežu u okviru projekata s Unijina popisa relevantnih za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda u skladu s člankom 19. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU) 2019/943.

2. TSO-i sredstva iz točke 1. ovog članka polažu na poseban račun dok se ne potroše za financiranje projekata s Unijina popisa relevantnih za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda ili dok ne dokažu da su prioritetni ciljevi utvrđeni u članku 19. stavku 2. točki (b) Uredbe (EU) 2019/943 na odgovarajući način ispunjeni i da nema potrebe za izgradnjom dodatnih prekograničnih kapaciteta na granicama dotičnih država članica kako bi se smanjilo zagušenje interkonekcijskog voda.

3. Korištenje sredstava iz stavka 1.:

   (a) namijenjeno je rješavanju problema manjka financijskih sredstava namijenjenih projektima s Unijina popisa koji imaju znatne koristi izvan zemalja domaćina, uzimajući u obzir očekivano financiranje tarifa;

   (b) transparentno se navodi u zahtjevima za odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 17. ove Uredbe;

   (c) izbjegava udvostručavanje financiranja i osigurava proporcionalnost, transparentnost i nediskriminaciju;

   (d) ne ugrožava ispunjavanje prioritetnih ciljeva iz članka 19. stavka 2. Uredbe (EU) 2019/943.

4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. ove Uredbe radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem uvjeta pod kojima TSO-i mogu koristiti sredstva iz stavka 1. ovog članka i uvjeta pod kojima se cilj iz članka 19. stavka 2. točke (b) Uredbe (EU) 2019/943 smatra primjereno ispunjenim.

5. U roku od [*6 mjeseci*] nakon stupanja na snagu delegiranih akata iz stavka 4. Agencija ažurira metodologiju o upotrebi prihoda od zagušenja u skladu s člankom 19. stavkom 4. Uredbe (EU) 2019/943. Ažurirana metodologija mora biti u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ovog članka i s delegiranim aktima donesenima na temelju stavka 4. ovog članka.

Članak 20.

Regulatorni poticaji

1. Ako se nositelj projekta pri razvoju, izgradnji, radu ili održavanju projekta od zajedničkog interesa za koji su nadležna nacionalna regulatorna tijela susreće s rizicima većima od uobičajenih rizika za usporedivi infrastrukturni projekt, nacionalna regulatorna tijela mogu dodijeliti primjerene poticaje tom projektu u skladu s uredbama (EU) 2019/943 i 2024/1789 te direktivama (EU) 2019/944 i (EU) 2024/1788.

   Prvi podstavak ne primjenjuje se ako se na projekt od zajedničkog interesa primjenjuje barem jedno od sljedećeg:

   (a) izuzeće od članaka 31., 32. i 33. te članka 78. stavaka 7. i 9. Direktive (EU) 2024/1788 u skladu s člankom 78. Uredbe (EU) 2024//1789;

   (b) izuzeće od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili od članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;

   (c) izuzeće u skladu s člankom 36. Direktive 2009/73/EZ;

   (d) odstupanje u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

2. U slučaju odluke o dodjeli poticaja iz stavka 1. ovoga članka nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir rezultate analize troškova i koristi u skladu s metodologijom razvijenom na temelju članka 14., a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije. Nacionalna regulatorna tijela nadalje analiziraju posebne rizike s kojima se suočavaju nositelji projekta, poduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u usporedbi s manje rizičnom alternativom. Prihvatljivi su posebno rizici povezani s novim tehnologijama prijenosa odnosno transporta na kopnu i moru, rizici povezani s nedostatnim povratom troškova i rizici razvoja.

3. U odluci o dodjeli poticaja u obzir se uzima posebna priroda nastalog rizika te se mogu dodijeliti poticaji koji obuhvaćaju, među ostalim, jednu od sljedećih mjera ili više njih:

   (a) pravila o ulaganju unaprijed;

   (b) pravila o priznavanju stvarno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;

   (c) pravila o postizanju dodatnog povrata na uloženi kapital za projekt;

   (d) sve druge mjere koje se smatraju potrebnima i primjerenima.

POGLAVLJE VII.

Financiranje

Članak 21.

Prihvatljivost projekata za financijsku pomoć Unije u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153

1. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u članku 27. i Prilogu II. prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za studije i financijskih instrumenata.

2. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenim u članku 27. te točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (e), (f) i (h) i točki 2. Priloga II., a za koje su nadležna nacionalna regulatorna tijela, također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:

   (a) analiza troškova i koristi za pojedini projekt izrađena u skladu s člankom 17. stavkom 4. točkom (a) dokazuje postojanje znatnih pozitivnih vanjskih učinaka, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;

   (b) za projekt je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova sukladno članku 17.;

   (c) projekt se ne može financirati na tržištu ili putem regulatornog okvira u skladu s poslovnim planom i drugim procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji, vjerovnici ili nacionalno regulatorno tijelo, uzimajući u obzir sve odluke o poticajima i razloge iz članka 20. stavka 2. pri procjeni potrebe projekta za financijskom pomoći Unije.

3. Projekti od zajedničkog interesa koji se provode u skladu s postupkom iz članka 5. stavka 7. točke (d) također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ovog članka.

4. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenim u Prilogu II., osim onih iz stavka 2. i uz iznimku kategorije infrastrukture iz točke 3. tog priloga, također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:

   (a) analiza troškova i koristi za pojedini projekt koju je izradio nositelj projekta primjenom relevantne metodologije analize troškova i koristi razvijene u skladu s člankom 11. pruža dokaze o postojanju znatnih pozitivnih vanjskih učinaka, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;

   (b) tržište ne može financirati projekt u skladu s poslovnim planom koji je izradio nositelj projekta i drugim procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji, vjerovnici ili nacionalno regulatorno tijelo;

   (c) projekt je dobio evaluaciju koju je provelo relevantno nacionalno tijelo ili, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo, uz savjetovanje s TSO-ima ili

relevantnim ODS-ima iz država članica u kojima projekt ima znatan neto pozitivan učinak, kojom se jasno pokazuje postojanje znatnih pozitivnih vanjskih učinaka projekta, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije, i koja uključuje evaluaciju tih učinaka te kojom se pružaju jasni dokazi o njihovoj komercijalnoj neodrživosti, u skladu s analizom troškova i koristi, poslovnim planom i procjenama koje su proveli nositelj projekta i potencijalni ulagatelji ili vjerovnici te, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo.

5. Evaluacija iz stavka 4. točke (c) ovog članka temelji se na scenariju utvrđenom u skladu s člankom 11. i eventualnim postojećim analizama osjetljivosti tog scenarija te uključuje točnu evaluaciju i procjenu stvarno nastalih troškova, točan opis koristi od projekta, među ostalim njihovu prekograničnu podjelu za pojedinačne države članice ili treće zemlje, uključujući zemlje koje nisu domaćini, opis prekogranične podjele troškova i svih izvora financiranja relevantnih za projekt koji su već izvjesni.

6. Ovaj se članak primjenjuje *mutatis mutandis* na projekte od uzajamnog interesa i pakete projekata u skladu s člankom 18.

Projekti od uzajamnog interesa prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije pod uvjetima utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1153. Kad je riječ o bespovratnim sredstvima za radove, projekti od uzajamnog interesa prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ili 4. ovog članka, kako je primjenjivo, i ako projekt doprinosi općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije.

Članak 22.

Smjernice za kriterije dodjele financijske pomoći Unije

Posebni kriteriji utvrđeni u članku 4. stavku 3. ove Uredbe i parametri utvrđeni u članku 4. stavku 5. ove Uredbe primjenjuju se za potrebe utvrđivanja kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153. Za projekte od zajedničkog interesa obuhvaćene člankom 27. ove Uredbe, uz zahtjeve iz članka 21. stavka 2., primjenjuju se kriteriji integracije tržišta, sigurnosti opskrbe, tržišnog natjecanja i održivosti.

POGLAVLJE VIII.

Završne odredbe

Članak 23.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima ovim člankom.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 3. stavka 4., članka 11. stavka 6. i članka 19. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od 23. lipnja 2027. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od sedam godina. Delegiranje ovlasti prešutno se

produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3. stavka 4., članka 11. stavka 6. i članka 19. stavka 4. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stavka 4., članka 11. stavka 6. i članka 19. stavka 4. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 24.

Izvješćivanje i evaluacija

Komisija do 30. lipnja 2032. objavljuje izvješće o provedbi projekata s Unijina popisa i podnosi ga Europskom parlamentu i Vijeću. U tom se izvješću evaluira sljedeće:

(a) napredak postignut u planiranju, razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekata s Unijina popisa te, prema potrebi, kašnjenja u provedbi i druge poteškoće na koje se naišlo;

(b) sredstva koja je Unija rezervirala i isplatila za projekte s Unijina popisa u odnosu na ukupnu vrijednost financiranih projekata s Unijina popisa;

(c) napredak koji je u integraciji obnovljivih izvora energije, uključujući obnovljive izvore energije na moru, i smanjenju emisija stakleničkih plinova postignut planiranjem, razvojem, izgradnjom i puštanjem u rad projekata s Unijina popisa;

(d) u sektoru električne energije i sektoru vodika, razvoj međupovezanosti država članica i odgovarajuće promjene cijena energije;

(e) postupak izdavanja dozvola i sudjelovanje javnosti, a posebno:

i. prosječno i najdulje ukupno trajanje postupka izdavanja dozvola za projekte s Unijina popisa, uključujući trajanje svakoga koraka postupka prije podnošenja zahtjeva, u odnosu na vrijeme predviđeno početnim glavnim ključnim etapama iz članka 10. stavka 9.;

ii. najbolje i inovativne prakse u vezi s uključivanjem dionika;

iii. najbolje i inovativne prakse u vezi s ublažavanjem utjecaja na okoliš, uključujući prilagodbu klimatskim promjenama, tijekom postupaka izdavanja dozvola i provedbe projekta;

iv. djelotvornost sustava predviđenih člankom 8. stavkom 3. u pogledu poštovanja rokova utvrđenih u članku 10. stavcima 1. i 2.;

v. stopa digitalizacije postupaka izdavanja dozvola;

(f) regulatorne obrade, posebno:

i. broj projekata od zajedničkog interesa ili paketa projekata za koje je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 17.;

ii. broj i vrsta projekata od zajedničkog interesa kojima su dodijeljeni posebni poticaji u skladu s člankom 20.;

(g) djelotvornost ove Uredbe u doprinosu energetskim i klimatskim ciljevima Unije te postizanju klimatske neutralnosti najkasnije do 2050.;

(h) poboljšanje fizičke otpornosti i otpornosti kibernetičke sigurnosti prekogranične energetske infrastrukture;

(i) prihvaćanje bežičnih rješenja u smislu broja projekata i odgovarajućeg povećanja kapaciteta mreže.

Članak 25.

Preispitivanje

Komisija do 30. lipnja 2033. provodi preispitivanje ove Uredbe na temelju rezultata izvješćivanja i evaluacije predviđenih u članku 24. ove Uredbe, kao i praćenja, izvješćivanja i evaluacije koji se provode u skladu s člancima 22. i 23. Uredbe (EU) 2021/1153.

Članak 26.

Informiranje i promotivne aktivnosti

Komisija uspostavlja i održava platformu za transparentnost koja je lako dostupna javnosti putem interneta. Platforma se redovito ažurira informacijama iz izvješća iz članka 5. stavka 4., s internetskih stranica iz članka 9. stavka 7. te izravnim informacijama nositelja projekata o projektima koji više nisu na Unijinu popisu. Platforma sadržava sljedeće informacije:

(a) ažurirane opće informacije, uključujući geografske informacije, za svaki projekt s Unijina popisa;

(b) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. za svaki projekt s Unijina popisa predstavljen tako da se u svakom trenutku može procijeniti napredak u provedbi;

(c) glavne očekivane koristi i doprinos ostvarenju ciljeva iz članka 1. stavka 1. te troškove projekata, osim poslovno osjetljivih informacija;

(d) Unijin popis;

(e) sredstva koja je Unija dodijelila i isplatila za svaki projekt s Unijina popisa;

(f) poveznice na nacionalni priručnik o postupanju iz članka 9.;

(g) informacije i ažuriranja statusa projekata koji se više ne nalaze na Unijinu popisu.

Članak 27.

Odstupanje za međupovezanost u slučaju Cipra i Malte

1. U slučaju Cipra i Malte, koji još nisu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom, primjenjuje se odstupanje od članka 3., članka 4. stavka 1. točaka (a) i (b.), članka 4. stavka 5. te priloga I., II. i III. Jedna međuveza za svaku od tih država članica zadržava status projekta od zajedničkog interesa u skladu s ovom Uredbom sa svim relevantnim pravima i obvezama ako ta međuveza ispunjava sljedeće uvjete:

   (a) nalazi se u fazi razvoja ili planiranja 23. lipnja 2022.;

   (b) dodijeljen joj je status projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[39];

   (c) potrebna je da bi se osigurala trajna međupovezanost tih država članica s transeuropskom plinskom mrežom.

   Tim se projektima u budućnosti osigurava mogućnost pristupa novim energetskim tržištima, među ostalim i tržištu vodika.

2. Nositelji projekata dostavljaju dostatne dokaze o tome kako će međuveze iz stavka 1. omogućiti pristup novim energetskim tržištima, među ostalim i tržištu vodika, u skladu s općim ciljevima energetske i klimatske politike Unije. Takvi dokazi uključuju procjenu ponude i potražnje za obnovljivi ili niskougljični vodik te izračun smanjenja emisija stakleničkih plinova koje projekt omogućuje.

   Komisija redovito provjerava tu procjenu i taj izračun, kao i pravodobnu provedbu projekta.

3. Uz ispunjavanje posebnih kriterija utvrđenih u članku 21. za financijsku pomoć Unije, međuveze iz stavka 1. moraju biti projektirane tako da osiguravaju pristup budućim energetskim tržištima, među ostalim i tržištu vodika, ne smiju dovesti do produljenja životnog vijeka objekata za prirodni plin te moraju osiguravati prekograničnu interoperabilnost susjednih mreža. Svaka prihvatljivost za financijsku pomoć Unije na temelju članka 21. završava 31. prosinca 2027.

4. U svakom zahtjevu za financijsku pomoć Unije za radove mora se pomoću plana koji sadržava precizan vremenski okvir jasno dokazati cilj pretvaranja objekta u namjenski objekt za vodik do 2036. ako to dopuštaju tržišni uvjeti.

5. Odstupanje iz stavka 1. primjenjuje se dok Cipar odnosno Malta ne budu izravno povezani s transeuropskom plinskom mrežom ili do 31. prosinca 2029., ovisno o tome što nastupi ranije.

---

[39] Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj).

Članak 28.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/942

Uredba (EU) 2019/942 mijenja se kako slijedi:

(1) u članku 3. stavku 2. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Na zahtjev ACER-a regulatorna tijela, ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, ENNOH, regulatorni koordinacijski centri, tijelo EU-a za ODS-ove, operatori transportnih sustava, operatori mreža za vodik, imenovani operatori na tržištu električne energije, subjekti koje su osnovali operatori transportnih sustava za prirodni plin, operatori terminala za UPP, operatori sustava skladišta prirodnog plina ili operatori skladišta vodika ili operatori terminala za vodik, ACER-u daju informacije potrebne za izvršavanje zadaća ACER-a iz ove Uredbe, osim ako je ACER već zatražio i dobio takve informacije.”;

(2) u članku 11. točke (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(c) ispunjava obveza utvrđene u člancima 5., 11., 12., 14. i 17. Uredbe (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća* [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*] i u odjeljku 2. točki 8. Priloga III. toj uredbi;

(d) donosi odluke o zahtjevima za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, u skladu s člankom 17. stavkom 9. Uredbe (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*].

_____

* Uredba (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx] (SL…, ELI: …)”.

Članak 29.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/943

Članak 48. Uredbe (EU) 2019/943 zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 48.

Desetogodišnji plan razvoja mreže

1. Plan razvoja mreže na razini Unije iz članka 30. stavka 1. točke (b) ove Uredbe temelji se na središnjem scenariju i izvješću o utvrđivanju potreba sustava u skladu s člancima 11. i 12. Uredbe (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća* [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*] te uključuje modeliranje integrirane mreže i procjenu otpornosti sustava. Relevantni ulazni parametri za modeliranje središnjeg scenarija, kao što su pretpostavke o cijenama goriva i ugljika ili postrojenjima povezanima s obnovljivim izvorima energije, te pretpostavke za europsku procjenu adekvatnosti resursa izrađenu u skladu s člankom 23. ove Uredbe trebali bi biti dosljedni u mjeri u kojoj je to moguće.

Plan razvoja mreže na razini Unije posebno:

(a) se temelji na projektima od prekogranične važnosti uključenima u nacionalne desetogodišnje planove razvoja mreže i nacionalne planove ulaganja, uzimajući u obzir regionalne planove ulaganja iz članka 34. stavka 1. ove Uredbe, te se temelji na aspektima planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU)

…/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*]; podliježe analizi troškova i koristi primjenom metodologije utvrđene kako je navedeno u članku 14. te uredbe;

(b) treba prioritetno razmotriti alternative proširenju mreže, kao što su bežična rješenja u skladu s Uredbom (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*] ili nefosilna rješenja za fleksibilnost;

(c) u pogledu prekograničnih interkonekcija, također se temelji na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz članaka 44. i 51. Direktive (EU) 2019/944;

(d) identificira prekide ulaganja, posebice u pogledu prekograničnih kapaciteta.

Kad je riječ o drugom podstavku točki (d), planu razvoja mreže na razini cijele Unije može se priložiti pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja.

2. ACER daje mišljenje o nacionalnim desetogodišnjim planovima razvoja mreže kako bi procijenio njihovu usklađenost s planom razvoja mreže na razini Unije, među ostalim usklađenost sa zahtjevima iz članka 3. stavaka 6. i 7. Uredbe (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*]. Ako ACER utvrdi neusklađenost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na razini Unije, preporučuje izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na razini Unije, ovisno o slučaju, u roku od dva mjeseca od njegova primitka. Ako je takav nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže razrađen u skladu s člankom 40.a Direktive (EU) 2019/944, ACER preporučuje predmetnim nacionalnim tijelima da izmijene nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom 40.a stavkom 7. te direktive te o tome obavješćuje Komisiju.

_____

* Uredba (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx] (SL…, ELI: …).”.

Članak 30.

Izmjene Uredbe (EU) 2024/1789

Uredba (EU) 2024/1789 mijenja se kako slijedi:

(1) članak 60. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 60.

Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije

1. Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije temelji se na središnjem scenariju i izvješću o utvrđivanju potreba sustava u skladu s člancima 11. i 12. Uredbe (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća* [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*] te uključuje modeliranje integrirane mreže za vodik, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava.

Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije posebno:

(a) temelji se na nacionalnim planovima razvoja transportne mreže za vodik kako je utvrđeno u članku 55. Direktive (EU) 2024/1788 i na aspektima planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU) …/… [Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx];

(b) u pogledu prekograničnih spojnih vodova temelji se na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz članka 55. stavka 7. Direktive (EU) 2024/1788;

(c) identificira nedostatke u ulaganjima, posebno u pogledu potrebnih prekograničnih kapaciteta, radi uvođenja prioritetnih koridora za vodik i elektrolizatore iz točke 3. Priloga I. Uredbi (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*].

Kad je riječ o drugom podstavku točki (c), planu razvoja mreže za vodik na razini cijele Unije može se priložiti pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja. Takav pregled može se, prema potrebi, popratiti sveobuhvatnim planom za uklanjanje takvih prepreka i ubrzavanje uvođenja prioritetnih koridora za vodik i elektrolizatore.

2. ACER prema potrebi daje mišljenje o nacionalnim planovima razvoja transportne mreže za vodik kako bi procijenio njihovu usklađenost s planom razvoja mreže za vodik na razini Unije, među ostalim usklađenost sa zahtjevima iz članka 3. stavaka 6. i 7. Uredbe (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*]. Ako ACER utvrdi nedosljednosti između nacionalnog plana razvoja transportne mreže za vodik i plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, preporučuje izmjenu nacionalnog plana razvoja transportne mreže za vodik ili plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, prema potrebi, najkasnije dva mjeseca od primitka nacionalnog plana razvoja transportne mreže za vodik.

3. Pri izradi plana razvoja mreže za vodik na razini Unije, ENNOH surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin, a posebno pri izradi analize troškova i koristi na razini cijelog energetskog sustava iz članka 14. Uredbe (EU) …/… [*Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx*] i utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka iz članka 13. te uredbe.

_____

* Uredba (EU) …/… Europskog parlamenta i Vijeća … [Uredba TEN-E kako je predložena u dokumentu COM(2025) xxxx] (SL…, ELI: …).”.

(2) članak 61. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 61.

Integrirano planiranje mreže na razini Unije

1. Tijekom prijelaznog razdoblja do 1. siječnja 2027. ENTSO za plin izrađuje plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026., uz puno sudjelovanje operatora transportnih mreža za vodik i zajedno s ENNOH-om čim se on uspostavi. Plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2026. sastoji se od dvaju zasebnih poglavlja, jednoga za vodik i jednoga za prirodni plin. ENTSO za plin bez odgode prenosi ENNOH-u sve informacije, uključujući podatke i analize koje je prikupio tijekom pripreme planova razvoja mreže za vodik na razini Unije do 1. siječnja 2027.

2. ENNOH izrađuje plan razvoja mreže za vodik na razini Unije za 2028. na temelju ovog članka i članka 60.

3. ENNOH blisko surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin radi izrade integriranih planova razvoja mreže na razini Unije na temelju članaka 32. i 60. ove Uredbe odnosno članka 30. Uredbe (EU) 2019/943.

4. Ako je potrebno donijeti odluke kako bi se osigurala učinkovitost sustava kako je utvrđeno u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća za sve nositelje energije, Komisija osigurava blisku suradnju ENTSO-a za električnu energiju, ENTSO-a za plin i ENNOH-a.

5. ENNOH, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju na učinkovit, uključiv i transparentan način, olakšavaju donošenje odluka konsenzusom i razvijaju potrebne radne aranžmane kako bi omogućili takvu suradnju i osigurali njihovu pravednu zastupljenost.

   ENNOH, zajedno s ENTSO-om za električnu energiju i ENTSO-om za plin, može osnovati radne skupine radi ispunjavanja svojih obveza na temelju prvog podstavka točaka (a), (b) i (d) te u tim radnim skupinama osigurava pravednu i jednaku zastupljenost sektora vodika, električne energije i plina.”.

Članak 31.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na odobravanje, nastavak ni izmjenu financijske pomoći koju dodjeljuje Komisija u skladu s Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[40] i Uredbom (EU) 2021/1153.

2. Eventualni postupci za razvoj metodologije analize troškova i koristi koje su ENTSO za električnu energiju ili ENNOH pokrenuli u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2022/869 prije [*datum stupanja na snagu/početka primjene ove Uredbe*] nastavljaju se na temelju članka 14. ove Uredbe.

   Eventualni koraci poduzeti u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2022/869 smatraju se dovršenima u skladu s odgovarajućim odredbama članka 14. ove Uredbe.

   Eventualna metodologija analize troškova i koristi energetskog sustava koju je Komisija odobrila na temelju članka 11. stavka 4. Uredbe (EU) 2022/869 smatra se odobrenom na temelju članka 14. stavka 7. ove Uredbe i ostaje valjana dok se ne zamijeni novom metodologijom analize troškova i koristi energetskog sustava razvijenom na temelju članka 14. ove Uredbe.

3. Zajedničke scenarije koje razvijaju ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH u skladu s člankom 12. Uredbe (EU) 2022/869 i dalje će se razvijati, a Komisija će ih odobravati, u skladu s postupkom utvrđenim u tom članku. Ti zajednički scenariji, nakon što ih Komisija odobri, smatraju se središnjim referentnim scenarijima u skladu s člankom 11. ove Uredbe i valjani su dok se ne

[40] Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129., http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj.

zamijene novim središnjim referentnim scenarijima izrađenim u skladu s člankom 11. ove Uredbe.

4. Prilog VII. Uredbi (EU) 2022/869 kojim se utvrđuje [__] Unijin popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te članci [___] Uredbe (EU) 2022/869 i prilozi [___] toj uredbi nastavljaju se primjenjivati na projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa uvrštene na [__] Unijin popis do početka primjene delegiranog akta iz članka 3. stavka 4. ove Uredbe kojim se utvrđuje prvi Unijin popis.

Članak 32.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) 2022/869 stavlja se izvan snage. Upućivanja na Uredbu (EU) 2022/869 tumače se kao upućivanja na ovu Uredbu.

Članak 33.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednik*

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE 3
1.1. Naslov prijedloga/inicijative 3
1.2. Predmetna područja politike 3
1.3. Ciljevi 3
1.3.1. Opći ciljevi 3
1.3.2. Specifični ciljevi 3
1.3.3. Očekivani rezultati i učinak 4
1.3.4. Pokazatelji uspješnosti 4
1.4. Prijedlog/inicijativa odnosi se na: 5
1.5. Obrazloženje prijedloga/inicijative 5
1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative 5
1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same. 8
1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava 8
1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima 8
1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele 8
1.6. Trajanje prijedloga/inicijative i njegova/njezina financijskog učinka 10
1.7. Planirani načini izvršenja proračuna 10
2. MJERE UPRAVLJANJA 11
2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja 11
2.2. Sustavi upravljanja i kontrole 11
2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole 11
2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje 12
2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju) 12
2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti 12
3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE 14

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak 14
3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva 15
3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje 15
3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna 15
3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje 18
3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva 20
3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna 20
3.2.3.2. Ukupna odobrena sredstva 20
3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima 20
3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna 21
3.2.4.2. Ukupne potrebe za ljudskim resursima 21
3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom 22
3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom 23
3.2.7. Doprinos trećih strana 23
3.3. Procijenjeni učinak na prihode 26
4. Digitalni aspekti 26
4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju 26
4.2. Podaci 27
4.3. Digitalna rješenja 28
4.4. Procjena interoperabilnosti 28
4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi 29

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869.

1.2. Predmetna područja politike

Područje: Energetika

Aktivnost: Plan za čistu industriju

1.3. Ciljevi

1.3.1. Opći ciljevi

Opći je cilj pravodoban i učinkovit razvoj te interoperabilnost otporne energetske infrastrukture, energije iz obnovljivih izvora i fleksibilnosti, uključujući postrojenja za skladištenje i postaje za punjenje, u cijelom EU-u. To će EU-u omogućiti da ostvari svoje energetske i klimatske ciljeve, među ostalim da energiju učini cjenovno pristupačnom poboljšanjem međupovezanosti, što će dovesti do konvergencije cijena, smanjenja veleprodajnih cijena električne energije i nestabilnosti cijena električne energije, kao i do bržeg povezivanja proizvodnje i potražnje.

1.3.2. Specifični ciljevi

Radi postizanja općeg cilja ova inicijativa obuhvaća četiri specifična cilja (SC):

(i) SC1: zajamčiti da projekti koji su uključeni u planove razvoja mreže i odabrani kao projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa na odgovarajući i djelotvoran način ispunjavaju utvrđene infrastrukturne potrebe, čime se omogućuje pravodoban i učinkovit razvoj energetske infrastrukture;

(ii) SC2: olakšati primjenu mehanizama za podjelu troškova radi bržeg pokretanja prekograničnih infrastrukturnih projekata, što će dovesti do povećane upotrebe tih mehanizama i skraćivanja vremena potrebnog za provedbu projekata;

(iii) SC3: skratiti i pojednostavniti postupke izdavanja dozvola za projekte u području energetske infrastrukture, energije iz obnovljivih izvora i skladištenja te postaja za punjenje, čime bi se skratilo dobivanje potrebnih dozvola i omogućilo poštovanje postojećih rokova i pojednostavnjenje zahtjeva za dozvole;

(iv) SC4: povećati fizičku i kibernetičku sigurnost i otpornost prekogranične energetske infrastrukture (projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa) povećanjem količine opreme i instalacija za zaštitu i otpornost na kritičnim elementima mreže.

Prijedlog sadržava **novi zahtjev za Komisiju**, koji je povezan s ostvarenjem **specifičnog cilja 1:**

– Zahtjev 1 (povezan sa specifičnim ciljem 1): Komisija je zadužena za izradu sveobuhvatnog središnjeg scenarija i analiza osjetljivosti, prema potrebi, najmanje svake četiri godine za sektore električne energije, vodika i plina koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije (članak 11.).

Prijedlog sadržava nove zahtjeve za ACER, koji su povezani s ostvarenjem specifičnih ciljeva 1 i 2:

– Zahtjev 2 (povezan sa specifičnim ciljem 1): za potrebe izrade središnjeg scenarija ACER ima zadaću podupirati i provjeravati prikupljanje podataka koje provodi Komisija (članak 11.). Osim toga, od ACER-a se zahtijeva da razvije i objavi obvezujuću okvirnu metodologiju za utvrđivanje infrastrukturnih potreba (koju će provoditi ENTSO-E i ENNOH).

– Zahtjev 3 (povezan sa specifičnim ciljem 2): ACER je ovlašten ažurirati svoju Preporuku o prekograničnoj raspodjeli troškova i uspostaviti središnji repozitorij svih odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova (članak 17.).

1.3.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Dodatna sredstva omogućit će Komisiji i ACER-u da obavljaju zadaće potrebne za ispunjavanje svojih ovlasti prema zakonodavstvu EU-a u skladu sa zahtjevima iz ovog Prijedloga. Očekuje se da će Prijedlog imati sljedeće učinke na ciljane korisnike i skupine:

– **Zahtjev 1:** očekuje se da će se zaduživanjem Komisije za izradu središnjeg scenarija osigurati veća transparentnost, nadzor i usklađenost ulaznih podataka koji se upotrebljavaju u planiranju mreže na europskoj i nacionalnoj razini, s krajnjim ciljem osiguravanja učinkovitijeg utvrđivanja i ispunjavanja infrastrukturnih potreba, što će s vremenom dovesti do smanjenja jaza između planiranih infrastrukturnih projekata u desetogodišnjem planu razvoja mreže i utvrđenih prekograničnih infrastrukturnih potreba, u korist svih operatora sustava te mrežnih operatora i korisnika, i to bržim napretkom prema optimalnoj mreži.

– **Zahtjev 2:** povjeravanjem ACER-u zadaća povezanih s razvojem središnjeg scenarija i utvrđivanjem infrastrukturnih potreba osigurat će se pouzdanost i vjerodostojnost postupka i njegovih ishoda, sa sličnim koristima kao u zahtjevu 1.

– **Zahtjev 3:** zaduživanjem ACER-a za ažuriranje Preporuke o prekograničnoj raspodjeli troškova stvorit će se usklađeniji okvir za podjelu troškova kojim će se poboljšati dosljednost među državama članicama i odlukama o prekograničnoj raspodjeli troškova te potaknuti veće sudjelovanje država članica koje nisu domaćini kako bi se olakšala upotreba mehanizama za podjelu troškova radi bržeg pokretanja prekograničnih infrastrukturnih projekata.

1.3.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća.

Pokazatelji za praćenje napretka i postignuća ciljeva inicijative navedeni su u Prilogu 8. procjeni učinka koja je priložena paketu mjera za europske mreže. Među njima su prije svega:

– mjera u kojoj se projektima uključenima u razvoj mreže i odabranima kao projektima od zajedničkog interesa/projektima od uzajamnog interesa na odgovarajući i djelotvoran način ispunjavaju utvrđene infrastrukturne potrebe;

– učinkovita i povećana upotreba mehanizama za podjelu troškova;

– pojednostavnjenje postupaka izdavanja dozvola, skraćivanje vremena potrebnog za izdavanje dozvola i poštovanje trenutačnih rokova;

– poboljšanje fizičke i kibernetičke sigurnosti te otpornosti energetske infrastrukture.

Za specifične ciljeve s kojima su povezani zahtjevi od 1 do 3 primjenjuju se sljedeći pokazatelji:

– **Pokazatelji za zahtjeve 1 i 2 (povezani sa specifičnim ciljem 1):** broj i ukupni kapacitet odobrenih/provedenih novih prekograničnih interkonekcijskih vodova; mjera u kojoj se utvrđene infrastrukturne potrebe ispunjavaju infrastrukturnim projektima (kapacitet) uključenima u desetogodišnji plan razvoja mreže (planirani, u izgradnji ili pušteni u rad) ili drugim bežičnim rješenjima (prisutnost raskoraka između potreba i projekata te smanjenje tog raskoraka); prihvaćanje bežičnih rješenja u smislu broja projekata i odgovarajućeg povećanja kapaciteta mreže.

– **Pokazatelji za zahtjev 3 (povezan sa specifičnim ciljem 2):** broj obvezujućih sporazuma o podjeli troškova kojima se omogućuje provedba prekograničnih projekata; prosječno trajanje postizanja sporazuma o raspodjeli troškova; broj zemalja koje nisu domaćini koje doprinose sporazumima o podjeli troškova; broj projekata koji se podnose kao dio paketa za dodjelu statusa projekta od zajedničkog interesa/projekta od uzajamnog interesa.

1.4. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

☐ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja[70]

X produženje postojećeg djelovanja

☐ spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.5. Obrazloženje prijedloga/inicijative

1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative

Zahtjev 1:

uvodi se nova odredba kojom se od Komisije zahtijeva da izradi središnji scenarij koji će se upotrebljavati za desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije nakon stupanja na snagu Uredbe i najmanje svake četiri godine nakon toga (članak 11.). Komisija mora razviti i metodologiju za prikupljanje podataka od ENTSO-a za električnu energiju, ENNOH-a i ENTSO-a za plin te se savjetovati s relevantnim dionicima o prikupljenim podacima. Komisija se mora savjetovati i sa skupinom TEN-E o nacrtu središnjeg scenarija te donijeti i objaviti konačni središnji scenarij. Komisija prema potrebi može izraditi i analize osjetljivosti na središnji scenarij na temelju kretanja na tržištu ili u politici. Komisija će morati pratiti utvrđene potrebe u relevantnim regionalnim forumima. Unutar Komisije te bi se zadaće trebale dodijeliti Glavnoj upravi za energetiku i JRC-u.

[70] U smislu članka 58. stavka 2. točke (a) ili (b) Financijske uredbe.

Glavnoj upravi za energetiku za novi zahtjev koji se odnosi na razvoj središnjeg scenarija potrebni su dodatni resursi za upravljanje postupkom izrade scenarija, što podrazumijeva velik broj interakcija s dionicima, državama članicama, pratećim službama i partnerima itd. Na temelju procjene učinka koja prati ovaj Prijedlog, izvršavanje tih zadaća predstavljat će dodatno opterećenje za Glavnu upravu za energetiku u iznosu od ukupno 6 EPRV-a. Tim dodatnim resursima ispunile bi se sljedeće potrebe:

Usmjeravanje postupka:

– Koordiniranje cjelokupnog postupka između ENTSO-a/TSO-ova, Komisije i ACER-a u skladu sa zakonodavstvom TEN-E; savjetovanje s dionicima i državama članicama u različitim fazama postupka (uključujući radionice i sastanke) i odgovarajuće daljnje mjere (kako je opisano u člancima od 11. do 13.).

– Kompatibilnost scenarija mreže u okviru cjelokupne strukture politike; usklađivanje izrade scenarija s trenutačnim scenarijem politike (npr. u vezi s ciljevima za 2040., Direktivom o energiji iz obnovljivih izvora, Direktivom o energetskoj učinkovitosti, ETS-om itd.); usklađenost s NECP-ovima i ERAA-om; upravljanje postupkom procjene nacrta izvješća i završnog izvješća o utvrđivanju infrastrukturnih potreba (koju provode ENTSO-i).

– Koordiniranje postupkom usklađivanja potreba (nakon donošenja procjene infrastrukturnih potreba) s ENTSO-om za električnu energiju, TSO-ovima, državama članicama, nacionalnim regulatornim tijelima i relevantnim dionicima te usmjeravanje postupka s relevantnim regionalnim skupinama. Pomno praćenje analize troškova i koristi na razini cijelog energetskog sustava s ENTSO-ima i osiguravanje pravilne provedbe, među ostalim uključivanje relevantnih dionika.

– Priprema i izrada pravnih akata te upravljanje postupkom njihova donošenja.

Razvoj i koordinacija scenarija:

– Prikupljanje podataka s državama članicama, ENTSO-om za električnu energiju, ENTSO-om za plin, ENNOH-om, nacionalnim regulatornim tijelima i drugim dionicima. Održavanje repozitorija i provedba postupka za kvalitetu podataka.

– Koordinacija rada na procjeni. To će uključivati sve korake postupka modeliranja, tj. osiguravanje dostupnosti podataka, postavljanje ključnih pretpostavki, preispitivanje i kontrolu kvalitete nacrta rezultata modeliranja, praćenje plana rada i planiranje interakcije izrađivača modela/analitičara s relevantnim dionicima.

– Dokumentiranje različitih koraka postupka modeliranja i slanje izvješća i skupova podataka. Dokumentiranje će uključivati metodologiju, podatke, ključne pretpostavke i rezultate u različitim formatima: izvješća, datoteke s podacima, internetski izvori.

JRC bi bio zadužen za potporu Glavnoj upravi za energetiku u razvoju središnjeg scenarija i provedbu modeliranja. Za prikupljanje podataka od država članica i TSO-â radi izrade modela za električnu energiju, plin i vodik bit će odgovoran GU ENER uz potporu JRC-a. Na temelju procjene učinka očekuje se da će to dovesti do novog radnog opterećenja za JRC u ukupnom iznosu od 12 EPRV-a.

– Suradnja s Glavnom upravom za energetiku i pružanje tehničkog i političkog stručnog znanja u razvoju metodologije za modeliranje središnjeg scenarija te pružanje potpore Glavnoj upravi za energetiku u prikupljanju potrebnih podataka od ENTSO-a za električnu energiju, ENNOH-a i ENTSO-a za plin.

– Modeliranje energetskog sustava: izrada scenarija i osjetljivosti; upravljanje podacima potrebnim za modeliranje energetskog sustava.

– Modeliranje električne energije: modeliranje scenarija za dispečiranja električne energije; izračuni protoka električne energije; upravljanje podacima potrebnim za modeliranje električne energije.

– Modeliranje plina i vodika: ažuriranje dugoročnih očekivanja u pogledu plina i vodika; modeliranje scenarija na tržištu plina i u mreži; modeliranje protoka plina/vodika; modeliranje podataka uključeno u modeliranje plina/vodika; upravljanje podacima potrebnim za modeliranje plina i vodika.

Općenito se procjenjuje da će Prijedlog dovesti do novog radnog opterećenja za Komisiju u ukupnom iznosu od **18 EPRV-a** (6 EPRV-a za Glavnu upravu za energetiku i 12 EPRV-a za JRC, od čega su 4 preraspodijeljena iz trenutačnih resursa, a 9 se financira administrativnim sporazumom). Osim toga, 1 milijun EUR jednokratnih operativnih troškova i 500 000 EUR periodičnih godišnjih operativnih troškova bili bi potrebni za tehnička ažuriranja, proširenja i održavanje modela električne energije, plina i vodika, za modeliranje ciljeva, NECP-ova i kombinacija izvora energije, kao i za organizaciju radionica i misija.

ACER

Zahtjev 2:

ACER je zadužen za podupiranje i provjeru svih ulaznih podataka koje je Komisija prikupila u okviru izrade središnjeg scenarija (članak 11.). Osim toga, od ACER-a se zahtijeva da razvije obvezujuću metodologiju za utvrđivanje infrastrukturnih potreba (članak 12.) i procijeni usklađenost nacrta utvrđivanja infrastrukturnih potreba koji su izradili i podnijeli ENTSO-E i ENNOH i razvijene okvirne metodologije te da o tome izvijesti skupinu TEN-E. ACER je također dužan prema potrebi ažurirati okvirnu metodologiju na vlastitu inicijativu ili na zahtjev Komisije.

Procjenjuje se da će izvršenje tih novih zadaća dovesti do dodatnog radnog opterećenja za ACER u ukupnom iznosu od 2 EPRV-a. Osim toga, ACER bi imao operativne rashode, uključujući savjetodavnu potporu za razvoj metodologije infrastrukturnih potreba, razvoj informatičkog alata za olakšavanje provjere podataka i neizravnih troškova, s procijenjenim jednokratnim troškom od 130 000 EUR, kao i periodične operativne troškove u iznosu od 100 000 EUR godišnje.

Zahtjev 3:

ACER je zadužen za donošenje preporuke o prekograničnoj raspodjeli troškova u kojoj se utvrđuju dobre prakse za obradu zahtjeva za ulaganje u projekte od zajedničkog interesa, uzimajući u obzir načela iz Uredbe TEN-E (članak 17.). Ta se preporuka prema potrebi redovito ažurira. Pri donošenju ili izmjeni preporuke ACER provodi opsežan postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike. Ta preporuka uključuje i neobvezujući predložak za prekograničnu raspodjelu troškova kako bi se olakšao rad nacionalnih regulatornih agencija.

Procjenjuje se da će razvoj i donošenje Preporuke o prekograničnoj raspodjeli troškova te održavanje repozitorija odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova

dovesti do dodatnog radnog opterećenja za ACER u ukupnom iznosu od 1 EPRV-a, kao i procijenjenog jednokratnog troška od 70 000 EUR za razvoj informatičkog alata za repozitorij odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova.

Kad je riječ o Glavnoj upravi za energetiku te JRC-u i ACER-u, prethodno navedeni zahtjevi za provedbu zakonodavnog prijedloga premašuju trenutačni VFO za razdoblje 2021. – 2027.

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Vidjeti odjeljke obrazloženja o supsidijarnosti i proporcionalnosti.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Evaluacija prethodne Uredbe TEN-E pokazala je da ja ta uredba djelotvorno poboljšala integraciju mreža država članica i potaknula trgovinu energijom te tako doprinijela konkurentnosti Unije. Projekti od zajedničkog interesa također su znatno doprinijeli sigurnosti opskrbe kao glavnom kontekstualnom pokretaču izrade Uredbe TEN-E. Nakon evaluacije iz 2020. Uredba TEN-E revidirana je 2022. U izvješću o provedbi priloženom procjeni učinka analiziraju se pouke stečene provedbom revidirane Uredbe TEN-E. U njemu se navode dokazi o potrebi za daljnjim poboljšanjima, posebno u izradi scenarija, utvrđivanju infrastrukturnih potreba i povezanom desetogodišnjem planu razvoja mreže, odabiru i procjeni projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te prekograničnoj raspodjeli troškova i okvirima za izdavanje dozvola.

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Paket mjera za europske mreže jedan je od ključnih elemenata u okviru Plana za čistu industriju i Akcijskog plana za priuštivu energiju, koji su dio Programa rada Komisije za 2025. Prijedlogom se dopunjuju druge inicijative čiji je cilj stvaranje integriranijeg europskog energetskog tržišta i smanjenje troškova energije za kućanstva i industrije. Energetska infrastruktura ključna je i za postizanje predloženoga klimatskog cilja EU-a za 2040. i cilja EU-a da se do 2050. postigne klimatska neutralnost.

U prijedlogu Komisije za novi višegodišnji financijski okvir (VFO) za razdoblje 2028. – 2034. ističe se „izuzetna važnost istinske energetske unije i dobre integracije EU-ovih infrastrukturnih mreža", što se odražava u znatno povećanom proračunu predloženom za Instrument za povezivanje Europe (CEF) za energetiku. Uredba TEN-E temelj je za projekte energetske infrastrukture koji se financiraju u okviru CEF-a.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

U izvješću o procjeni učinka priloženom ovom Prijedlogu analizirane su razne opcije politike za postizanje općih i specifičnih ciljeva inicijative. Najpoželjnija opcija politike koja se nastoji ostvariti ovim zakonodavnim prijedlogom smatrala se

najučinkovitijim i najisplativijim pristupom koji je u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Smatra se da su GU za energetiku, JRC i ACER u najboljem položaju za izvršavanje dodatnih zahtjeva koji proizlaze iz zakonodavnog prijedloga zbog njihovih prethodnih iskustava s postupkom planiranja infrastrukture i modeliranjem energetskog sustava.

Od donošenja Uredbe TEN-E 2013. Glavna uprava za energetiku stekla je znatno iskustvo u planiranju i koordinaciji infrastrukture. To je čini najprikladnijom za nepristranu koordinaciju mehanizama za utvrđivanje i ispunjavanje infrastrukturnih potreba na razini EU-a. JRC ima znatno tehničko znanje o modeliranju energetskog sustava i razvio je vlastite instrumente za modeliranje. Stoga se smatra da je on u najboljem položaju za obavljanje zadaća modeliranja povezanih s izradom središnjeg scenarija.

Zbog svojeg mandata ACER je u najboljem položaju za provedbu zahtjeva 1 i 2. Razvio je znatno tehničko stručno znanje kao ključni akter s formalnom ulogom u postupku planiranja infrastrukture i okviru za prekograničnu raspodjelu troškova na razini EU-a u skladu s postojećim okvirom TEN-E.

Dodatni EPRV-i potrebni su za nove zadaće/zahtjeve koji proizlaze iz ovog zakonodavnog prijedloga, dok se postojeće zadaće neće smanjiti u predvidivoj budućnosti.

1.6. Trajanje prijedloga/inicijative i njegova/njezina financijskog učinka

☐ **Ograničeno trajanje**

– ☐ na snazi od [DD. MM.] GGGG. do [DD. MM.] GGGG.

– ☐ financijski učinak od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za plaćanje

☒ neograničeno trajanje

– početna provedba od GGGG. do GGGG.

– redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna

☒ **Izravno upravljanje** Komisije

– ☒ preko njezinih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije

– ☐ preko izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☒ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

– ☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one imenovale

– ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)

– ☐ Europskoj investicijskoj banci i Europskom investicijskom fondu

– ☒ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe

– ☐ tijelima javnog prava

– ☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva

– ☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva

– ☐ tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji i koji su navedeni u relevantnom temeljnom aktu

– ☐ tijelima osnovanima u državi članici koja su uređena privatnim pravom države članice ili pravom Unije i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela javnog prava ili tijela uređenih privatnim pravom koja pružaju javne usluge i ta su im nadzorna tijela dala odgovarajuća financijska jamstva u obliku solidarne odgovornosti ili jednakovrijedna financijska jamstva, koja za svako djelovanje mogu biti ograničena na najviši iznos potpore Unije.

Napomene

NIJE PRIMJENJIVO

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

GU za energetiku i JRC

Zadaće koje izravno provodi GU za energetiku slijedit će godišnji ciklus planiranja i praćenja kako se provodi u Komisiji i izvršnim agencijama, uključujući izvješćivanje o rezultatima u okviru godišnjeg izvješća o radu GU-a ENER i godišnjeg izvješća o radu JRC-a.

ACER

U skladu sa svojom financijskom uredbom ACER u kontekstu svojeg programskog dokumenta mora dostaviti godišnji program rada koji uključuje pojedinosti o financijskim i ljudskim resursima za svaku od provedenih aktivnosti.

ACER mjesečno izvješćuje GU za energetiku o izvršenju proračuna, uključujući obveze i plaćanja po proračunskim naslovima, te o stopama slobodnih radnih mjesta prema vrsti osoblja.

Osim toga, GU za energetiku izravno je zastupljen u upravljačkim tijelima ACER-a. Preko svojih predstavnika u Upravnom odboru GU za energetiku bit će obaviješten o korištenju proračuna i planu radnih mjesta na svakom sastanku tijekom godine.

Naposljetku, također u skladu s financijskim pravilima, ACER je dužan godišnje izvijestiti o aktivnostima i upotrebi resursa, što čini putem Upravnog odbora i godišnjeg izvješća o radu.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Zahtjev 1:

zadaće na temelju ovog zahtjeva dodijelit će se Komisiji.

Ovisno o odluci donesenoj tijekom provedbe te se zadaće mogu obavljati interno ili eksternalizirati pružatelju usluga u okviru postupka javne nabave. Ako zadaće obavlja vanjski pružatelj usluga, nabava usluga provest će se izravnim upravljanjem, uz punu primjenu odredaba Financijske uredbe. Strategija kontrole za javnu nabavu u Glavnoj upravi za energetiku i JRC-u uključuje posebne ex ante pravne, operativne i financijske kontrole postupka nabave (uz reviziju koju provodi savjetodavni odbor za nabavu i ugovore) i potpisivanja ugovora. Osim toga, rashodi za nabavu robe i usluga podliježu *ex ante* i, prema potrebi, *ex post* i financijskim kontrolama.

Zahtjevi 2 i 3:

zbog svojeg mandata ACER je u najboljem položaju za utvrđivanje stručnog znanja povezanog s provedbom zahtjeva 2 i 3.

GU za energetiku utvrdio je strategiju kontrole za upravljanje odnosima s ACER-om, koja je dio Komisijina okvira unutarnje kontrole za 2017. ACER je u prosincu 2018. revidirao i donio vlastiti okvir unutarnje kontrole.

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje

GU za energetiku

Elementi kojima izravno upravlja GU za energetiku mogu podlijegati uobičajenim rizicima koji utječu na postupke javne nabave. Ti se rizici smatraju niskima u pogledu zakonitosti i pravilnosti rashoda. Uspostavljene su odgovarajuće i učinkovite kontrole na korporativnoj razini i razini glavnih uprava.

Kad je riječ o uspješnosti, glavni su rizik pogrešne procjene opterećenja koje proizlazi iz ovog Prijedloga s obzirom na to da se njime uvode nove zadaće. Taj je rizik potrebno prihvatiti jer je, ako se potrebe za dodatnim resursima ne uključe u početni prijedlog, vrlo teško kasnije ispraviti tu situaciju, kao što je pokazalo iskustvo.

JRC

U okviru postupka procjene rizika za svoje znanstvene aktivnosti JRC utvrđuje potencijalne rizike, ocjenjuje njihovu razinu i planira potrebne mjere ublažavanja te utvrđuje postojeće kontrole. Utvrđeni ključni rizik odnosi se na (a) procjenu povezanog radnog opterećenja za nove zadaće koje proizlaze iz ovog Prijedloga (radno opterećenje za neke od zadaća moglo bi biti podcijenjeno), (b) nedovoljnu količinu ili kvalitetu podataka za potporu raznim novim zadaćama. Za navod iz točke (a) rizik se mora prihvatiti, a mjere ublažavanja uključuju pažljivo planiranje osoblja za cijelog trajanja aktivnosti kako bi se osiguralo odgovarajuće stručno znanje. Za navod iz točke (b) mjere uključuju rano sudjelovanje u osmišljavanju i oblikovanju postupaka prikupljanja podataka, kao i rano utvrđivanje, u okviru svakog zadatka za koji su potrebne aktivnosti s velikom količinom podataka, mogućih prepreka za dobivanje pristupa podacima od interesa te ranu komunikaciju s GU-om ENER i relevantnim dionicima kako bi se postavilo pitanje dostupnosti podataka.

ACER

Prijedlog uključuje nekoliko novih zadaća ACER-a kojima se ublažava taj rizik jer, iako se radno opterećenje za obavljanje nekih budućih zadaća moglo podcijeniti, za druge bi ga se moglo precijeniti, čime se ostavlja prostor za preraspodjelu.

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

GU za energetiku

Zadaće dodijeljene GU-u za energetiku provodit će se u skladu s postojećim sustavom kontrole, a očekuje se da će omjer troškova kontrole ostati stabilan (5 – 6 % sredstava kojima se upravlja na temelju nedavnih aktivnosti).

ACER

Ne očekuje se da će dodjela dodatnih zadaća u okviru postojećeg mandata ACER-a dovesti do posebnih dodatnih kontrola na razini Agencije, što znači da se omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja neće promijeniti.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

GU za energetiku

GU za energetiku donio je revidiranu strategiju za borbu protiv prijevara 2020., a 2023. revidirani akcijski plan za razdoblje 2023. – 2025. GU za energetiku trenutačno revidira svoju strategiju za borbu protiv prijevara za razdoblje 2026. – 2028., u skladu s metodologijom OLAF-a. Strategija GU-a za energetiku temelji se na Komisijinoj strategiji za borbu protiv prijevara i posebnoj unutarnjoj procjeni rizika kako bi se utvrdila područja koja su najizloženija prijevarama, već uspostavljene kontrole i mjere potrebne za poboljšanje kapaciteta GU-a za energetiku za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevara.

JRC

Strategija JRC-a za borbu protiv prijevara, zajedno s popratnim akcijskim planom, donesena je 2020. i izmijenjena 2024. kako bi se revidirao i ažurirao plan za razdoblje 2025. – 2027. Ažurirani plan uključuje tri nove mjere: kampanju za podizanje razine osviještenosti usmjerenu na etička pitanja Komisije i mjere za borbu protiv prijevara, s relevantnim primjerima prilagođenim znanstvenom osoblju JRC-a, pokrenutu u prvoj polovini 2025.; proširenu program osposobljavanja s tematskim tečajevima o temama kao što su, među ostalim, sukob interesa, autorstvo, upotreba umjetne inteligencije, zviždači i kanali za prijavljivanje; ažurirane stranice Sharepoint posvećene etičkim pitanjima i mjerama za borbu protiv prijevara. Tim novim mjerama dopunjuju se trenutačna nastojanja iz akcijskog plana za razdoblje 2021. – 2024. i sudjelovanje JRC-a u Komisijinom akcijskom planu u okviru strategije za borbu protiv prijevara. JRC cijeni suradnju s OLAF-om, timom za unutarnju kontrolu i drugim dionicima u zajedničkom trudu u borbi protiv prijevara.

ACER

ACER primjenjuje načela decentraliziranih agencija EU-a za borbu protiv prijevara, u skladu s pristupom Komisije i smjernicama OLAF-a iz 2024. za decentralizirane agencije i zajednička poduzeća. Agencija je u prosincu 2024. donijela novu strategiju za borbu protiv prijevara kojom se stavlja izvan snage Odluka 15/2021 Upravnog odbora Agencije. Nova strategija za razdoblje 2025. – 2027. temelji se na sljedećim strateškim ciljevima: optimizirati postojeće mjere za sprečavanje prijevara, poboljšati pravodobnost i točnost postojećih sustava za otkrivanje, ojačati istražne protokole i optimizirati korektivne mjere za brze povrate.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE [71]

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	Dif./nedif.[72]	zemalja EFTA-e[73]	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata[74]	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
01	02.03.02 Instrument za povezivanje Europe – Energetika	Dif.	NE	NE	NE	NE
01	02.01.22.01 Rashodi za potporu instrumentu za povezivanje Europe – Energetika	Nedif.	NE	NE	NE	NE
01	02.10.06 Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora	Dif.	DA	NE	NE	NE

[71] Iako ovaj izvještaj o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga obuhvaća samo VFO za razdoblje 2021. – 2027., očekuje se da će prijedlog imati financijski učinak i nakon 2027.

[72] Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

[73] EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

[74] Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje[75]

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.

– X Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

U milijunima EUR (na tri decimale)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Broj	01

GU: ENER			Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**		Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**
Odobrena sredstva za poslovanje									
Proračunska linija: 02.03.02 Instrument za povezivanje Europe – Energetika	Obveze	(1a)					4,232	**4,232**[76]	**6,732**
	Plaćanja	(2a)					3,232	**3,232**	**7,732**
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe									
Proračunska linija 02.01.22.01 Rashodi za potporu instrumentu za povezivanje Europe – Energetika		(3)					**0,428**	**0,428**	**2,996**
UKUPNA odobrena sredstva za GU za energetiku[77]	Obveze	=1a+1b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**		**4,660**	**4,660**	**9,728**
	Plaćanja	=2a+2b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**		**3,660**	**3,660**	**10,728**

JRC		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**		Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. –**	**NAKON 2027.**

75 Iznosi za razdoblje nakon 2027. okvirni su i njima se ne prejudicira ishod tekućih pregovora o sljedećem VFO-u.

76 Dio odobrenih sredstava za poslovanje u okviru Instrumenta za povezivanje Europe bit će namijenjen administrativnom sporazumu s JRC-om za 9 EPRV-ova (CA), kako je navedeno u odjeljku 1.5.1.

77

								2027.	
	Odobrena sredstva za poslovanje								
Nije primjenjivo.	Obveze	(1a)							
	Plaćanja	(2a)							
	Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe								
Proračunska linija 01 01 01 11 Rashodi koji se odnose na dužnosnike i privremeno osoblje koji provode program Obzor Europa — Izravno istraživanje		(3)					**0,754**	**0,754**	**5,278**
UKUPNA odobrena sredstva za JRC[78]	Obveze	=1a+1b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**		**0,754**	**0,754**	**5,278**
	Plaćanja	=2a+2b+3	**0,000**	**0,000**	**0,000**		**0,754**	**0,754**	**5,278**

U milijunima EUR (na tri decimale)

[Agencija]: Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER)	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**Nakon 2027.**
Proračunska linija: 02.10.06 Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora / doprinos agenciji iz proračuna EU-a				0,327	**0,327**	**3,320**

Odobrena sredstva / doprinos agenciji iz proračuna EU-a nadoknadit će se smanjenjem omotnice za program Instrument za povezivanje Europe – Energetika / proračunsku liniju: 02.03.02 / u godini/godinama: 2027.

Odobrena sredstva dodijeljena u sljedećem VFO-u trebala bi se uključiti u subvenciju Agencije zbog trajne prirode zadaća dodijeljenih ovim Prijedlogom i nadoknadit će se, prema potrebi, istovjetnim smanjenjem relevantne omotnice programa u okviru istog naslova VFO-a, ne dovodeći u pitanje njezin budući sporazum. Ako je potrebno kompenzacijsko smanjenje, bit će potrebno revidirati sredstva dodijeljena Agenciji.

Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**

[78] Procjene se temelje na prosječnim troškovima osoblja primjenjivima od 2026., koji odgovaraju četirima dužnosnicima u relevantnoj kategoriji koje treba preraspodijeliti unutar JRC-a.

• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)	0,000	0,000	0,000	4,559	**4,559**	**10,052**
	Plaćanja	(5)	0,000	0,000	0,000	3,559	**3,559**	**11,052**
• UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi naslovi za poslovanje)		(6)	0,000	0,000	0,000	1,182	**1,182**	**8,274**
UKUPNA odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Obveze	=4+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**5,741**	**5,741**	**18,326**
	Plaćanja	=5+6	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**4,741**	**4,741**	**19,326**

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	**7.**	„Administrativni rashodi”

GU: ENER		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**[79]	**NAKON 2027.**
• Ljudski resursi		0,000	0,000	0,000	0,376	**0,376**	2,632
• Ostali administrativni rashodi		0,000	0,000	0,000	0,012	**0,012**	0,084
UKUPNO GU ENER	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,388**	**0,388**	**2,716**

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(Ukupne obveze = ukupna plaćanja)	**0,000**	**0,000**	**0,388**	**0,388**	**2,716**

[79] Ti će se administrativni rashodi nastaviti u sljedećem VFO-u.

U milijunima EUR (na tri decimale)

		Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO VFO 2021. – 2027.	NAKON 2027.
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1. – 7.	Obveze	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**6,129**	**6,129**	**21,042**
višegodišnjeg financijskog okvira	Plaćanja	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**5,129**	**5,129**	**22,042**

3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (na tri decimale)

Navesti ciljeve i ostvarenja ⇩			Godina **2024.**		Godina **2025.**		Godina **2026.**		Godina **2027.**		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti odjeljak 1.6.)						**UKUPNO**	
	OSTVARENJA																	
	Vrsta [80]	Prosječni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupni broj	Ukupni trošak
SPECIFIČNI CILJ br. 1[81]…																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
– Ostvarenje																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 1																		
SPECIFIČNI CILJ br. 2...																		

[80] Ostvarenja se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

[81] Kako je opisan u odjeljku 1.3.2. „Specifični ciljevi”.

– Ostvarenje																		
Međuzbroj za specifični cilj br. 2																		
UKUPNO																		

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

– X Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**
NASLOV 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,376	**0,376**	2,632
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,012	**0,012**	0,084
Međuzbroj za NASLOV 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,388**	**0,388**	**2,716**
Izvan NASLOVA 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	1,910	**1,910**	13,370
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,024	**0,024**	0,168
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,934**	**1,934**	**13,538**
UKUPNO	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**2,322**	**2,322**	**16,254**

3.2.3.2. Ukupna odobrena sredstva

UKUPNO IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA + VANJSKI NAMJENSKI PRIHODI	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**
NASLOV 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	0,376	**0,376**	2,632
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,012	**0,012**	0,084
Međuzbroj za NASLOV 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,388**	**0,388**	**2,716**
Izvan NASLOVA 7.						
Ljudski resursi	0,000	0,000	0,000	1,910	**1,910**	13,370
Ostali administrativni rashodi	0,000	0,000	0,000	0,024	**0,024**	0,168
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,934**	**1,934**	**13,370**
UKUPNO	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**2,322**	**2,322**	**16,254**

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse u okviru naslova 7. i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

– X Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna[1]

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena (EPRV)

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	Nakon **2027.**
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)						
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)		0	0	0	2	2
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)		0	0	0	0	
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)		0	0	0	0	
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)		0	0	0	4	4
Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0	
• Vanjsko osoblje (EPRV)						
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice")		0	0	0	0	
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0	
Linija za administrativnu potporu [XX.01.YY.YY]	– u sjedištu	0	0	0	0	
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0	
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)		0	0	0	0	
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)		0	0	0	0	
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.		0	0	0	0	
Ostale proračunske linije (02 01 22 01 Rashodi za potporu programu CEF-E) – izvan naslova 7.		0	0	0	4	4
UKUPNO		**0**	**0**	**0**	**10**	**10**

3.2.4.2. Ukupne potrebe za ljudskim resursima

UKUPNO IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA + VANJSKI NAMJENSKI PRIHODI		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**[2]	Nakon **2027.**
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)						
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)		0	0	0	2	2
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)		0	0	0	0	
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)		0	0	0	0	
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)		0	0	0	4	4
Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0	
• Vanjsko osoblje (EPRV)						
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice")		0	0	0	0	
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0	
Linija za administrativnu potporu	– u sjedištu	0	0	0	0	
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0	

[1] Budući da će dodatni EPRV-i obuhvaćati nove zadaće dodijeljene Komisiji, trenutačno ne postoje EPRV-i koji su već dodijeljeni za upravljanje djelovanjem ili koji se mogu preraspodijeliti unutar GU-a za energetiku.

[2] Kako je prethodno navedeno, prijedlog ima neograničeno trajanje, a potrebe za resursima nastavit će se nakon 2027. i u okviru VFO-a za razdoblje 2028. – 2034.

[XX.01.YY.YY]					
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)	0	0	0	0	
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)	0	0	0	0	
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.	0	0	0	0	
Ostale proračunske linije (02 01 22 01 Rashodi za potporu programu CEF-E) – izvan naslova 7.	0	0	0	4	4
UKUPNO	**0**	**0**	**0**	**10**	**10**

	Sadašnje osoblje službi Komisije	**Dodatno osoblje***		
		Financira se u okviru naslova 7. ili istraživanja	**Financira se iz linije BA**	**Financira se iz naknada/**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta	4 GU JRC (preraspodjela) 2 GU ENER	0	0	0
Vanjsko osoblje (UO, UNS, UsO)		0	4 ČLANA UGOVORNOG OSOBLJA GU ENER	

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	**GU za energetiku:** 2 dodatna dužnosnika zatražena za GU za energetiku bila bi zadužena za nadzor, upravljanje i koordinaciju novih zadaća GU-a za energetiku povezanih s izradom središnjeg scenarija (vidjeti odjeljak 1.5.1.). Te se zadaće odnose na usmjeravanje postupka (uključujući djelotvornu koordinaciju ekološkog sustava dionika, kompatibilnost scenarija mreže s općom strukturom politike, koordinaciju novog postupka usklađivanja infrastrukturnih potreba i pripremu pravnih akata), kao i razvoj i koordinaciju scenarija (uključujući nadzor prikupljanja podataka, koordinaciju rada na procjeni te nadzor i dokumentiranje postupka modeliranja).
Vanjsko osoblje	**GU za energetiku**: 4 dodatna ugovorna djelatnika zatražena za GU za energetiku bila bi zadužena za izradu središnjeg scenarija, čime bi se pružila potpora dvama dužnosnicima koji će nadgledati i usmjeravati tu aktivnost. Ugovorni djelatnici izvršavali bi zadaće povezane s usmjeravanjem postupka te izradom i koordinacijom scenarija (vidjeti odjeljak 1.5.1.).

3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom

Obvezno: u sljedećoj tablici treba navesti najbolju procjenu ulaganja povezanih s digitalnom tehnologijom koja proizlaze iz prijedloga/inicijative.

Iznimno, ako je to potrebno za provedbu prijedloga/inicijative, odobrena sredstva iz naslova 7. treba navesti u za to predviđenoj liniji.

Odobrena sredstva iz naslova 1. – 6. trebaju se navesti kao „Rashodi za IT za operativne programe u okviru određene politike”. Ti se rashodi odnose na odobrena sredstva za poslovanje koja će se iskoristiti za ponovnu uporabu / kupnju / razvoj IT platformi / alata izravno povezanih s provedbom inicijative i s povezanim ulaganjima (licencije, studije, pohrana podataka itd.). Informacije u tablici trebaju biti u skladu s podacima navedenima u odjeljku 4. „Digitalni aspekti”.

UKUPNA odobrena sredstva za IT i digitalnu tehnologiju	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO VFO 2021. – 2027.**	**UKUPNO VFO za razdoblje nakon 2027.**
NASLOV 7.						
Rashodi za IT (institucijski)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	
Međuzbroj za NASLOV 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	
Izvan NASLOVA 7.						
Rashodi za IT za operativne programe u okviru određene politike	0,000	0,000	0,000	1,120	**1,120**	**3,500**
Međuzbroj izvan NASLOVA 7.	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,120**	**1,120**	**3,500**
UKUPNO	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**1,120**	**1,120**	**3,500**

3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

– X može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Preraspodjela bi bila potrebna u okviru proračunske linije CEF-E za financiranje operativnih rashoda za 2027.

Preraspodjela među glavnim upravama mogla bi biti potrebna kako bi 2 dužnosnika zatražena za GU za energetiku izvršavala zadaće u skladu sa zahtjevom 1 opisanim u odjeljku 1.5.1.

– ☐ zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u

– ☐ zahtijeva reviziju VFO-a

3.2.7. Doprinos trećih strana

Prijedlog/inicijativa:

– X ne predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju

– ☐ predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (na tri decimale)

	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	Ukupno
Tijelo koje sudjeluje u financiranju					

UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva					

3.2.8. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima i odobrenim sredstvima u decentraliziranoj agenciji

Potrebe za osobljem (EPRV)

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	Nakon 2027.
Privremeno osoblje (razredi AD)				1	1
Privremeno osoblje (razredi AST)					
Međuzbroj za privremeno osoblje (AD + AST)	***0***	***0***	***0***	***1***	***1***
Ugovorno osoblje				1	2
Upućeni nacionalni stručnjaci					
Međuzbroj za ugovorno osoblje i upućene nacionalne stručnjake	***0***	***0***	***0***	*1*	***2***
UKUPNO osoblje	**0**	**0**	**0**	**2**	**3**

Odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a, u milijunima EUR (na tri decimale)

Rashode za osoblje treba prilagoditi planiranomu mjesecu zapošljavanja (ako se zapošljava u srpnju, uzima se u obzir samo 50 % prosječnog troška).

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**NAKON 2027.**[3]
Glava 1.: Rashodi za osoblje				0,127	0,127	**2,546**
Glava 2.: Rashodi za infrastrukturu i rashodi poslovanja						
Glava 3.: Rashodi poslovanja				0,200	0,200	**0,773**
UKUPNA odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,327**	**0,327**	**3,320**

Pregled/sažetak ljudskih resursa i odobrenih sredstava (u milijunima EUR) potrebnih za prijedlog/inicijativu u decentraliziranoj agenciji

[3] Iznos za cijeli VFO za razdoblje 2028. – 2034.

Agencija: ACER	Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**	**UKUPNO 2021. – 2027.**	**Nakon 2027.**
Privremeno osoblje (AD + AST)	**0**	**0**	**0**	1	**1**	**1**
Ugovorno osoblje	**0**	**0**	**0**	1	**1**	**2**
Upućeni nacionalni stručnjaci	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Ukupno osoblje	**0**	**0**	**0**	2	**2**	**3**
Odobrena sredstva koja se pokrivaju iz proračuna EU-a	0,000	0,000	0,000	0,327	**0,327**	**3,320**
Odobrena sredstva koja se pokrivaju naknadama (ako je primjenjivo)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	**0,000**
Sufinancirana odobrena sredstva (ako je primjenjivo)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**	**0,000**
UKUPNA odobrena sredstva	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,327**	**0,327**	**3,320**

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

– X Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.

– ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:

  – ☐ na vlastita sredstva

  – ☐ na ostale prihode

  – ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (na tri decimale)

Proračunska linija prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative[4]			
		Godina **2024.**	Godina **2025.**	Godina **2026.**	Godina **2027.**
Članak …….					

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Nije primjenjivo

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije).

4. DIGITALNI ASPEKTI

4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju

Zahtjevi relevantni za digitalizaciju u Prijedlogu:

Zahtjev 1 (R1) odnosi se na postupke izrade scenarija i utvrđivanje infrastrukturnih potreba, pri čemu bi se, uz fizički razvoj mreže, trebala razmotriti potencijalna upotreba digitalnih i pametnih rješenja već u dijelu planiranja razvoja mreže koji se odnosi na modeliranje. Kao povezani zahtjev, od operatora prijenosnih sustava za električnu energiju zahtijeva se da pri predlaganju novih infrastrukturnih projekata prioritetno razmotre bežična i digitalna rješenja, pri čemu se takvi zahtjevi primjenjuju na europskoj razini (kao dio desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini EU-a) i na nacionalnoj razini (nacionalni planovi razvoja mreže na razini prijenosa). Time će se postići maksimalna učinkovitost u razvoju mreže i potaknuti upotreba digitalnih rješenja u praksi.

Taj se zahtjev primjenjuje na institucije EU-a odgovorne za postupak modeliranja, države članice, tijela koja predstavljaju operatore prijenosnih/transportnih sustava na europskoj razini (ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i ENNOH) te na operatore prijenosnih/transportnih sustava na nacionalnoj razini.

Zahtjev 2 (R2) odnosi se na uvođenje nove kategorije bežičnog i digitalnog prijenosa za projekte od zajedničkog interesa. Cilj je te kategorije operatorima prijenosnih/transportnih sustava pružiti bolje poticaje za upotrebu tehnologija za poboljšanje mreže i digitalnih tehnologija kako bi se povećala učinkovitost korištenja mreže i prekogranični prijenosni kapacitet. Pri podnošenju zahtjeva za novu kategoriju operatori prijenosnih/transportnih

[4] Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer), moraju se navesti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % za troškove naplate.

sustava dužni su dostaviti podatke o tehničkim značajkama predloženih sustava digitalizacije i očekivanim učincima na rad prijenosnog/transportnog sustava. ENTSO za električnu energiju, kao tijelo predloženo za izračun troškova i koristi novih projekata, bio bi odgovoran za obradu povezanih podataka.

Zahtjev 3 (R3) odnosi se na postupak podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za projekte s Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. Nacionalno nadležno tijelo država članica mora moći zaprimati zahtjeve za izdavanje dozvola i sve relevantne dokumente u digitalnom obliku (članak 8.). U skladu s Prijedlogom države članice dužne su na nacionalnoj razini uspostaviti digitalnu platformu za upravljanje koracima postupka izdavanja dozvola (uključujući zahtjeve za izdavanje dozvola, postupke izdavanja dozvola, odluke o izdavanju dozvola koje su u tijeku) i omogućiti pristup donesenim odlukama u lako dostupnom formatu (članak 10. stavak 4.). To bi trebalo doprinijeti ujednačenijoj digitalizaciji i transparentnosti među različitim tijelima za izdavanje dozvola u državama članicama i u konačnici ubrzati izdavanje dozvola.

To će biti dodatak obvezi država članica da sve odluke izdaju u lako dostupnom formatu.

4.2. Podaci

Za zahtjev 1: zahtjev se odnosi na prikupljanje postojećih podataka za potrebe modeliranja mreže i izrade scenarija te može dovesti do prikupljanja novih podataka o budućoj upotrebi digitalnih tehnologija i njihovu potencijalu. Iako pretpostavke o potencijalu takvih tehnologija postoje u literaturi, podaci država članica trenutačno nisu javno dostupni i ne prikupljaju se u istu svrhu (pridržavanje načela „samo jednom”). Operatori prijenosnih/transportnih sustava počet će od 2026. procjenjivati potrebe za fleksibilnošću u skladu s Uredbom (EU) 2019/943, a neki od podataka koji se upotrebljavaju mogu se upotrebljavati i za potrebe planiranja mreže. Međutim, prvo navedeno razdoblje traje samo 10 godina, dok planiranje mreže na razini Unije obuhvaća sljedećih 10 do 20 godina. U tom se pogledu prikupljanje podataka čini neizbježnim kako bi se postigla potpuna pokrivenost. Sekundarnim zakonodavstvom o konkretnom formatu podataka osigurat će se da se postojeća prikupljanja radi procjena potreba za fleksibilnošću uzmu u obzir kako bi se izbjeglo udvostručavanje zahtjeva. Kad je riječ o protoku podataka, operatori prijenosnih/transportnih sustava, regulatorna tijela i države članice Komisiji dostavljaju podatke na temelju pravila koja se donose sekundarnim pravnim aktima. Operatori prijenosnih/transportnih sustava prema potrebi dostavljaju dodatne podatke za modeliranje mreže izravno ENTSO-u za električnu energiju.

Za zahtjev 2: podaci povezani s podnošenjem zahtjeva za projekt od zajedničkog interesa jedinstveni su za svaki projekt i stoga se moraju prikupiti u trenutku podnošenja zahtjeva (tako je u potpunosti ispunjeno načelo „samo jednom”). Ti se podaci odnose na opseg projekta, financijske procjene, korištene tehnologije, lokaciju, utjecaj na okoliš i elektroenergetsku mrežu itd. Nositelji projekata (uglavnom operatori prijenosnih/transportnih sustava) dostavit će podatke ENTSO-u za električnu energiju i Europskoj komisiji u svrhu procjene troškova i koristi u okviru postupaka evaluacije projekata od zajedničkog interesa.

Za zahtjev 3: digitalne platforme koje bi države članice morale uspostaviti pohranjivale bi sve podatke potrebne za potpunu dozvolu ili dozvole za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa. Riječ je o osobnim podacima povezanima s podnositeljem zahtjeva, bilo da je riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi, značajkama projekta i svim potrebnim

popratnim dokumentima.

4.3. Digitalna rješenja

Za zahtjev 1: platforma povezana sa zahtjevom 1 odnosi se na modeliranje mreže i modeliranje scenarija za budući razvoj infrastrukture. ENTSO za električnu energiju već upotrebljava takvu platformu, stoga se novi zahtjev odnosi na nadogradnju platforme radi obrade više podataka. Kad je riječ o ulozi Europske komisije u postupku izrade scenarija, podaci će se upotrebljavati u postojećim modelima, stoga se promjenama ne propisuju novi zahtjevi za uspostavu zasebne platforme.

Za zahtjev 2: ovaj zahtjev ne bi trebao dovesti do uspostave novih platformi sustava za obradu podataka jer je postupak odabira projekata od zajedničkog interesa dobro uspostavljen, a cilj je proširiti opseg kategorija (uz zadržavanje načela za procjenu, upotrebu postojećih sustava za obradu zahtjeva i izračun troškova i koristi).

Za zahtjev 3: digitalizacija i centralizacija postupaka izdavanja dozvola olakšat će se digitalnim platformama koje bi države članice morale uspostaviti. Očekujemo da će se centralizacijom tih podataka pojednostavniti postupci i spriječiti udvostručavanje istih podataka na različitim platformama. Komisija u uvodnim izjavama poziva na to da bi portal trebao imati razvijene funkcije, među ostalim pomoću umjetne inteligencije, koje bi jedinstvenoj kontaktnoj točki, drugim tijelima i podnositeljima zahtjeva omogućile da provjere status zahtjeva i područja u kojima dolazi do kašnjenja te da provjere poštovanje rokova za izdavanje dozvola. Osim toga, trebao bi omogućiti izvlačenje statističkih podataka radi provjere ukupnog napretka postupaka izdavanja dozvola u državama članicama. Portal bi trebao olakšati dužnosti jedinstvene kontaktne točke koja bi trebala imati pristup svim relevantnim podacima i informacijama.

4.4. Procjena interoperabilnosti

Za zahtjeve 1 i 2 nije potrebna interakcija preko granica država članica jer je cilj centralizirano unositi podatke za evaluacije na razini EU-a. Nisu povezani ni s prekograničnom interoperabilnošću jer se razmijenjeni podaci odnose na buduće procjene razvoja projekta, a ne na postojeće protoke podataka povezane s radom sustava (koji se već razmjenjuju drugim platformama za suradnju TSO-ova). Očekuje se da će se podaci razmjenjivati samo jednom, tj. s ENTSO-om za električnu energiju (koji će ih zatim podijeliti s Komisijom) ili izravno s Komisijom (ako ENTSO za električnu energiju ne treba iste podatke). Informacije se razmjenjuju putem podatkovnih datoteka, a ne međusobnim povezivanjem dviju platformi.

Za zahtjev 3 nije potrebna interakcija preko granica država članica, među subjektima EU-a ili između subjekata EU-a i tijela javnog sektora. Ne utječe ni na prekograničnu interoperabilnost jer su podaci važni za postupke donošenja odluka na nacionalnoj razini, a ne na razini EU-a. Centralno definirana struktura podataka razmotrena je i odbačena jer je zbog uglavnom nacionalnoga karaktera najvećeg postotka postupaka izdavanja dozvola u svakoj državi članici i različitih sustava izdavanja dozvola logično da se stvarna odluka o formatu za provedbu prepusti državama članicama, koje mogu odlučiti što najbolje odgovara njihovu sustavu i novoj digitalnoj platformi koju će uspostaviti. Iako se Uredbom TEN-E od nacionalnih nadležnih tijela zaduženih za izdavanje dozvola zahtijeva da surađuju u prekograničnim projektima u mjeri u kojoj je to moguće, njome se državama članicama daje sloboda da odluče o najprikladnijem načinu da to učine. Budući da se dio

predmetnih podataka može zahtijevati i procijeniti i za postupke povezane s projektima koji nisu obuhvaćeni Uredbom TEN-E, predložit će se i da se te platforme uspostave kao višenamjenska platforma koja obuhvaća izdavanje dozvola za širok raspon energetskih objekata (mreže, cjevovodi, obnovljivi izvori energije, skladištenje itd.).

Javne službe na koje ti prijedlozi utječu bila bi sva nacionalna tijela uključena u izdavanje dozvola za energetske objekte, npr. ministarstvo i/ili agencije za energetiku, općinska/lokalna uprava i tijela za zaštitu okoliša. To bi utjecalo i na upravna tijela ili subjekte odgovorne za izdavanje mišljenja ili odobrenja za projekte koji utječu na prostorno planiranje i lokalitete kulturne baštine.

4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi

Mjere se odnose na zahtjev 2, tj. uvođenje nove kategorije bežičnog i digitalnog prijenosa za projekte od zajedničkog interesa. Cilj je te kategorije operatorima prijenosnih/transportnih sustava pružiti bolje poticaje za upotrebu tehnologija za poboljšanje mreže i digitalnih tehnologija kako bi se povećala učinkovitost korištenja mreže i prekogranični prijenosni kapacitet. Takva bi ulaganja, ako im se dodijeli status projekta od zajedničkog interesa, imala koristi od ubrzanog izdavanja dozvola, a ako ispunjavaju sve potrebne uvjete, mogu se prijaviti za financiranje iz Instrumenta za povezivanje Europe. Te bi mjere trebale poduprijeti provedbu digitalnih platformi u okviru prijenosnih i distribucijskih mreža EU-a.

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.12.2025.
COM(2025) 1006 final

ANNEXES 1 to 7

PRILOZI

Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 i (EU) 2024/1789 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2022/869

{SEC(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2001 final}

PRILOG I.

PRIORITETNI KORIDORI I PODRUČJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

(kako je navedeno u članku 1. stavku 1.)

Ova se Uredba primjenjuje na sljedeće prioritetne koridore i područja transeuropske energetske infrastrukture:

1. PRIORITETNI ELEKTROENERGETSKI KORIDORI

(1) Elektroenergetske interkonekcije sjevera i juga u zapadnoj Europi (NSI Zapad – elektroenergetika): interkonekcije između država članica regije i područja Mediterana, uključujući Pirinejski poluotok, posebno radi integracije električne energije iz obnovljivih izvora i pojačanja unutarnjih infrastruktura mreže s ciljem poticanja integracije tržišta u regiji te kako bi se okončala izoliranost Irske, povećala sigurnost opskrbe i sigurnost mreže i osiguralo potrebno produljenje odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora na kopnu i pojačanje domaće mreže potrebno za osiguravanje odgovarajuće i pouzdane prijenosne mreže i opskrbu država članica bez izlaza na more električnom energijom proizvedenom na moru.

Predmetne države članice: Belgija, Danska, Njemačka, Irska, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija i Portugal.

(2) Elektroenergetske interkonekcije sjevera i juga u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi (NSI Istok – elektroenergetika): interkonekcije i unutarnji dalekovodi u smjeru sjever-jug i istok-zapad s ciljem uspostave unutarnjeg tržišta i integracije proizvodnje iz obnovljivih izvora energije kako bi se okončala izolacija Cipra, povećala sigurnost opskrbe i sigurnost mreže i osiguralo potrebno produljenje odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora na kopnu i pojačanje domaće mreže potrebno za osiguranje odgovarajuće i pouzdane prijenosne mreže i opskrbu država članica bez izlaza na more električnom energijom proizvedenom na moru.

Predmetne države članice: Bugarska, Češka, Njemačka, Hrvatska, Grčka, Cipar, Italija, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka.

(3) Plan međusobnog povezivanja baltičkog energetskog tržišta u području električne energije (BEMIP Elektroenergetika): interkonekcije između država članica i unutarnji dalekovodi u baltičkoj regiji kako bi se potaknula integracija tržišta i integrirali sve veći udjeli obnovljivih izvora energije u regiji te povećala sigurnost opskrbe i sigurnost mreže.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

2. PRIORITETNI KORIDORI ODOBALNE MREŽE

(4) Odobalne mreže sjevernih mora (NSOG): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže te, prema potrebi, mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sjevernom moru, Irskom moru, Keltskom moru, La Mancheu i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Belgija, Danska, Njemačka, Irska, Francuska, Luksemburg, Nizozemska i Švedska.

(5) Odobalne mreže u okviru Plana međusobnog povezivanja baltičkog energetskog tržišta (BEMIP odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Baltičkom moru i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

(6) Južne i zapadne odobalne mreže (SW odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sredozemnom moru, među ostalim u Kadiškom zaljevu, i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Malta i Portugal.

(7) Južne i istočne odobalne mreže (SE odobalno): razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže, kao i, prema potrebi, razvoj mreže vodika i povezani interkonekcijski vodovi u Sredozemnom moru, Crnom moru i susjednim vodama za prijenos električne energije ili, prema potrebi, transport vodika iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta ili u cilju povećanja prekogranične razmjene energije iz obnovljivih izvora.

Predmetne države članice: Bugarska, Hrvatska, Grčka, Italija, Cipar, Rumunjska i Slovenija.

(8) Atlantske odobalne mreže: razvoj odobalne elektroenergetske mreže, razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani interkonekcijski vodovi u vodama sjevernog Atlantskog oceana za prijenos električne energije iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladišta te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Predmetne države članice: Irska, Španjolska, Francuska i Portugal.

3. PRIORITETNI KORIDORI ZA VODIK I ELEKTROLIZATORI

(9) Interkonekcije infrastrukture za vodik u zapadnoj Europi (HI Zapad): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje uspostava integriranog sustava za vodik, kojim se izravno ili neizravno (putem interkonekcija s trećom zemljom) povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove konkretne potrebe za infrastrukturom za vodik, čime se podupire stvaranje mreže na razini Europske unije za transport vodika u Uniji.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija za pretvaranje električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskog sustava u Uniji.

Predmetne države članice: Belgija, Češka, Danska, Njemačka, Irska, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija i Portugal.

(10) Interkonekcije infrastrukture za vodik u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi (HI Istok): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje uspostava integriranog sustava za vodik, kojim se izravno ili neizravno (putem interkonekcija s trećom zemljom) povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove konkretne potrebe za infrastrukturom za vodik, čime se podupire stvaranje mreže na razini Europske unije za transport vodika u Uniji.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija za pretvaranje električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskog sustava u Uniji.

Predmetne države članice: Bugarska, Češka, Njemačka, Grčka, Hrvatska, Italija, Cipar, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka.

(11) Plan međusobnog povezivanja baltičkog energetskog tržišta u području vodika (BEMIP Vodik): infrastruktura za vodik i prenamjena infrastrukture za plin, čime se omogućuje uspostava integriranog sustava za vodik, kojim se izravno ili neizravno (putem interkonekcija s trećom zemljom) povezuju zemlje u regiji i ispunjavaju njihove konkretne potrebe za infrastrukturom za vodik, čime se podupire stvaranje mreže na razini Europske unije za transport vodika u Uniji.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja aplikacija za pretvaranje električne energije u plin kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskog sustava u Uniji.

Predmetne države članice: Danska, Njemačka, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Finska i Švedska.

4. PRIORITETNA TEMATSKA PODRUČJA

(12) Uvođenje pametnih elektroenergetskih mreža: usvajanje tehnologija pametnih mreža u Uniji kako bi se učinkovito integrirala postupanja i djelovanja svih korisnika priključenih na elektroenergetsku mrežu, posebno proizvodnja velikih količina električne energije iz obnovljivih ili distribuiranih izvora energije i potražnja potrošača, pohrana energije, električna vozila i ostali izvori fleksibilnosti te, osim toga, kad je riječ o otocima i otočnim sustavima, smanjenje energetske izoliranosti, podupiranje inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinošenje održivosti otočnog energetskog sustava i energetskog sustava Unije.

Predmetne države članice: sve.

(13) Prekogranična mreža ugljikovog dioksida: razvoj infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida između država članica i sa susjednim trećim zemljama za hvatanje i skladištenje ugljikova dioksida uhvaćenog iz industrijskih postrojenja u svrhu trajnog geološkog skladištenja, kao i korištenja ugljikova dioksida za sintetičke gorivne plinove, što dovodi do trajne neutralizacije ugljikova dioksida.

Predmetne države članice: sve.

PRILOG II.

KATEGORIJE ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Kategorije energetske infrastrukture koju treba razvijati u cilju realizacije prioriteta energetske infrastrukture utvrđenih u Prilogu I. su sljedeće:

(1) za električnu energiju:

(a) nadzemni prijenosni vodovi visokog i iznimno visokog napona koji prelaze granicu ili se nalaze unutar državnog područja države članice, uključujući isključiv gospodarski pojas, ako su projektirani za napon od 220 kV ili veći te podzemni i podmorski prijenosni kabeli ako su projektirani za napon od 150 kV ili veći. Za države članice i male izolirane sustave s općim prijenosnim sustavom nižeg napona ti su pragovi napona jednaki najvišoj razini napona u njihovim elektroenergetskim sustavima;

(b) sva oprema ili instalacije koje pripadaju kategoriji energetske infrastrukture iz točke (a) kojima se omogućuje prijenos električne energije iz obnovljivih izvora na moru s lokacija za odobalnu proizvodnju energije (energetska infrastruktura za električnu energiju iz obnovljivih izvora na moru);

(c) pojedinačni ili zajednički objekti za skladištenje energije namijenjeni za trajno ili privremeno skladištenje energije u nadzemnoj ili podzemnoj infrastrukturi ili na geološkim lokacijama, pod uvjetom da su izravno povezani s visokonaponskim prijenosnim vodovima i distribucijskim vodovima projektiranima za napon od 110 kV ili veći. Za države članice i male izolirane sustave s općim prijenosnim sustavom nižeg napona ti su pragovi napona jednaki najvišoj razini napona u njihovim elektroenergetskim sustavima;

(d) sva oprema ili instalacije bitne za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava navedenih u točkama (a), (b) i (c), uključujući sustave za zaštitu, otpornost, praćenje, kontrolu i digitalizaciju opreme ili instalacija za sve razine napona i trafostanice;

(e) sva oprema ili instalacije posebno projektirane za zaštitu i otpornost postojećih kritičnih elemenata mreže u skladu s Uredbom (EU) 2019/943, fizički izravno povezane s njima i ključne za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava;

(f) sva oprema ili instalacije bitne za siguran i učinkovit rad postojećih elemenata visokonaponske mreže, koje se odnose na opremu ili instalacije za praćenje, kontrolu i digitalizaciju;

(g) pametne elektroenergetske mreže: sva oprema ili instalacije, digitalni sustavi i komponente kojima se integriraju informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) putem operativnih digitalnih platformi, kontrolnih sustava i senzorskih tehnologija na razini prijenosa te srednjenaponske i visokonaponske distribucije, s ciljem osiguravanja učinkovitije i inteligentnije mreže za prijenos i distribuciju električne energije, povećanog kapaciteta za integraciju novih oblika proizvodnje, skladištenja i potrošnje energije te olakšavanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura, uključujući ulaganja u otoke i otočne sustave radi smanjenja energetske izoliranosti, podupiranje inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve Unije i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te znatno doprinošenje održivosti otočnog energetskog sustava i Unije;

(h) odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora: sva oprema ili instalacije koje pripadaju kategoriji energetske infrastrukture iz točke (a) i imaju dvojnu funkciju: interkonekcije i sustav za priključivanje na odobalnu mrežu iz lokacija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru u dvjema državama članicama ili više njih i trećoj zemlji, uključujući produžetke te opreme do prve podstanice prijenosnog sustava na kopnu, kao i sva odobalna oprema ili instalacije nužne za zaštićeno, sigurno i učinkovito funkcioniranje, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole, te potrebne trafostanice ako se njima također osigurava interoperabilnost tehnologije, među ostalim kompatibilnost sučelja među različitim tehnologijama;

(2) za vodik:

(a) cjevovodi za transport vodika, uglavnom pod visokim tlakom, uključujući prenamjenu infrastrukture za prirodni plin, koji na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi omogućuju pristup većem broju korisnika mreže;

(b) objekti za skladištenje koji su povezani s visokotlačnim cjevovodima za vodik iz točke (a);

(c) objekti za prihvat, skladištenje i uplinjavanje ili dekompresiju ukapljenog vodika ili vodika ugrađenog u druge kemijske tvari u cilju ubrizgavanja vodika, ako je primjenjivo, u mrežu;

(d) sva oprema ili instalacije koji su bitni za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava vodika ili omogućivanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice.

Svi objekti navedeni u točkama od (a) do (d) mogu biti novoizgrađeni ili prenamijenjeni iz objekata za prirodni plin u objekte za vodik ili njihova kombinacija;

(3) za objekte za elektrolizu:

(a) elektrolizatori:

i. koji imaju kapacitet od najmanje 500 MW, koji osigurava jedan elektrolizator ili skup elektrolizatora koji čine jedan koordinirani projekt; i

ii. kod kojih se proizvodnja smatra niskougljičnim vodikom u skladu s Direktivom (EU) 2024/1788 ako je riječ o niskougljičnom vodiku ili obnovljivim gorivom nebiološkog podrijetla u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001; i

iii. koji imaju funkciju povezanu s mrežom za elektroenergetske mreže i mreže vodika, posebno s obzirom na sveukupnu fleksibilnost sustava i sveukupnu učinkovitost sustava tih dviju mreža;

(b) pripadajuća oprema, uključujući priključivanje cjevovoda na plinsku mrežu;

(4) za ugljikov dioksid:

(a) namjenski cjevovodi, osim mreže proizvodnih plinova, koji se upotrebljavaju za transport ugljikova dioksida iz više izvora, za potrebe trajnog geološkog skladištenja ugljikova dioksida na temelju Direktive 2009/31/EZ;

(b) fiksni objekti za ukapljivanje i privremeno skladištenje ugljikova dioksida i pretvarači ugljikova dioksida radi njegova daljnjeg transporta cjevovodima i

namjenskim načinima prijevoza kao što su brodovi, teglenice, kamioni i vlakovi;

(c) ne dovodeći u pitanje bilo kakvu zabranu geološkog skladištenja ugljikova dioksida u nekoj državi članici, postrojenja na površini i postrojenja za utiskivanje povezana s infrastrukturom unutar geološke formacije koji se u skladu s Direktivom 2009/31/EZ koriste za trajno geološko skladištenje ugljikova dioksida, ako ne uključuju korištenje ugljikova dioksida za poboljšano prikupljanje ugljikovodika i ako su potrebni za omogućivanje prekograničnog transporta i skladištenja ugljikova dioksida;

(d) sva oprema ili instalacije koje su bitne za pravilan, siguran i učinkovit rad predmetnog sustava, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole.

PRILOG III.

REGIONALNI POPISI PROJEKATA

1. PRAVILA ZA SKUPINE

(1) Kad je riječ o energetskoj infrastrukturi koja je u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, svaka se skupina sastoji od predstavnika država članica, nacionalnih regulatornih tijela, TSO-ova, kao i Komisije, Agencije, tijela EU-a za ODS-ove te ENTSO-a za električnu energiju ili ENNOH-a.

Kad je riječ o ostalim kategorijama energetske infrastrukture svaka se skupina sastoji od Komisije i predstavnika država članica i nositelja projekata na koje se odnosi svaki od relevantnih prioriteta utvrđenih u Prilogu I.

(2) Ovisno o broju projekata koji su predloženi za uvrštavanje na Unijin popis, regionalnim infrastrukturnim nedostacima i razvoju tržišta, skupine i tijela odlučivanja skupina mogu se prema potrebi podijeliti, spojiti ili sastati u različitim sastavima kako bi raspravljali o pitanjima koja su zajednička svim skupinama putem skupine TEN-E ili koja se odnose isključivo na određene regije. Takva pitanja mogu, među ostalim, biti povezana s dosljednošću među regijama ili s potencijalno prevelikim brojem predloženih projekata uvrštenih u nacrt regionalnih popisa.

(3) Svaka skupina organizira svoj rad u skladu s aktivnostima regionalne suradnje na temelju članaka 31. i 65. Uredbe (EU) 2024/1789, članka 80. Direktive (EU) 2024/1788, članka 34. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 61. Direktive (EU) 2019/944 te u okviru drugih postojećih struktura za regionalnu suradnju.

(4) U svrhu realizacije relevantnih prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I., svaka skupina prema potrebi poziva nositelje projekta koji bi mogao biti prihvatljiv za odabir kao projekt od zajedničkog interesa ili projekt od uzajamnog interesa, kao i predstavnike nacionalnih uprava, regulatornih tijela i civilnog društva te TSO-ove iz trećih zemalja.

(5) Za prioritetne koridore energetske infrastrukture utvrđene u odjeljku 2. Priloga I. svaka skupina prema potrebi poziva predstavnike država članica bez izlaza na more, nadležnih tijela, nacionalnih regulatornih tijela i TSO-ova.

(6) Svaka skupina na sastanke prema potrebi poziva organizacije koje predstavljaju relevantne dionike, uključujući predstavnike iz trećih zemalja, i, ako se to smatra prikladnim, izravno dionike, uključujući proizvođače, ODS-ove, dobavljače, potrošače, lokalno stanovništvo i organizacije za zaštitu okoliša iz Unije kako bi podijelili svoje konkretno stručno znanje. Svaka skupina organizira rasprave ili savjetovanja kad je to potrebno za provedbu njezinih zadaća.

(7) Kad je riječ o sastancima skupina, Komisija na platformi dostupnoj dionicima objavljuje interna pravila, ažurirani popis organizacija članica, redovito ažurirane informacije o napretku rada, dnevne redove sastanaka te zapisnike se sastanaka, ako su dostupni. Rasprave tijela odlučivanja skupina i rangiranje projekata u skladu s člankom 4. stavkom 5. povjerljivi su. Sve odluke koje se odnose na funkcioniranje i rad skupina donose se konsenzusom između država članica i Komisije.

(8) Komisija, Agencija i skupine teže ka dosljednosti između skupina. Stoga Komisija i Agencija osiguravaju, prema potrebi, razmjenu informacija između predmetnih skupina o radu od međuregionalnog interesa.

(9) Sudjelovanje nacionalnih regulatornih tijela i Agencije u skupinama ne smije ugroziti izvršenje njihovih ciljeva i dužnosti na temelju ove Uredbe ili Uredbe (EU) 2019/942, članaka 77., 78. i 79. Direktive (EU) 2024/1788 i članaka 58., 59. i 60. Direktive (EU) 2019/944.

2. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGIONALNIH POPISA

(1) Nositelji projekta potencijalno prihvatljivog za odabir kao projekta s Unijina popisa koji žele dobiti taj status podnose skupini zahtjev za odabir kao projekta s Unijina popisa koji uključuje:

(a) procjenu doprinosa njihovih projekata provedbi prioriteta navedenih u Prilogu I.;

(b) relevantnu kategoriju projekta iz Priloga II.;

(c) analizu ispunjenja relevantnih kriterija utvrđenih u članku 4.;

(d) za projekte koji su dovoljno razvijeni, analizu troškova i koristi koja je u skladu s metodologijama iz članka 14. i koju je za kategorije energetske infrastrukture koje se odnose na električnu energiju obuhvaćenu točkom 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) Priloga II., na vodik obuhvaćen točkom 2. Priloga II. i na elektrolizatore obuhvaćene točkom 3. Priloga II. proveo ENTSO za električnu energiju ili ENNOH, ovisno o slučaju, u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije;

(e) informacije o njihovim krajnjim stvarnim vlasnicima i njihovoj unutarnjoj vlasničkoj strukturi, s kojima Komisija i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka na visokoj razini postupaju kao s povjerljivima na propisno obrazložen zahtjev nositelja projekta u slučaju poslovnih tajni / povjerljivih poslovnih informacija;

(f) za projekte od uzajamnog interesa, neobvezujuće sporazume za konkretan projekt između vlada zemalja na koje se on izravno odnosi ili pisma potpore vlada zemalja na koje se on izravno odnosi u kojima izražavaju svoju izričitu potporu projektu i, za treću zemlju, potvrđuju svoju izričitu predanost poštovanju sličnog vremenskog okvira za ubrzanu provedbu i drugih mjera politike i regulatornih mjera potpore koje se primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa u Uniji u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (f), a, za kategorije energetske infrastrukture koje se odnose na električnu energiju obuhvaćene točkom 1. podtočkama (a), (d) ili (h), preliminarnu studiju sigurnosti i stabilnosti mreže koju su proveli operatori prijenosnih sustava i kojom se potvrđuje da se projekt može u potpunosti integrirati u elektroenergetske mreže predmetnih zemalja;

(g) sve druge informacije relevantne za evaluaciju projekta.

(2) Projekti s popisa Unije koji su dobili regulatorno odobrenje ili za koje je donesena konačna odluka o ulaganju kojom se u dovoljnoj mjeri jamči izgradnja projekta ili projekti čija je izgradnja u tijeku i koji pokazuju dovoljan napredak u godišnjem izvješću u skladu s člankom 5. ostaju na popisu Unije i za njih se ne zahtijeva ponovno podnošenje informacija u skladu s podtočkama od (a) do (f) i točkom 1. Svi primatelji osiguravaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

(3) Predloženi projekti za prijenos i skladištenje električne energije od zajedničkog interesa i uzajamnog interesa koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) Priloga II. ovoj Uredbi,

ovisno o slučaju, projekti su koji su dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije za električnu energiju, koji je izradio ENTSO za električnu energiju u skladu s člankom 30. Uredbe (EU) 2019/943. Predloženi projekti od zajedničkog interesa za prijenos električne energije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (b) i (h) Priloga II. ovoj Uredbi projekti su koji proizlaze iz razvoja integrirane odobalne mreže i pojačanja mreže iz članka 15. stavka 2. ove Uredbe i u skladu su s njima.

(4) Predloženi projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točkama 2. i 3. Priloga II. ovoj Uredbi projekti su koji su dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije za vodik, koji je izradio ENNOH u skladu s člankom 60. Uredbe (EU) 2024/1789.

(5) Do 30. lipnja 2027. i potom za svaki desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije, ENTSO za električnu energiju i ENNOH izdaju ažurirane smjernice za uključivanje projekata u svoj desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije iz točaka 3. i 4. kako bi se osiguralo jednako postupanje i transparentnost postupka. Za sve projekte na Unijinu popisu koji je u to vrijeme na snazi u smjernicama se uspostavlja pojednostavnjeni postupak uključivanja u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije, pri čemu se u obzir uzimaju dokumentacija i podaci koji su već dostavljeni tijekom prethodnih postupaka izrade desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije pod uvjetom da su dokumentacija i dostavljeni podaci i dalje valjani.

ENTSO za električnu energiju i ENNOH savjetuju se s Komisijom i Agencijom o svojim nacrtima smjernica za uključivanje projekata u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije i uzimaju u obzir njihove preporuke prije objave konačnih smjernica.

(6) ENTSO za električnu energiju i ENNOH pružaju informacije skupini za TEN-E o tome kako su primjenjivali smjernice za evaluaciju uključivanja u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

(7) Predloženi projekti za transport i skladištenje ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture iz točke 4. Priloga II. predstavljaju se kao dio plana za razvoj prekogranične infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida koji izrađuju najmanje dvije države članice, a Komisiji ga predstavljaju predmetne države članice ili subjekti koje su odredile te države članice.

(8) Za projekte koji su u njihovoj nadležnosti nacionalna regulatorna tijela i Agencija, uzimajući u obzir regionalnu suradnju na temelju članka 80. Direktive (EU) 2024/1788 i članka 61. Direktive (EU) 2019/944, provjeravaju dosljednost primjene kriterija i metodologije analize troškova i koristi za pojedini projekt na temelju članka 14. ove Uredbe te evaluiraju prekograničnu važnost i napredak postignut u pogledu projekata s Unijina popisa, uzimajući u obzir izvješća podnesena na temelju članka 5. stavka 4. ove Uredbe. Svoju procjenu predstavljaju skupini. Komisija osigurava da se kriteriji i metodologije iz članka 4. ove Uredbe i Priloga IV. primjenjuju na usklađen način kako bi se osigurala dosljednost u svim regionalnim skupinama.

(9) Za sve projekte koji nisu obuhvaćeni točkom 8. ovog Priloga Komisija evaluira primjenu kriterija iz članka 4. ove Uredbe. Komisija uzima u obzir i mogućnost budućeg proširenja kako bi se uključile dodatne države članice. Komisija svoju

procjenu predstavlja skupini. Kad je riječ o projektima koji se prijavljuju za status projekta od uzajamnog interesa, predstavnici trećih zemalja i regulatorna tijela pozivaju se na predstavljanje procjene.

(10) Svaka država članica na čije se državno područje predloženi projekt ne odnosi, ali na koju može imati neto pozitivan učinak ili znatan učinak, na primjer na okoliš ili na rad energetske infrastrukture na njezinu državnom području, može skupini iznijeti svoje mišljenje i u njemu navesti relevantna pitanja.

(11) Skupina ispituje, na zahtjev države članice iz te skupine, utemeljene razloge koje je država članica iznijela u skladu s člankom 3. stavkom 3. za neodobravanje projekta koji se odnosi na njezino državno područje.

(12) Skupina razmatra primjenjuje li se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu u pogledu utvrđivanja potreba regionalne infrastrukture i u pogledu svakog od predloženih projekata. Skupina osobito prioritetnima smatra rješenja kao što su bežična rješenja, upravljanje potražnjom, nefosilna rješenja za fleksibilnost, rješenja za uređenje tržišta, provedba digitalnih rješenja i renoviranje zgrada, kad se procijeni da su iz perspektive cijelog sustava troškovno učinkovitija od izgradnje nove infrastrukture na strani opskrbe.

(13) Skupina se sastaje kako bi ispitala i rangirala predložene projekte na temelju transparentne procjene projekata s pomoću kriterija iz članka 4. uzimajući u obzir procjenu nacionalnih regulatornih tijela ili, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije.

(14) Najkasnije dva mjeseca prije datuma donošenja Unijina popisa u skladu s člankom 22. tijelo odlučivanja svake skupine donosi konačni popis predloženih projekata, poštujući odredbe iz članka 3. stavka 3., na temelju prijedloga skupina i uzimajući u obzir procjenu nacionalnih regulatornih tijela i Agencije te, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije u skladu s točkom 9. i savjete Komisije, kako bi se osiguralo da je ukupan broj projekata s Unijina popisa toliki da se njima može upravljati, osobito na granicama u vezi s konkurentnim ili potencijalno konkurentnim projektima. Tijela odlučivanja skupina dostavljaju Komisiji konačne popise sa svim mišljenjima kako je navedeno u točki 10.

(15) Ako bi na temelju nacrta popisa ukupan broj predloženih projekata na Unijinu popisu bio toliki da se njima ne može upravljati, Komisija savjetuje svakoj predmetnoj skupini da na regionalni popis ne uvrsti projekte koje je predmetna skupina najniže rangirala u skladu s rangiranjem utvrđenim na temelju članka 4. stavka 5.

PRILOG IV.

PRAVILA I POKAZATELJI U VEZI S KRITERIJIMA ZA PROJEKTE

(1) Projekt od zajedničkog interesa sa znatnim prekograničnim učinkom je projekt na državnom području države članice koji ispunjava sljedeće uvjete:

(a) kad je riječ o projektima prijenosa električne energije iz točke 1. podtočaka (a), (b), (d) i (f) Priloga II., povećava neto kapacitet prijenosa na granici te države članice s jednom ili više drugih država članica za najmanje 200 megavata (MW) u usporedbi sa stanjem bez puštanja projekta u rad;

(b) sva oprema i instalacije iz točke 1. podtočke (e) Priloga II. moraju se uvesti na postojećim kritičnim elementima mreže, kako su definirani u članku 2. točki 69. Uredbe (EU) 2019/943, biti uključeni u mjere definirane u planovima za pripravnost na rizike koje su pripremile države članice u skladu s Uredbom o pripravnosti na rizike kako bi se uklonili rizici povezani s energetskom sigurnošću i povećavati energetsku sigurnost u najmanje još jednoj državi članici;

(c) kad je riječ o projektima za skladištenje električne energije iz točke 1. podtočke (c) Priloga II., projekt osigurava instalirani kapacitet od najmanje 225 MW i ima kapacitet za skladištenje kojim se omogućuje neto godišnja proizvodnja električne energije od 250 gigavatsati godišnje;

(d) kad je riječ o projektima za pametne elektroenergetske mreže iz točke 1. podtočke (g) Priloga II., projekt je namijenjen opremi i instalacijama pri visokom i srednjem naponu i uključuje TSO-ove, TSO-ove i ODS-ove ili ODS-ove iz najmanje dvije države članice. Projekt može uključivati samo ODS-ove pod uvjetom da su iz najmanje dvije države članice i da je osigurana interoperabilnost. Projekt mora ispunjavati najmanje dva od sljedećih kriterija: uključuje 50 000 korisnika, proizvođača, potrošača ili proizvođača-potrošača električne energije, obuhvaća područje potrošnje od najmanje 300 GW sati godišnje i najmanje 20 % potrošnje električne energije povezane s projektom potječe iz varijabilnih obnovljivih izvora ili se njime smanjuje energetska izoliranost međusobno nepovezanih sustava u jednoj državi članici ili više njih. Projekt ne mora uključivati zajedničku fizičku granicu. Za projekte povezane s malim izoliranim sustavima kako su definirani u članku 2. točki 42. Direktive (EU) 2019/944, uključujući otoke, te su razine napona jednake najvišoj razini napona u relevantnom elektroenergetskom sustavu;

(e) kad je riječ o transportu vodika, projektom se postojeći kapacitet za prekogranični transport vodika na granici između dviju država članica povećava za najmanje 10 % u usporedbi sa stanjem prije puštanja projekta u rad, pri čemu mora u dovoljnoj mjeri biti vidljivo da je projekt ključan dio planirane prekogranične mreže vodika te se mora dati dostatan dokaz o postojećim planovima i suradnji sa susjednim zemljama i mrežnim operatorima, ili je, za projekte kojima se smanjuje energetska izoliranost međusobno nepovezanih sustava u jednoj ili više država članica, cilj projekta opskrbiti, izravno ili neizravno, najmanje dvije države članice;

(f) kad je riječ o objektima za skladištenje ili prihvat vodika iz točke 2. Priloga II., cilj je projekta izravno ili neizravno opskrbljivati najmanje dvije države članice;

(g) kad je riječ o elektrolizatorima, projektom se osigurava instalirani kapacitet od najmanje 500 MW koji osigurava jedan elektrolizator ili skup elektrolizatora koji čine jedan koordinirani projekt i donosi koristi najmanje dvjema državama članicama;

(h) kad je riječ o prijenosu električne energije iz obnovljivih izvora na moru, projekt je projektiran za prenošenje električne energije s lokacija za odobalnu proizvodnju energije kapaciteta najmanje 500 MW i omogućuje prijenos električne energije u kopnenu mrežu određene države članice, čime se povećava količina električne energije iz obnovljivih izvora koja je dostupna na unutarnjem tržištu. Projekt se razvija u područjima s niskim udjelom električne energije iz odobalnih obnovljivih izvora i ima znatan pozitivan učinak na energetske i klimatske ciljeve Unije i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050.;

(i) kad je riječ o projektima u području ugljikova dioksida, projekt se koristi za transport i, ako je primjenjivo, skladištenje antropogenog ugljikova dioksida koji potječe iz najmanje dviju država članica.

(2) Projekt od uzajamnog interesa sa znatnim prekograničnim učinkom ispunjava sljedeće uvjete:

(a) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočkama (a), (d) i (h) Priloga II., projektom se povećava neto kapacitet prijenosa mreže na granici te države članice s jednom trećom zemljom te se osiguravaju znatne koristi za najmanje dvije zemlje na koje se projekt izravno ili neizravno odnosi;

(b) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 2. podtočki (a) Priloga II., projektom se omogućuje transport vodika preko granice države članice s trećom zemljom te se osiguravaju znatne koristi za najmanje dvije zemlje na koje se projekt izravno ili neizravno odnosi;

(c) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 4. Priloga II., najmanje dvije države članice i treća zemlja mogu upotrebljavati projekt za transport i skladištenje antropogenog ugljikova dioksida.

(3) Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c), (d), (f) i (h) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) prijenos energije iz obnovljivih izvora u glavne centre potrošnje i skladišta, koji se mjeri u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno:

i. kad je riječ o prijenosu električne energije iz točke 1. podtočaka (a), (b), (d), (f) i (h) Priloga II., procjenjivanjem kapaciteta proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (prema tehnologiji, u megavatima), koja je povezana i prenesena zahvaljujući projektu, u usporedbi s količinom planiranog ukupnog proizvodnog kapaciteta iz tih vrsta obnovljivih izvora energije u predmetnoj državi članici u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planovima koje su države članice dostavile na temelju Uredbe (EU) 2018/1999;

ii. kad je riječ o skladištenju energije iz točke 1. podtočke (c) Priloga II., usporedbom novog kapaciteta predviđenog projektom s ukupnim postojećim kapacitetom za istu tehnologiju skladištenja u području analize iz Priloga V.;

(b) integracija tržišta, tržišno natjecanje i fleksibilnost sustava, koji se mjere u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno:

i. kad je riječ o prekograničnim projektima, uključujući projekte ponovnog ulaganja, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže u oba smjera protoka energije izmjerenog u odnosu na količinu električne energije (u megavatima) i njihova doprinosa postizanju cilja međupovezanosti, a kad je riječ o projektima sa znatnim prekograničnim učinkom, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže na granicama između predmetnih država članica, između predmetnih država članica i treće zemlje ili unutar predmetnih država članica te na ravnotežu ponude i potražnje i rad mreža u predmetnim državama članicama;

ii. kad je riječ o području analize iz Priloga V., procjenom učinka projekta u odnosu na troškove proizvodnje i prijenosa te razvoja i konvergencije tržišnih cijena za cjelokupni energetski sustav u okviru različitih scenarija planiranja, posebno vodeći računa o promjenama nastalima prema važnosti;

(c) sigurnost opskrbe, interoperabilnost i siguran rad sustava, koji se mjere u skladu s analizom provedenom u posljednjem dostupnom desetogodišnjem planu razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno procjenom učinka projekta na očekivani gubitak opterećenja za područje analize iz Priloga V. u smislu adekvatnosti proizvodnje i prijenosa za skup karakterističnih razdoblja opterećenja, uzimajući u obzir očekivane promjene ekstremnih vremenskih uvjeta povezanih s klimom i njihov učinak na otpornost infrastrukture. Prema potrebi, mjeri se učinak projekta na samostalnu i pouzdanu kontrolu rada sustava i usluga.

(4) Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (g) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) razina održivosti, koja se mjeri na temelju procjene mogućnosti mreža za priključivanje i prijenos varijabilne energije iz obnovljivih izvora;

(b) sigurnost opskrbe, koja se mjeri procjenom gubitaka u distribucijskim ili prijenosnim mrežama ili u oba slučaja, postotka iskorištenosti (tj. prosječnog opterećenja) sastavnih dijelova elektroenergetske mreže, raspoloživosti sastavnih dijelova mreže (u vezi s planiranim i neplaniranim održavanjem) i utjecaja projekta na učinkovitost rada mreže te na trajanje i učestalost prekida, uključujući poremećaje povezane s klimom;

(c) integracija tržišta, koja se mjeri procjenom uvođenja inovacija u rad sustava, smanjenja energetske izoliranosti i međupovezanosti, kao i razine integracije s drugim sektorima i omogućivanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura;

(d) sigurnost mreže, fleksibilnost i kvaliteta opskrbe, koje se mjere procjenom inovativnog pristupa fleksibilnosti sustava, kibersigurnosti, učinkovitoj operabilnosti između razina TSO-ova i ODS-ova, sposobnosti uključivanja

upravljanja potražnjom, skladištenja, mjera energetske učinkovitosti, troškovno učinkovite upotrebe digitalnih alata i IKT-a za praćenje i kontrolu, stabilnosti elektroenergetskog sustava te kvalitete napona.

(5) Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) sigurnost opskrbe, koja se mjeri postotkom iskorištenosti (tj. prosječnog opterećenja) sastavnih dijelova elektroenergetske mreže; raspoloživost sastavnih dijelova mreže i utjecaj projekta na učinkovitost rada mreže; trajanje i učestalost prekida, uključujući poremećaje povezane s klimom;

(b) sigurnost mreže, koja se mjeri procjenom sposobnosti sprečavanja značajnih incidenata s pomoću fizičkih i mjera kibernetičke sigurnosti.

(6) Kad je riječ o vodiku koji pripada kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) održivost, koja se mjeri kao doprinos projekta smanjenju emisija stakleničkih plinova u raznim primjenama u krajnjoj potrošnji u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije, kao što su industrija ili promet, fleksibilnosti i mogućnosti sezonskog skladištenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, ili integraciji obnovljivog i niskougljičnog vodika kako bi se uvažile potrebe tržišta i promicao obnovljiv vodik;

(b) integracija tržišta i interoperabilnost, koje se mjere izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za integraciju tržišnih područja i konvergenciju cijena u odnosu na sveukupnu fleksibilnost sustava;

(c) sigurnost opskrbe i fleksibilnost, koje se mjere izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za otpornost, raznolikost i fleksibilnost opskrbe vodikom;

(d) tržišno natjecanje, koje se mjeri procjenom doprinosa projekta diversifikaciji opskrbe, uključujući olakšavanje pristupa domaćim izvorima opskrbe vodikom.

(7) Kad je riječ o projektima elektrolizatora koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) održivost, koja se mjeri procjenom udjela obnovljivog vodika, ili niskougljičnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora, koji ispunjava kriterije definirane u točki 3. podtočki (a) podpodtočki ii. Priloga II., a koji je integriran u mrežu, ili procjenom opsega upotrebe sintetičkih goriva tog podrijetla i povezanih ušteda emisija stakleničkih plinova;

(b) sigurnost opskrbe, koja se mjeri procjenom doprinosa zaštiti, stabilnosti i učinkovitosti rada mreže, među ostalim procjenom izbjegnutog ograničavanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora;

(c) omogućivanje usluga fleksibilnosti kao što su upravljanje potražnjom i skladištenje putem olakšavanja pametne integracije energetskog sektora stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima, koje se mjeri procjenom smanjenja troškova u povezanim energetskim sektorima i sustavima, kao što su plinske mreže, mreže vodika, elektroenergetske i toplinske mreže, promet i industrija.

(8) Kad je riječ o infrastrukturi ugljikova dioksida koja pripada kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 4. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. evaluiraju se na sljedeći način:

(a) održivost, koja se mjeri procjenom ukupnog očekivanog smanjenja emisija stakleničkih plinova tijekom životnog ciklusa projekta i nepostojanja alternativnih tehnoloških rješenja kao što su, među ostalim, energetska učinkovitost, elektrifikacija kojom se integriraju obnovljivi izvori kako bi se postigla razina smanjenja stakleničkih plinova koja odgovara količini ugljikova dioksida koja se hvata u povezanim industrijskim postrojenjima o usporedivom trošku u usporedivom vremenskom okviru, uzimajući u obzir emisije stakleničkih plinova iz energije potrebne za hvatanje, transport i skladištenje ugljikova dioksida, prema potrebi, s obzirom na infrastrukturu, uključujući, ako je primjenjivo, druge potencijalne buduće upotrebe;

(b) otpornost i sigurnost, koje se mjere procjenom sigurnosti infrastrukture;

(c) ublažavanje opterećenja i rizika za okoliš stalnom neutralizacijom ugljikova dioksida.

PRILOG V.

ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI ENERGETSKOG SUSTAVA

Metodologije analize troškova i koristi koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENNOH moraju biti međusobno usklađene te uzeti u obzir posebnosti sektora. Metodologije za usklađenu i transparentnu analizu troškova i koristi energetskog sustava za projekte na Unijinu popisu jedinstvene su za sve kategorije infrastrukture, osim ako su određena odstupanja opravdana. Njima se uzimaju u obzir troškovi u širem smislu, uključujući vanjske učinke, s obzirom na energetske i klimatske ciljeve Unije i njezin cilj klimatske neutralnosti do 2050. te su u skladu sa sljedećim načelima:

(1) područje za analizu pojedinačnog projekta uključuje sve države članice i treće zemlje na čijem se području projekt nalazi, sve neposredno susjedne države članice i sve druge države članice u kojima projekt ima znatan učinak. U tu svrhu ENTSO za električnu energiju i ENNOH surađuju sa svim nadležnim operatorima sustava u relevantnim trećim zemljama. U slučaju projekata koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENNOH surađuju s nositeljem projekta i ako on nije operator sustava;

(2) svaka analiza troškova i koristi obuhvaća analize osjetljivosti koje se odnose na skup ulaznih podataka, ako je to primjenjivo, uključujući troškove proizvodnje i stakleničkih plinova te očekivani razvoj potražnje i ponude, među ostalim u pogledu obnovljivih izvora energije, te uključujući fleksibilnost potražnje i ponude, i dostupnost skladištenja, datum puštanja u rad raznih projekata u istom području analize, klimatske učinke i druge relevantne parametre;

(3) u njima se na temelju relevantnog skupa višesektorskih ulaznih podataka utvrđuje analiza koju treba provesti putem utvrđivanja učinka sa svakim projektom i bez njega, što uključuje relevantne međuovisnosti s drugim projektima;

(4) u njima se daju smjernice za razvoj i primjenu modela mreže i tržišta potrebnih za analizu troškova i koristi. Modeliranje omogućuje potpunu procjenu ekonomske koristi, među ostalim integracije tržišta, sigurnosti opskrbe i tržišnog natjecanja, kao i ukidanja energetske izoliranosti, te utjecaja na društvo, okoliš i klimu, među ostalim i međusektorskih učinaka. Metodologija mora biti u potpunosti transparentna te uključivati pojedinosti o tome zašto se i kako izračunavaju koristi i troškovi te što uključuju;

(5) u njima se objašnjava kako se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu provodi u svim koracima desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije;

(6) u njima se objašnjava da projekt neće ometati razvoj i uvođenje energije iz obnovljivih izvora;

(7) njima se osigurava utvrđivanje država članica na koje projekt ima neto pozitivan učinak, korisnika, država članica na koje projekt ima neto negativan učinak i nositelja troškova, koji mogu biti države članice koje nisu one na čijem je državnom području izgrađena infrastruktura;

(8) njima se uzimaju u obzir barem kapitalni rashodi, operativni rashodi i rashodi održavanja, kao i troškovi nastali za povezani sustav tijekom tehničkog životnog ciklusa cijelog projekta poput troškova prestanka rada i gospodarenja otpadom, uključujući vanjske troškove. U metodologijama se daju smjernice o diskontnim stopama, tehničkom životnom vijeku i preostaloj vrijednosti za upotrebu u izračunima troškova i koristi. Nadalje, one uključuju obveznu metodologiju za

izračun omjera koristi i troška i neto sadašnje vrijednosti, kao i razlikovanje koristi u skladu s razinom pouzdanosti njihovih metoda procjene. U njima se također uzimaju u obzir metode za izračun utjecaja projekata na klimu i okoliš te njihova doprinosa energetskim ciljevima Unije, kao što su ciljevi povećanja udjela obnovljive energije, energetske učinkovitosti i međupovezanosti;

(9) njima se osigurava da se za svaki projekt procjenjuju poduzete mjere prilagodbe klimatskim promjenama i da odražavaju troškove emisija stakleničkih plinova te da je procjena pouzdana i u skladu s drugim politikama Unije kako bi se omogućila usporedba s drugim rješenjima koja ne zahtijevaju novu infrastrukturu.

PRILOG VI.

SMJERNICE ZA TRANSPARENTNOST I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

(1) Priručnik o postupanju iz članka 9. stavka 1. sadržava barem sljedeće:

(a) specifikacije relevantnih propisa na kojima se temelje odluke i mišljenja za razne vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa, uključujući pravo o okolišu;

(b) popis relevantnih odluka i mišljenja koje treba ishoditi;

(c) imena i podatke za kontakt nadležnog tijela, drugih predmetnih tijela i glavnih dionika o kojima je riječ;

(d) tijek rada, s opisom svake faze postupka, uključujući okvirno razdoblje i sažet pregled postupka donošenja odluka za razne vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa;

(e) informacije o opsegu, strukturi i razini pojedinosti dokumenata koji se podnose uz zahtjev za donošenje odluka, uključujući kontrolni popis;

(f) faze i načine sudjelovanja javnosti u postupku;

(g) način na koji nadležno tijelo, druga predmetna tijela i nositelj projekta dokazuju da su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir, na primjer navodeći izmjene unesene u pogledu lokacije i nacrta projekta, ili obrazlažući zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir;

(h) koliko je to moguće, prijevode sadržaja na engleski jezik i sve jezike susjednih država članica, u koordinaciji s relevantnim susjednim državama članicama.

(2) U detaljnom rasporedu iz članka 10. stavka 8. utvrđuju se barem:

(a) odluke i mišljenja koje treba ishoditi;

(b) tijela, dionici i javnost na koje će se postupak vjerojatno odnositi;

(c) pojedine faze postupka i njihovo trajanje;

(d) ključne etape i njihovi rokovi s obzirom na sveobuhvatnu odluku koju treba donijeti;

(e) sredstva koja planiraju tijela i moguća dodatna sredstva koja budu potrebna.

(3) Ne dovodeći u pitanje zahtjeve za javna savjetovanja u skladu s pravom o okolišu, u cilju povećanja sudjelovanja javnosti u postupku izdavanja dozvola i osiguravanja prethodne obaviještenosti i dijaloga s javnošću primjenjuju se sljedeća načela:

(a) dionici na koje utječe projekt od zajedničkog interesa, uključujući relevantna nacionalna, regionalna i lokalna tijela, vlasnike zemljišta i građane koji žive u blizini projekta, opću javnost i njihova udruženja, organizacije ili skupine, detaljno se otvoreno i transparentno obavješćuju te se provodi savjetovanje s njima u ranoj fazi, na uključiv način, kada se mogući razlozi za zabrinutost javnosti još mogu uzeti u obzir. Prema potrebi, nadležno tijelo aktivno podupire aktivnosti koje poduzima nositelj projekta;

(b) nadležna tijela osiguravaju da se postupci javnog savjetovanja za projekte od zajedničkog interesa grupiraju kad je to moguće, uključujući javna savjetovanja koja su već propisana nacionalnim pravom. Svako javno savjetovanje obuhvaća sva predmetna pitanja vezana uz određenu fazu postupka, a nijedno

predmetno pitanje vezano uz određenu fazu postupka ne upućuje se na više od jednog javnog savjetovanja; međutim, jedno javno savjetovanje može se održati na više geografskih lokacija. Pitanja upućena na javno savjetovanje jasno se navode u priopćenju o javnom savjetovanju;

(c) komentare i primjedbe moguće je dati samo u razdoblju od početka javnog savjetovanja do isteka roka;

(d) nositelji projekta osiguravaju da se savjetovanje odvija tijekom razdoblja u kojemu je omogućeno otvoreno i uključivo sudjelovanje javnosti.

(4) Koncept sudjelovanja javnosti uključuje barem informacije o sljedećem:

(a) predmetnim i uključenim dionicima;

(b) predviđenim mjerama, među ostalim o predloženim općim lokacijama i datumima namjenskih sastanaka;

(c) vremenskom okviru;

(d) ljudskim resursima kojima su dodijeljene razne zadaće.

(5) U kontekstu javnog savjetovanja koje se provodi prije podnošenja spisa zahtjeva, predmetne strane najmanje:

(a) objavljuju u elektroničkom i, kad je to relevantno, tiskanom obliku informativni letak od najviše petnaest stranica u kojem se jasno i sažeto navode opis, namjena i preliminarni vremenski raspored razvojnih faza projekta, nacionalni plan razvoja mreže, razmatrani alternativni pravci, vrste i značajke mogućeg učinka, među ostalim prekograničnih i međunarodnih učinaka, te moguće mjere za ublažavanje; taj se informativni letak objavljuje prije početka savjetovanja te se u njemu navode i adrese internetskih stranica projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., platforma za transparentnost iz članka 23. i priručnik o postupanju iz točke 1. ovog Priloga;

(b) objavljuju informacije o savjetovanju na internetskim stranicama projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., na oglasnim pločama ureda lokalnih uprava i u najmanje jednoj lokalnoj medijskoj kući ili, ako je primjenjivo, u dvjema lokalnim medijskim kućama;

(c) pisanim ili elektroničkim putem pozivaju relevantne dionike, udruženja, organizacije i skupine na namjenske sastanke na kojima se raspravlja o razlozima za zabrinutost.

(6) Na internetskim stranicama projekta iz članka 9. stavka 7. objavljuje se najmanje sljedeće:

(a) datum posljednjeg ažuriranja internetskih stranica projekta;

(b) prijevodi njihova sadržaja na engleski jezik i na sve jezike država članica na koje se projekt odnosi ili na koje projekt ima znatan prekogranični učinak u skladu s točkom 1. Priloga IV.;

(c) informativni letak iz točke 5. ažuriran s najnovijim podacima o projektu;

(d) netehnički i redovito ažurirani sažetak trenutačnog stanja projekta, uključujući geografske podatke, u kojem su, u slučaju ažuriranja, jasno navedene promjene u odnosu na prethodne verzije;

(e) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. ažuriran s najnovijim podacima o projektu;

(f) sredstva koja je Unija dodijelila i isplatila za projekt;

(g) planovi projekta i javnog savjetovanja, u kojima se jasno navode datumi i mjesta javnih savjetovanja i rasprava te predviđena pitanja relevantna za te rasprave;

(h) podaci za kontakt radi dobivanja dodatnih informacija ili dokumenata;

(i) podaci za kontakt za slanje komentara i primjedbi tijekom javnih savjetovanja.

PRILOG VII.

IZVJEŠĆA O UTVRĐIVANJU INFRASTRUKTURNIH POTREBA

Okvirna metodologija koju je ACER razvio radi utvrđivanja infrastrukturnih potreba ENTSO-a za električnu energiju i ENNOH-a osigurava da je izvješće o utvrđivanju infrastrukturnih potreba iz članka 12. u skladu sa sljedećim načelima:

(1) Temelji se na središnjem scenariju iz članka 11. ove Uredbe i prema potrebi se dopunjuje daljnjom procjenom s pomoću osjetljivosti središnjeg scenarija.

(2) Slijedi međusektorski i integrirani pristup, pri čemu se uzima u obzir međusobna povezanost sektora električne energije, vodika i plina te, ako je primjenjivo, sektora centraliziranog grijanja i CO_2.

(3) Osigurava da se potrebe utvrde s pomoću analize najučinkovitijeg zajedničkog doprinosa rješenja mreže za električnu energiju i vodik, uključujući bežična rješenja, nefosilna rješenja za fleksibilnost i druge alternative proširenju sustava, kako bi energetska mreža bila optimalna za postizanje energetskih i klimatskih ciljeva. Optimalna energetska mreža također bi trebala pružati sigurnost opskrbe i dovesti do veće integracije tržišta i konkurentnosti europske industrije povećanjem konvergencije cijena između odgovarajućih tržišta i zona trgovanja, kao i bolje elektroenergetske međupovezanosti.

(4) Izvješće razmatra srednjoročno razdoblje (10 – 15 godina) i dugoročno razdoblje (20 – 30 godina) na temelju realistične početne mreže za svako razdoblje, pri čemu se utvrđuju potrebe na granicama država članica i na nacionalnoj razini ako su od prekogranične važnosti, a uzima se u obzir i razvoj infrastrukture u trećim zemljama u skladu s prioritetima politike EU-a.

(5) Odražava europsku perspektivu tako što se najprije utvrđuju prekogranične potrebe, a na temelju njih potencijalna potreba za pojačanjem infrastrukture na nacionalnoj razini.

(6) Osigurava dovoljnu razinu detaljnosti i granularnosti da bi se na odgovarajući način uzela u obzir trenutačna i buduća ograničenja mreže i omogućilo naknadno utvrđivanje infrastrukturnih potreba na regionalnoj i nacionalnoj razini. Pruža i jasne informacije o ulaganjima potrebnima za uklanjanje infrastrukturnih nedostataka, kao i o kumulativnim koristima tih ulaganja za energetski sustav.

(7) Kad je riječ o električnoj energiji, u obzir se uzimaju infrastruktura i bežična rješenja te se uzimaju u obzir potencijal i upotreba nefosilnih rješenja za fleksibilnost, uključujući skladištenje, što bi dovelo do bolje optimizacije energetskog sustava. Kad je riječ o usklađenosti projekata koji se žele uključiti u desetogodišnji razvoj mreže na razini Unije sa stvarnim potrebama, objašnjava na koji su način uzeta u obzir bežična rješenja, nefosilna rješenja za fleksibilnost ili druge alternative proširenju sustava.

(8) Proizlazi iz transparentnog postupka koji se temelji na pouzdanim alatima i podacima te zahtijeva ažurirane i provjerene procjene troškova. U tom kontekstu upotrebljava jasne i mjerljive kriterije za uspostavu početne mreže. Ključni relevantni dionici uključuju se u pružanje informacija i validaciju rezultata u okviru postupka savjetovanja, strukturiranog tako da se mogu primjedbe uzeti u obzir.

(9) Polučuje konkretne i kvantificirane rezultate kojima se omogućuje mjerenje opsega potencijalnih infrastrukturnih nedostataka i bežične i nove infrastrukture na određenim lokacijama. U tu bi svrhu utvrđene potrebe sudionicima na tržištu trebale

ukazati na glavne nedostatke prekogranične infrastrukture za prijenos, uključujući unutarnju infrastrukturu sa znatnim prekograničnim učinkom, koje treba riješiti u sljedećih deset do dvadeset godina.